

BETÆNKNING

OM

UDDANNELSEN AF HUSHOLDNINGSLÆRERE

EFTER LOVEN AF 1972

*Afgivet af det af undervisningsministeren den 29. juni 1973
nedsatte studieplansudvalg*

ex. 2

BETÆNKNING NR, 711
KØBENHAVN 1974

ISBN 87 503 16044
Statens Trykningskontor
Un 00-700-bet.

INDHOLD

	Side
Kapitel I.	Udvalget og dets arbejde 1
	A. Udvalget 1
	B. Udvalgets arbejde 3
Kapitel II	Udvalgets overvejelser 8
	A. Grundlaget for udvalgsarbejdet 8
	1. Bemyndigelsesbestemmelserne i loven ... 8
	2. Loven og forarbejderne 8
	3. Optagelsesbekendtgørelsen 8
	4. De vigtigste lovbestemmelser 8
	B. Uddannelsens struktur 9
	C. Uddannelsens indhold 9
	1. Fagene 9
	2. Undervisningstimetallet 10
	3. Fagenes placering i uddannelsesforløbet 11
	4. Fagenes indbyrdes vægt 12
	5. Undervisningsniveau 13
	6. Fagenes indbyrdes sammenhæng 14
	7. De praktiske elementer 14
	D. De studerendes deltagelse i undervisningen 17
	E. Studietidsnedsættelse 18
	F. Koordinering med andre uddannelser 19
	1. Generelle spørgsmål 19
	2. Husholdningslæreruddannelsens forhold til videregående uddannelser 20
	3. De videregående uddannelsers forhold til husholdningslæreruddannelsen 23
	G. Råd og udvalg 23
	1. Kontaktudvalg 23
	2. Samarbejdsorganer, faglige udvalg m.v.. 24
Kapitel III	Studieplansudvalgets forslag til bekendtgørelse om uddannelse af husholdningslærere med bemærkninger 25
§§ 1 - 7	Kapitel I. Husholdningslæreruddannelsen .. 25
§§ 8 - 14	Kapitel II. Undervisningens rammer 27
§§ 15 - 18	Kapitel III. Almindelige bestemmelser om undervisningen 31

	Side
§§ 19 - 27	Kapitel IV. Almindelige bestemmelser om eksamen og prøver 32
§§ 28 - 30	Kapitel V. Karaktergivning, betingelser for at bestå 35
§§ 31 - 32	Kapitel VI. Protokol m.v. Bevis 37
§ 33	Kapitel VII. Frivillig undervisning ... 38
§§ 34 _ 68	Kapitel VIII. Uddannelsens fag m.v. ... 39
§ 69	Kapitel IX. Særlige bestemmelser 63
Bemærkninger til bekendtgørelsesforslaget	64

BILAG

Bilag 1	Lov nr. 292 af 7. juni 1972 om uddannelse af husholdningslærere 87
Bilag 2	Forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere med bemærkninger 91
Bilag 3	Undervisningsministerens skriftlige fremsættelsestale 107
Bilag 4	Lovforslagets første behandling i folketinget 109
Bilag 5 - 14	Folketingets undervisningsudvalgs spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar 121
	Spørgsmål 1 og svar herpå 121
	Spørgsmål 2 og svar herpå 123
	Spørgsmål 3 og svar herpå 125
	Spørgsmål 4 og svar herpå 127
	Spørgsmål 5 og svar herpå 129
	Spørgsmål 6 og svar herpå 137
	Spørgsmål 7 og svar herpå 139
	Spørgsmål 8 og svar herpå 149
	Spørgsmål 9 og svar herpå 153
	Spørgsmål 10 og svar herpå 157
Bilag 15	Folketingets undervisningsudvalgs betænkning over lovforslaget 159
Bilag 16	Lovforslagets anden behandling i folketinget 163
Bilag 17	Lovforslagets tredje behandling i folketinget 169
Bilag 18	Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 329 af 12. juni 1973 om optagelse på husholdningsseminarierne 171

Bilag 19	Direktiver og retningslinier for de under studieplansudvalget vedrørende husholdningslæreruddannelsen nedsatte underudvalg (fagudvalg)	173
Bilag 20	Fagudvalg 1's bemærkninger til de udarbejdede bestemmelser for de pædagogiske fag	177

KAPITEL I

Udvalget og dets arbejde.

A. Studieplansudvalget vedrørende uddannelse af husholdningslærere blev nedsat af undervisningsministeren den 29. juni 1973.

Udvalget fik følgende kommissorium:

"Udvalget har til opgave at stille forslag om tilrettelæggelsen af den fremtidige husholdningslæreruddannelse på grundlag af lov nr. 292 af 7. juni 1972 om uddannelse af husholdningslærere, bemærkningerne til lovforslaget, folketingsudvalgets betænkning og ministeriets bekendtgørelse af 12. juni 1973 om optagelse på husholdningsseminarierne.

Herunder anmodes udvalget dels om at udarbejde forslag til de bestemmelser, der efter loven skal udarbejdes om uddannelsens indhold og afslutning, dels om at udarbejde en undervisningsvejledning for studiet, incl. retningslinier for specialet. Der bør ved arbejdet lægges vægt på, at studieformerne er egnede til at udvikle de studerendes modenhed og evne til selvstændige præstationer, ligesom der i den udstrækning, hvori den rettidige færdiggørelse af udvalgets arbejde tillader det, bør tilstræbes en tilpasning af denne uddannelses indhold og struktur til uddannelser på beslægtede områder.

Man forudsætter, at udvalget i videst muligt omfang tager økonomiske hensyn i betragtning ved udarbejdelsen af forslagene.

Udvalget kan afgive indstilling til undervisningsministeriet om nedsættelse af underudvalg bestående af sagkyndige, der skal have til opgave efter studieplansudvalgets direktiver og koordineret af dette at afgive indstilling til studieplansudvalget om spørgsmål, der vedrører de enkelte fag, faggrupper m.v. i uddannelsen.

Udvalget er endvidere bemyndiget til at rådføre sig med sagkyndige på specielle områder, repræsentanter for foreninger, institutioner m.v. Anvendelse af sagkyndig bistand mod betaling kan dog kun ske efter forudgående godkendelse i det enkelte tilfælde.

Med hensyn til den nærmere tilrettelæggelse af udvalgets arbejde ønsker ministeriet, at udvalget inden fastsættelsen af direktiver for fagudvalgene og nedsættelsen af disse udarbejder en

skitse, der angiver

1. uddannelsens hovedstruktur,
2. fagenes indbyrdes vægt,
3. fagenes placering i uddannelsesforløbet,
4. hvilke fagudvalg der bør nedsættes og
5. hvordan fagudvalgene i princippet bør sammensættes.

Denne skitse må sendes til husholdningsseminarierne og Husholdningslærerforeningen og efter udvalgets skøn eventuelt andre institutioner og/eller foreninger, hvis synspunkter måtte være af interesse for udvalgets videre arbejde. Skitsen må tillige gøres til genstand for drøftelse med repræsentanter for de institutioner og foreninger, som den sendes til, før eller efter at disse skriftligt sender udvalget deres kommentarer til skitsen.

Skulle tidsmæssige hensyn tale derfor, kan udvalgets endelige indstilling til ministeriet afgives i to tempi, således at udvalget først afgiver en indstilling om uddannelsens hovedstruktur med forslag til den detaljerede udformning af bestemmelser for uddannelsens første år og senere fremkommer med et samlet forslag til bekendtgørelse om uddannelsen".

Som formand for udvalget beskikkedes:

Undervisningsinspektør Edith Kjærsgaard, Undervisningsministeriet, direktoratet for folkeskolen og seminarierne (nu direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m.v.).

Som medlemmer af udvalget blev følgende beskikket:

Sekretær (nu fuldmægtig) Ernst Gravesen, Undervisningsministeriet, departementet og

Fuldmægtig Jørgen Ebbe Hansen, Undervisningsministeriet, departementet.

Udvalgets sekretariatsforretninger er varetaget af husholdningslærer Ingelise Christensen, fuldmægtig Ernst Gravesen og assistent Inge Hinsby, Direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m.v.

Udvalget har holdt 47 møder.

B. I overensstemmelse med pålægget herom i kommissoriet fremlagde udvalget i oktober 1973 et skitseforslag med bemærkninger, hvori udvalgets foreløbige overvejelser om hovedstruktur, fagenes indbyrdes vægt og de øvrige i kommissoriet angivne punkter var indeholdt.

Med en skrivelse af 5. oktober 1973 sendte udvalget med anmodning om bemærkninger og kommentarer skitseforslaget til følgende:

- 1) Husholdningslærerforeningen
- 2) Seminarirektor Gustav Nedergaard, Ankerhus Husholdningsseminarium
- 3) Seminarirektor Hanne Søndergaard, Suhr's Seminarium
- 4) Lærerrådet, Ankerhus Husholdningsseminarium
- 5) Lærerrådet, Suhr's Seminarium
- 6) De Studerendes Råd, Ankerhus Husholdningsseminarium
- 7) De Studerendes Råd, Suhr's Seminarium
- 8) Danmarks Lærershøjskole
- 9) Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole
- 10) De Samvirkende Danske Husholdningsforeninger
- 11) De Samvirkende Danske Husmandsforeningers Husholdningsudvalg
- 12) De Samvirkende Danske Husmoderforeninger
- 13) De Samvirkende Danske Landboforeningers Husholdningsudvalg
- 14) Foreningen af amtsungdomskonsulenter
- 15) Formanden for Forbrugerkommissionen, professor Poul Milhøj
- 16) Foreningen af Husholdningsskoler
- 17) Formanden for repræsentantskabet for Specialkursus i Husholdning ved Århus Universitet, eksp.sekr. Birgit Andersen
- 18) Formanden for styrelsen for den Nordiske Husholdningshøjskole, kontorchef Kjeld Gleerup
- 19) Indenrigsministeriet
- 20) Specialkursus i Husholdning ved Århus Universitet
- 21) Statens Husholdningsråd.

På et møde den 1. november 1973 med deltagelse af studieplansudvalgets medlemmer, repræsentanter for husholdningsseminarierne, Husholdningslærerforeningen og andre, som skitseforslaget var sendt til, blev dette gjort til genstand for en indgående drøftelse, hvorunder også de indkomne bemærkninger til forslaget blev taget op.

I december 1973 nedsatte undervisningsministeriet efter studieplansudvalgets indstilling følgende 5 underudvalg (fagudvalg),

der skulle have til opgave at fremkomme med forslag til bestemmelser om uddannelsens enkelte fag, fagområder m.v., jævnfør direktiver og retningslinier for fagudvalgene, som er optaget som bilag 19.

Fagudvalget vedrørende Pædagogik, psykologi, undervisningslære og pædagogisk praktik (Fagudvalg 1):

Medlemmer:

Husholdningslærer Tove Lindbo Larsen (formand)	Husholdningslærerforeningen
Studerende. Ulla Andersen Ankerhus Husholdningsseminarium	De Studerendes Råd
Seminarieadjunkt, cand.pæd. Viggo Hartmann	Suhr's Seminarium
Adjunkt, cand.pæd. Kenny Jørgensen	Danmarks Lærerhøjskole
Studielektor, cand.pæd. Flemming Koefoed	Direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m.v.
Seminarielektor, fagkonsulent Bent Berg Nielsen	Direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m.v.
Seminarieadjunkt, husholdnings- lærer Britta Lambæk Nielsen	Ankerhus Husholdningsseminarium

Fagudvalget vedrørende Konsumentkundskab, økonomi, samfundsbeskrivelse med nationaløkonomi, sociologi og socialpsykologi, statistik og edb-orientering og familiekundskab (Fagudvalg 2):

Medlemmer:

Seminarielektor, husholdnings- lærer Grethe Enoch (formand)	Suhr's Seminarium
Redaktør, husholdningslærer Inger Erner Andersen, M.Sc.	Husholdningslærerforeningen
Erhvervskonsulent, seminarielektor Torben Colding, H.A.	Ankerhus Husholdningsseminarium
Studielektor, cand.mag. Andreas Frehr	Direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m.v.
Lektor, cand.polit. Hans Engstrøm	Handelshøjskolen i København
Uddannelseskonsulent, cand.polit. Arne Højsteen	Direktoratet for erhvervsuddannelserne

Kontorchef, cand.oecon.
Leif Marcussen

Specialkursus i Husholdning
ved Århus Universitet

Studerende Hanne Schöler
Suhr's Seminarium

De Studerendes Råd

Fagudvalget vedrørende Ernæringskundskab og kostplanlægning, levnedsmiddelkundskab, biokemi, kemi, fysiologi, biologi og statistik og edb-orientering (Fagudvalg 3):

Medlemmer:

Seminarierektor
Gustav Nedergaard (formand)

Ankerhus Husholdningsseminarium

Lektor, civilingeniør, H.D.
Poul Erner Andersen

Danmarks Ingeniørakademi

Professor, mag.scient.
Bodil Hansen

Danmarks Lærerhøjskole

Kostkonsulent, husholdnings-
lærer Jytte Jakobsen

Husholdningslærerforeningen

Adjunkt, cand.scient.
Lars Kliim-Nielsen

Suhr's Seminarium

Seminarielektor, husholdnings-
lærer Krista Laursen

Ankerhus Husholdningsseminarium

Studerende Marianne Riishøj
Ankerhus Husholdningsseminarium

De Studerendes Råd

Cand.pharm.
Agnete Dal Thomsen

Specialkursus i Husholdning
ved Århus Universitet

Professor
J. Wismer-Pedersen, Ph.D.

Den Kgl. Veterinær- og Landbo-
højskole

Fagudvalget vedrørende Bolig- og materialekundskab, fysik med redskabs- og maskinlære, rationalisering og planlægning, ergonomi med fysiologi, kemi (Fagudvalg 4):

Medlemmer:

Seminarielektor, husholdnings-
lærer Inga Kristoffersen
(formand)

Ankerhus Husholdningsseminarium

Afdelingsleder, husholdnings-
lærer Annelise Bredholt

Statens Husholdningsråd

Inspektør
Ellen Margrethe Hansen, Ph.D.

Specialkursus i Husholdning
ved Århus Universitet

Konsulent, husholdningslærer Jane Gertsen Jessen	Husholdningslærerforeningen
Seminarielærer, husholdnings- lærer Annette Krintel	Suhr's Seminarium
Studerende Winnie Nielsen Suhr's Seminarium	De Studerendes Råd
Civilingeniør M. Brandt Petersen	Teknologisk Institut

Fagudvalget vedrørende Speciale og praktikantvirksomhed(Fag-
udvalg 5) :

Medlemmer:

Seminarirektor Hanne Søndergaard (formand)	Suhr's Seminarium
Husholdningslærer Karen Bælum	Husholdningsorganisationerne
Forstander, husholdningslærer Nanna Hørluck Hansen	Foreningen af husholdningsskoler
Studerende Else Marie Rasmussen Ankerhus Husholdningsseminarium	De Studerendes Råd
Professor, dr.oecon. Bendt Rørsted	Specialkursus i Husholdning ved Århus Universitet
Seminarieadjunkt, NHH-kandidat Margareta Svensson	Ankerhus Husholdningsseminarium
Afdelingschef»husholdningslærer Hanne Flensborg Thomsen	Husholdningslærerforeningen

Til sikring af forbindelsen mellem de faglige udvalg og studieplansudvalget har der været holdt 3 møder mellem fagudvalgenes formænd og studieplansudvalget. Den ene af dette sekretæ-
rer, Ingelise Christensen, har deltaget i de fleste fagudvalgs-
møder, og udvalgene har efter direktiverne for deres virksomhed
kunnet rådføre sig med studieplansudvalget om tvivlsspørgsmål.

De faglige udvalg afgav indstillinger vedrørende deres om-
råder i slutningen af februar og begyndelsen af marts 1974. Ind-
stillingerne har været drøftet i lærerrådsmøder på seminarierne
og blandt de studerende, og studieplansudvalget har fra denne
kreds modtaget henvendelser med forslag til ændringer m.v. Et
udkast til det i nærværende betækning i kapitel III indeholdte

forslag til bekendtgørelse om uddannelsen har endvidere været sendt til fagudvalgene med anmodning om disses bemærkninger til de bestemmelser, de enkelte fagudvalg har arbejdet med.

Studieplansudvalgets overvejelser med hensyn til en række afgørende spørgsmål vedrørende uddannelsens udformning er indeholdt i betænkningens kapitel II, medens udvalgets forslag til en ny uddannelse og overvejelser over en række enkeltspørgsmål er indeholdt i kapitel III i form af et forslag til uddannelsesbekendtgørelse. Til forslaget's bestemmelser er der knyttet bemærkninger i det omfang, sådanne bemærkninger er fundet nødvendige eller hensigtsmæssige.

Udvalget vil, når grundlaget herfor er tilvejebragt, anmode de faglige udvalg om indstillinger til undervisningsvejledninger inden for de enkelte fagudvalgsområder.

KAPITEL II

Udvalgets overvejelser.

A.1. Studieplansudvalgets opgave har været at udfylde de rammer for uddannelsens indhold, som er givet i lov nr. 292 af 7. juni 1972 om uddannelse af husholdningslærere, særligt kapitel 3 om husholdningslæreruddannelsen. Det vil sige udkast til regler til udfyldning af de i dette kapitel givne bemyndigelsesbestemmelser. Udfyldning af andre bemyndigelsesbestemmelser i loven - fx § 2, stk. 2 og § 4, stk. 1 - falder derimod uden for udvalgets opgaver.

2. Grundlaget for studieplansarbejdet har været loven, som er optaget som bilag 1, folketingets forhandlinger m.v. over lovforslaget: lovforslaget med bemærkninger, bilag 2, fremsættelsen, bilag 3, 1. behandling, bilag 4, undervisningsudvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar samt udvalgets betænkning, bilag 5 - 15, 2. behandlingen, bilag 16 og 3. behandlingen m.v., bilag 17.

3. Et vigtigt grundlag for arbejdet har endvidere været de i medfør af lovens § 4, stk. 1 fastsatte betingelser for optagelse på et husholdningsseminarium. De findes i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 329 af 12. juni 1973, som er optaget som bilag 18. Ved fastlæggelsen af niveauet for indholdet af de enkelte fag, er det lagt til grund, at de studerende har de i optagelsesreglerne krævede kundskaber, uanset de i bekendtgørelsen indeholdte dispensationsmuligheder.

4. Af hovedpunkter i loven, som især har været retningsgivende for studieplansudvalget skal nævnes:

- 1) Formålsbestemmelsen i lovens § 1.
- 2) Bestemmelsen i § 2, stk. 1, 2. pkt. og § 4, stk. 3, 2. pkt., der begge vedrører mulighederne for at få godkendt elementer af andre uddannelser som ækvivalerende dele af husholdningslæreruddannelsen.
- 3) Optagelsesbetingelserne fastsat i henhold til § 4, stk. 1, jævnfør oven for under punkt A.3.
- 4) § 5 om hvilke fag og emner uddannelsen omfatter og om specialets placering i 3. uddannelsesår.

- 5) § 6 om uddannelsens varighed og om førsteårsafgørelse, om prøver i uddannelsens fag og om omfanget af obligatorisk deltagelse i undervisningen.
- 6) § 7 om prøveformer og censur.

B. Udvalgets overvejelser over, hvorledes uddannelsen skal struktureres, er resulteret i et forslag til en ordning, hvorefter fagene er opdelt i 4 grupper, således at de i hver gruppe samlede fag har nær indbyrdes sammenhæng, og således at der til hver gruppe afsættes 1 eller 2 semestre, inden for hvilke undervisningen i de pågældende fag gennemføres og afsluttes. Med de mange discipliner, som der er i denne uddannelse, synes en koncentration i et begrænset tidsrum omkring en begrænset del af det samlede stof at være den mest hensigtsmæssige vej til opnåelse af et tilstrækkeligt fagligt udbytte.

Under folketingets behandling af lovforslaget indtog spørgsmålet om muligheden for koordination af denne uddannelse med beslægtede uddannelser en central placering. En vigtig forudsætning for, at overgange mellem forskellige studier og meritoverførsel i øvrigt kan lettes, er det, at uddannelserne består af elementer, som er relativt skarpt afgrænsede i tid og indhold og dermed sammenlignelige. Udvalget finder, at forslaget til hovedstruktur i vidt omfang imødekommer koordineringshensynet.

En yderligere fordel er, at eksamen, som efter loven skal afholdes ved den pågældende undervisnings ophør, ved et mere traditionelt forløb ville antage et meget betydeligt omfang, mens man under den foreslåede struktur i højere grad vil kunne tilrettelægge eksamen sådan, at der i den enkelte prøve eller eksamination medtages emner fra flere fag inden for samme hovedfaggruppe. Derved kan antallet af prøver begrænses.

C.1. De discipliner, som er nævnt i lovens § 5, stk. 1, nr. 1 - 3 har udvalget ikke opfattet som en bindende opregning af uddannelsens fag, i hvilke der i henhold til lovens § 6, stk. 3, skal holdes prøver ved undervisningens ophør. Denne forståelse af § 5, stk. 1, nr. 1 - 3 viser sig for det første derved, at udvalget på grundlag af indstillinger fra fagudvalgene foreslår fagbenævnelser, som ikke direkte er nævnt i loven - jævnfør bekendtgørelsesforslagets § 2. For det andet derved, at der er foretaget ud-

fyldning af benævnelser som fx naturfag eller husholdningstekniske fag og endelig derved, at prøver i en række tilfælde omfatter stof fra flere fag, således at prøveantallet kan begrænses.

2. Det har været et udgangspunkt for studieplansudvalget i dets overvejelser med hensyn til undervisningstimetal, at der med rimelighed kan kræves en ugentlig arbejdsindsats på 40 - 45 timer af de studerende. Da endvidere uddannelsen må placeres blandt de videregående eller postgymnasiale uddannelser, må de studerendes selvstændige arbejde betragtes som tyngdepunktet i uddannelsen, og det ugentlige undervisningstimetal bør derfor ikke være over 22 - 24 ugentlige timer, hvorefter der bliver mulighed for et selvstændigt arbejde af mindst samme omfang. I øvrigt taler også økonomiske hensyn - jævnfør herved afsnittet om De økonomiske konsekvenser i bemærkningerne til lovforslaget - for, at timetallet sættes så lavt, som det er pædagogisk forsvarligt.

Med udgangspunkt i et undervisningstimetal i skemaugerne på mellem 22 og 24 vil det egentlige undervisningstimetal for samtlige uddannelsens fag blive afhængig af semestrenes længde og af, hvilke øvrige aktiviteter der skal foregå i semestrene.

Det er uden videre klart, at der må afsættes nogle uger af de fleste semestre til prøver. Arbejdet med det selvstændige speciale har udvalget fundet det rigtigst at placere sammen med praktikanttjenesten i et helt semester, hvor man derimod - af hensyn til, at specialearbejdet bliver af et tilstrækkeligt omfang - ikke har undervisning i uddannelsens fag.

Som det fremgår af bekendtgørelsesforslaget er der afsat 7 - 8 uger i alt til disposition for seminarierne til en række aktiviteter såsom ekskursioner, debatter, seminarer m.v. om tværfaglige emner. Disse uger betragter udvalget som meget væsentlige elementer i uddannelsen, idet deres væsentligste formål er at bi-bringe de studerende forståelse dels for helheden i deres uddannelse dels for uddannelsens sammenhæng med og funktion i samfundet.

Endvidere må undervisningen i emnerne efter lovens § 5, stk. 1, nr. 4 beslaglægge en del af den samlede uddannelsestid, jævnfør bekendtgørelsesforslagets § 9, stk. 4.

Med hensyn til pædagogisk praktik foreslås denne primært tilrettelagt som periodepraktik. Udvalget har efter indgående overvejelser ikke kunne gå ind for et lavere antal praktikuger end 12.

Det samlede undervisningstimetotal i uddannelsens fag, som fremgår af bekendtgørelsesforslagets § 9, stk. 1, kan således ses som en følge af de i det foregående opstillede **forudsætninger**. Efter udvalgets opfattelse er den eneste af disse, som kunne diskuteres, såfremt det samlede timetal skulle være anderledes, forudsætningen om det ugentlige antal undervisningstimer på mellem 22 og 24 timer. Udvalget finder imidlertid, at det ville være meget uheldigt at ændre forholdet mellem de studerendes selvstændige arbejde og arbejdet i de egentlige undervisningstimer, og må derfor fraråde en udvidelse af undervisningstimetallet i skemaugerne, som der af forskellige grunde har været fremsat ønske om under drøftelserne i forbindelse med udvalgets arbejde. De økonomiske hensyn, som det er pålagt udvalget at tage, peger i samme retning.

g. Fagenes placering i uddannelsesforløbet er foretaget ud fra følgende overvejelser.

Det selvstændige speciale og praktikantvirksomheden, hvortil der efter bekendtgørelsesudkastet er afsat et semester, skal efter lovens § 5, stk. 3 placeres i 3. uddannelsesår.

Den pædagogisk/psykologiske faggruppe må efter udvalgets mening placeres sent i uddannelsesforløbet. Det er udvalgets opfattelse, at de studerende vil have lettere ved at tilegne sig det stof, der direkte beskæftiger sig med formidlingsmæssige spørgsmål - den pædagogisk/psykologiske faggruppe - når de i forvejen har overblik over de emner - lovens § 5» stk. 1, nr. 2) - 3) - som de skal formidle i form af undervisning, vejledning og oplysning. Et andet aspekt af dette synspunkt er, at de studerende vanskeligt kan gennemføre undervisnings- og vejledningsopgaverne i pædagogisk praktik uden kundskaber i de faglige discipliner.

Med hensyn til naturfag, ernærings- og **kostlærefagene** lægges der i optagelsesbetingelserne betydelig vægt på forkundskaber, som er af betydning for disse fag. Det kan tale for at placere denne faggruppe så tidligt som muligt, hvor forkundskaberne endnu er præsente. Endvidere indebærer denne placering, at førsteårsafgørelsen bliver truffet på grundlag af dette væsentlige fagområde, på såvel praktisk som teoretisk grundlag. Beståelse i disse fag vil indebære størst mulig sikkerhed for fortsat studieegnethed, idet den studerende stilles over for såvel indlæring af eksakt viden som anvendelse af denne viden i de praktiske øvelser.

Placeringen i '3. semester af hovedparten af de i lovens § 5, stk.1, under nr.2) behandlede fag - konsument- og samfundsfagene - skyldes hovedsageligt, at studieplansudvalget har fundet det ønskeligt, at de studerende forholdsvis tidligt påbegynder dette andet faglige hovedområde i uddannelsen. Hertil kommer, at disse fag bør være gennemført, inden specialearbejdet og praktikantvirksomheden påbegyndes.

Boligfag, husholdningstekniske fag samt familiekundskab er placeret i 5. semester, blandt andet fordi de studerende også må have beskæftiget sig med disse fag, før de vælger speciale. Udvalget har fundet det hensigtsmæssigt at placere faget familiekundskab sammen med boligfag og husholdningstekniske fag for at tilgodese den nære sammenhæng mellem familie-, bolig- og miljøspørgsmål.

Placeringen i 6. semester af praktikantvirksomheden og det selvstændige speciale, som efter loven skal henlægges til 3. uddannelsesår, begrundes med, at de studerende på dette tidspunkt har færdiggjort de i lovens § 5, stk.1, nr. 2) og 3) nævnte faggrupper og samtidig har erhvervet væsentlig viden inden for faggruppe 1, således at forudsætningerne for et selvstændigt studiearbejde skulle være til stede. Erfaringerne fra dette semester vil ligeledes være en værdifuld inspiration til arbejdet i 7. semester, hvor i der skal foregå en sammenfatning og afrunding af uddannelsens faglige og formidlingsmæssige elementer.

4. Om fagenes indbyrdes vægt hedder det i bemærkningerne til lovforslagets § 5 : "Efter den gældende ordning er hovedvægten lagt på den under nr. 3 nævnte faggruppe. Denne faggruppe vil fortsat indtage en central plads i uddannelsen, men det er tanken ved fastsættelsen af de nærmere regler at tillægge de under nr. 1 og 2. nævnte faggrupper en tilsvarende vægt".

Udtrykket tilsvarende vægt har udvalget forstået på den måde, at de studerendes kundskaber i faggruppe 1 og 2 skal bringes på niveau med de kundskaber, som de studerende skal have i faggruppe 3. Udvalget har på grundlag af de drøftelser, der har været ført med udgangspunkt i skitseforslaget, ikke fundet at kunne stille forslag om, at der afsættes lige mange semestre og timer til hver af de tre faggrupper. Derimod har man ved reglerne om karaktergivning, hvor de tre faggrupper vejer lige, jævnfør bekendtgørelses-

forslagets § 30, søgt at opfylde hensigten. I den enkelte studerendes uddannelse får endvidere valget af specialet indflydelse på vægten mellem de forskellige fag.

5. Den nye husholdningslæreruddannelses niveau viser sig i fagbeskrivelsen for de enkelte fag og emner»Bestemmende for niveauet i de enkelte fag m.v. er de studerendes forkundskaber»uddannelsens varighed og timetallet for de enkelte fag. Det samlede timetal er fastlagt af studieplansudvalget ud fra overvejelser over, hvor meget af den samlede uddannelsestid der har kunnet afsættes til skemabunden undervisning - jævnfør afsnit C.2. og § 9, stk.1 i forslaget til bekendtgørelse. Studieplansudvalget har endvidere fastsat fordelingen af timer på de 4 hovedfaggrupper, som er nævnt i bekendtgørelsesforslagets § 2, stk.1, a - d, mens timetalene for de enkelte fag er fastsat efter indstilling fra fagudvalgene.

Som nævnt i kapitel I, er fagbestemmelserne udarbejdet på grundlag af indstillinger fra fagudvalgene. Studieplansudvalget har af hensyn til niveauet og de studerendes situation ønsket betydelig fasthed i fagbestemmelserne og dermed rimelig ensartethed i det enkelte fag fra seminarium til seminarium. Man har imidlertid ikke ønsket at ensrette bestemmelserne på den måde, at alle gøres lige detaljerede, men har betragtet det som naturligt, at de afspejler fagenes forskellige karakter. Der er derfor ikke uvæsentlige forskelle med hensyn til bestemmelsernes udformning - nogle fag kan efter deres natur lettere afgrænse et egentlig pensum end andre, og nogle fag er endnu i udvikling mod en fastere form og bør efter udvalgets mening ikke bindes i denne udvikling.

Fagbestemmelserne er opdelt i formål, indhold og eksamen. Bag dette ligger opfattelsen af formålet som styrende fagets niveau både med hensyn til indhold (stof og arbejdsmetode), hvad enten dette er stærkt specificeret i indholdsangivelsen eller i højere grad overladt til den enkelte lærer og med hensyn til eksamen, ved hvilken det netop skal måles, om - og i hvilken grad - formålet er realiseret. Ved dette system, ved bestemmelsen i bekendtgørelsesforslagets § 23, stk. 2 om godkendelse af eksamensstoffet og ved censursystemet er der søgt lagt et sikkerhedsnet under fagenes niveau, som gør det muligt at overlade undervisningens tilrettelæggelse til seminarierne i meget høj grad.

Endelig er reglerne i bekendtgørelsesforslagets § 30 om betingelserne for at bestå husholdningslærereksamen udformet med henblik på at sikre uddannelsens niveau.

6. Udvalget har ved det fremlagte forslag lagt meget stor vægt på, at de enkelte fag og discipliner i uddannelsen i videst muligt omfang ses i sammenhæng med de øvrige fag og af de studerende opleves som en meningsfuld del af en helhed, der er egnet til at realisere lovens og bekendtgørelsens formålsbestemmelser. Integrationsbestrebelseerne viser sig på flere måder i forslaget. Praktiske øvelser og teoretisk undervisning forudsættes tilrettelagt i nær sammenhæng. Fag med nær forbindelse læses samtidig over et forholdsvis kort tidsrum. Indholdet af de planer for undervisningen i de enkelte fag, som tilvejebringes efter drøftelse mellem lærerne og de studerende, forudsættes afstemt, og denne funktion formaliseres ved, at en af lærerne i de enkelte hovedfaggrupper - den koordinerende lærer - pålægges denne funktion. Eksamen - som altid i en uddannelse kommer til at virke delvis styrende for undervisningen - omfatter i de fleste tilfælde stof fra mere end et fag. Endelig skal det nævnes, at man i den pædagogisk/psykologiske faggruppe har tilstræbt en egentlig faglig integration. Dette viser sig i, at undervisningen koncentrerer sig om en række temaer, som behandles ud fra alle de implicerede faglige discipliners synsvinkler.

Med den valgte struktur kan man risikere, at sammenhængen mellem hovedfaggrupperne kan komme til at stå mindre klar, men dette imødegås derved, at en del af studieugerne og de disponible lektioner kan anvendes til tværfaglige drøftelser af den ene eller den anden art, at undervisningen i de pædagogisk/psykologiske fag i slutningen af uddannelsen nødvendigvis må ske ud fra de studerendes tidligere erhvervede viden i de egentligt faglige discipliner og gennem specialearbejdet, som, selvom det drejer sig om et specielt emne, trods alt kræver overblik over hele uddannelsen.

7« Den ændring af optagelsesbetingelserne til uddannelsen, som lovens gennemførelse har bevirket, jævnfør bekendtgørelse af 12. juni 1973 om optagelse på husholdningsseminarierne, indebærer bortfald af de tidligere krav om 5 måneders kursus på husholdningsskole og 12 måneders praktisk husgerning. Da det samtidig har stå-

et fast, at de kommende husholdningslærere stadig må være i besiddelse af de nødvendige praktiske færdigheder, som kræves, for at de på tilfredsstillende måde kan løse de undervisnings-, vejlednings- og oplysningsfunktioner, som uddannelsen sigter mod, har udvalget nøje måttet overveje, hvorledes dette mål mest hensigtsmæssigt kan nås inden for de givne rammer.

Den tid, der kan anvendes til praktiske øvelser, bestemmes først og fremmest af det samlede antal undervisningstimer i hele uddannelsen, som skal rumme såvel uddannelsens teoretiske som praktiske dele. Dette samlede undervisningstimetotal har under den nuværende uddannelse været meget højt, og udvalget har både af pædagogiske og økonomiske grunde foreslået en reduktion af timetallet, jvævnfør afsnit C.2. Dette medfører nødvendigvis, at også den tid, der anvendes til praktiske øvelser - som i visse fag er meget udgiftskrævende med hensyn til indkøb af råvarer - har måttet reduceres.

Formålet med indøvelse af praktiske færdigheder i denne uddannelse må være, at de studerende selv skal kunne beherske de praktiske grundprincipper, som de i deres fremtidige arbejde vil have brug for at anvende med henblik på at kunne foretage faglig begrundet undervisnings-, vejlednings- og oplysningsvirksomhed i husholdnings- og forbrugerspørgsmål. Indøvelse af praktiske færdigheder er således for så vidt ikke et mål i sig selv. Dette finder udvalget ganske vigtigt at få understreget, idet der under drøftelserne om uddannelsen i mange tilfælde har været givet udtryk for den opfattelse, at den praktiske del af uddannelsen skulle tjene det mål at danne baggrund for praktisk beskæftigelse af den ene eller anden art - hvorved der i et vist omfang bortses fra det formidlingsmæssige hovedsigte i uddannelsen. Udvalget vil hermed understrege, at enhver diskussion om de praktiske elementers vægt må tage sit udgangspunkt, dels i den funktion, der således tilkommer de praktiske elementer i uddannelsen, dels i de ovennævnte forudsætninger af økonomisk art om det samlede timetal og forudsætninger fastlagt i lov og forarbejder om de forskellige hovedfaggrupperes indbyrdes vægt. En styrkelse af de praktiske discipliner ud over det, som udvalget har foreslået, vil bevirke, at andre af de forudsætninger, som udvalget har været bundet af under sit arbejde, må tilsidesættes.

Som det fremgår af forslaget til bekendtgørelse, er der ikke givet bestemmelser om forholdet mellem praktiske øvelser og te-

oretisk undervisning, men det er tanken, at der i undervisningsvejledningerne for de enkelte fag skal gives visse retningslinier herfor, som dog alene vil være vejledende for lærere og seminarier. Med bestemmelserne om formål, indhold og prøver for de enkelte fag vil forholdet mellem teoretisk og praktisk undervisning dog stort set være angivet. Herudfra og ud fra de enkelte fags undervisningstimetall, som er det absolutte maksimum for timetallet for praktiske øvelser, vil man kunne danne sig et skøn over de praktiske elementers omfang. For så vidt angår de to første semestre indeholder bemærkningerne til bekendtgørelsesforslagets §§ 41 - 50 udvalgets foreløbige skøn over de praktiske elementers omfang.

Når udvalget på denne baggrund finder, at den praktiske del af uddannelsen opfylder de krav, som må stilles til den, skyldes det følgende. En afgørende omstændighed for, hvor langt den studerende når i henseende til praktisk kunnen, er efter udvalgets opfattelse, hvilken interesse der udvises for undervisningen i praktiske fag. Med understregningen over for de studerende af de praktiske færdigheders afgørende betydning som forudsætning for varetagelsen af husholdningslærerens arbejde og på grund af øvelsernes tilrettelæggelse i meningsfuld sammenhæng med den teoretiske undervisning, finder udvalget, at der i uddannelsen er skabt en sådan motivation for de studerendes arbejde med de praktiske discipliner, at formålet med uddannelsen kan opfyldes uanset reduktionen af undervisningstimetallet i forhold til den nuværende uddannelse.

Som en yderligere styrkelse af de praktiske discipliner - og i erkendelse af, at motivationen vel til dels må udvikles under arbejdet - foreslås de praktiske discipliner afviklet som obligatoriske øvelsesrækker.

Herudover skal udvalget pege på, at bestemmelsen i forslagets § 13, stk. 5 om mindre holdstørrelser med deraf følgende effektivisering af undervisningen tager sigte på øvelser.

Det forhold, at en del af de foreslåede prøver indeholder praktiske elementer, må også ses som et udslag af den betydning, det praktiske islæt i uddannelsen tillægges.

Med hensyn til uddannelsen i pædagogisk praktik er det tanken, at denne skal lægges i fastere rammer end hidtil. Der bør antages egentlige praktiklærere, og praktikperioderne må henlægges

til tidspunkter i studieforløbet, hvor der opnås en gunstig vekselvirkning mellem de praktiske øvelser og de teoretiske discipliner inden for det pædagogisk/psykologiske fagområde.

Endelig skal der peges på, at det forhold, at praktikantvirksomheden nu i almindelighed vil foregå i tæt forbindelse med den studerendes intensive arbejde med sit speciale, formentlig vil medføre, at det praktiske udbytte af praktikantvirksomheden vil kunne øges.

D. Efter lovens § 6, stk. 4, fastsætter undervisningsministeren, i hvilket omfang de studerende har pligt til at deltage i undervisningen.

Det fremgår af undervisningsudvalgets betænkning over lovforslaget, at reglerne om mødepligt på husholdningsseminarierne bør svare til de regler, der til enhver tid gælder for andre uddannelser på tilsvarende niveau. På disse områder findes der ikke lovbestemmelser herom, men alene administrativt fastsatte bestemmelser.

I uddannelsen til lærer i folkeskolen er der ikke pligt til at deltage i den almindelige undervisning i de af uddannelsens fag, hvori der holdes prøve, men derimod mødepligt i faget praktisk skolegerning og en række kurser, hvori der ikke holdes prøve, jævnfør folkeskolelæreruddannelsesbekendtgørelsens § 13 (bekendtgørelse nr. 444 af 26. juli 1973). I børnehave- og fritidspædagoguddannelsen er der pligt til at deltage i undervisningen, jævnfør uddannelsesbekendtgørelsens § 15 (bekendtgørelse nr. 322 af 4. juli 1970).

Udvalget finder, at der vedrørende mødepligt, bør tilstræbes størst mulig lighed med den ordning, der gælder for uddannelse til lærer i folkeskolen. Der kan anføres vægtige grunde for såvel obligatorisk deltagelse i undervisningen, som for en ordning, hvor de studerendes ansvar for uddannelsen pointeres ved, at deltagelse i undervisningen er frivillig. Udvalget vil derfor foreslå, at deltagelse i pædagogisk praktik, praktiske øvelser i tilknytning til teoretisk undervisning, studieuger og praktikantvirksomhed gøres obligatorisk for de studerende, hvorimod det overlades til disse selv at afgøre, i hvilket omfang de vil deltage i den teoretiske undervisning i de fag, som afsluttes med eksamen.

Såfremt erfaringerne på folkeskolelæreruddannelsesområdet

skulle medføre, at man der i højere grad foreskriver obligatorisk deltagelse i undervisningen, finder udvalget, at man på grund af slægtskabet imellem uddannelserne vil kunne drage tilsvarende konsekvenser for husholdningslæreruddannelsen.

E. Som det fremgår af folketingets undervisningsudvalgs betænkning (bilag nr. 15) skal uddannelsesreglerne udformes sådan, at studerende, der har gennemgået en praktisk eller praktisk/teoretisk foruddannelse, fx et ophold af mindst 5 måneders varighed på en husholdningsskole, og som iøvrigt opfylder optagelsesbetingelserne, kan få studietiden nedbragt til 3 år ved fritagelse for studieelementer, der normalt kræver $\frac{1}{2}$ års arbejdsindsats. Dette er baggrunden for reglen i bekendtgørelsesforslagets § 5, hvorefter nedsættelsen af studietiden kan gennemføres på en af to måder.

En studerende kan få tilladelse til at påbegynde undervisningen $\frac{1}{2}$ år senere end normalt, jævnfør § 5, stk. 1 samt lovens § 4, stk. 3. Denne sidste bestemmelse tager vel i første række sigte på konkrete undtagelsestilfælde, men der er ikke efter ordlyden noget til hinder for, at de omstændigheder, under hvilke senere optagelse kan ske, præciseres nøjere i uddannelsesbekendtgørelsen.. Efter denne regel vil der iøvrigt i overensstemmelse med lovens regel skulle ske en konkret bedømmelse i hver dispensationssag,.

Den anden måde er fritagelse for uddannelsens 5. semester,, hvortil boligfag, de husholdningstekniske fag samt familiekundskab er henlagt. Efter udvalgets opfattelse vil denne emnekreds trods alt nærmere modsvare den forudgående virksomhed, som begrunder fritagelsen, end indholdet af de øvrige semestre -bortset fra 1. semester. En studerende, som opnår denne fritagelse, vil i 5. semester kunne følge den undervisning, som normalt er henlagt til 7. semester, og vil kunne gå til prøve ved afslutningen af dette semester. Uddannelsen vil således kunne afsluttes med udarbejdelse af speciale og praktikantvirksomhed i 6. semester.

Udvalget finder anledning til at understrege, at en studietidsnedsættelse i en så koncentreret uddannelse som den foreliggende, i de tilfælde, hvor der som her ikke kan tales om egentlig meritoverføring, ikke er uden betænkeligheder. Man har derfor overvejet, om studietidsnedsættelsen hellere skulle gennemføres ved fritagelse for 6. semester, hvortil arbejdet med det selvstændige speciale og praktikantvirksomheden som nævnt er henlagt. I-

midlertid skønner udvalget, at specialet og praktikantvirksomheden er så væsentlige elementer i uddannelsen, at det vil stille de studerende urimeligt dårligt, når de skal søge erhverv og løse arbejdslivets opgaver, såfremt det ikke af deres eksamensbevis fremgår, at de har gennemgået praktikantvirksomheden og beskæftiget sig med et selvstændigt specialearbejde.

Afgørelsen af om en studerende kan få nedsat studietiden i henhold til § 5 skal efter forslaget træffes af undervisningsdirektøren og må ske på grundlag af, hvad der fremgår af bestemmelsen og forarbejderne til loven om spørgsmålet.

F.1. I folketingets undervisningsudvalgs betænkning over lovforslaget hedder det: "Endelig drøftede udvalget med ministeren spørgsmålet om koordinering af uddannelsen med andre beslægtede uddannelser. Ministeren ville medvirke til den stærkest mulige koordinering. Han oplyste, at det er i nøje overensstemmelse med ministeriets hensigt løbende at fremme en sådan, jævnfør også bestemmelsen i lovforslagets § 2, stk. 1, 2. punktum".

Spørgsmålet om koordineringsmulighederne med andre uddannelser kan deles i 3 hovedspørgsmål:

- 1) Er uddannelsen udformet således, at den udtrykker en naturlig fortsættelse af underliggende uddannelser? Eller med andre ord : Er optagelsesbetingelser og pensum afstemt med de 16. - 19 årige s uddannelser?
- 2) Er uddannelsens struktur og indhold udformet således, at der gives mulighed for studieskift og "meritoverføring"? Eller med andre ord : Er de enkelte elementer i uddannelsen opbygget således, at de i videst mulig omfang svarer til elementer i beslægtede uddannelser på omtrent tilsvarende niveau?
- 3) Er uddannelsen et godt grundlag for videre uddannelse, jævnfør lovens § 18?

Den del af spørgsmålet om forholdet til underliggende uddannelser, der vedrører kravene til optagelse, er der taget stilling til i bekendtgørelsen om optagelse på husholdningsseminarierne. Udover de i denne opregnede bestemte krav rummer bekendtgørelsen

mulighed for en smidig dispensationspraksis, således at der løbende kan tages hensyn til ændringer m.v. i underliggende uddannelser. Udvalget finder, at koordineringen til disse på dette punkt vil kunne løses tilfredsstillende inden for bekendtgørelsens rammer. Med hensyn til spørgsmålet om koordineringen af fagenes indhold m.v. til de underliggende uddannelser henvises til afsnit C.3. og 5.

Med hensyn til mulighederne for studieskift og meritoverføring finder udvalget, at den foreslåede struktur, hvor de forskellige faggrupper læses samlet inden for et afgrænset tidsrum i stedet for sideløbende over størstedelen af studiet, i sig selv fremmer overgangs- og overførmulighederne. De konkrete muligheder for at dele af uddannelsen godskrives ved overgang til andre uddannelser og omvendt muligheden for at få godskrevet elementer af andre uddannelser ved påbegyndelsen af husholdningslæreruddannelsen vil afhænge af den stilling, der fra ministeriets side tages til udvalgets betænkning, og af den kommende undervisningsvejledning. Udvalget mener i øvrigt at have grund til at antage, at husholdningslærerstuderende, der før afslutning af uddannelsen ønsker at skifte til en anden uddannelse efter konkret vurdering af de allerede gennemførte uddannelseselementers forhold til lignende elementer i den nyvalgte uddannelse, vil kunne påregne, at gennemførte uddannelseselementer i videst muligt omfang vil blive godskrevet i den nye uddannelse. Det må i denne forbindelse erindres, at maksimal meritoverføring forudsætter, at såvel den hidtidige som den nyvalgte uddannelse er opbygget af veldefinerede og let sammenlignelige uddannelseselementer (moduler). Nogle af de uddannelser, som koordineringsproblemerne drøftes i relation til i det følgende, har nærmest relation til meritoverføringsproblematikken, medens andre vedrører videreuddannelsesproblemerne. Om disse sidste skal udvalget på dette sted blot pege på, at valget af speciale antagelig vil kunne få en vis indflydelse på, i hvor høj grad den enkeltes uddannelse danner et godt grundlag for fortsatte studier på videreuddannelsesinstitutionerne.

2. For så vidt angår forholdet til videreuddannelse, hvor erhvervet viden videreudvikles, skal udvalget anføre følgende :

Udvalget er gået ud fra, at de ved Specialkursus i hushold-

ning ved Århus Universitet tilbødte kurser fortsat koncentreret om at udvikle, udbygge og supplere emner, som udgør dele af husholdningslæreruddannelsen. I denne forbindelse fandt man det væsentligt, at Specialkursus i et vist omfang blev tilknyttet fagudvalgene for blandt andet at overveje sine relationer til den nye uddannelse.

Ved den Nordiske husholdningshøjskole vil danske husholdningslærere med den nye uddannelse i almindelighed umiddelbart kunne optages. Ved højskolen er der etableret uddannelser, der fører til en kandidatgrad i henholdsvis ernærings- og tekstilkundskab.

Med hensyn til Danmarks Lærerhøjskole vil det være naturligt i forøget omfang at kunne udnytte institutionens kandidatuddannelsesstilbud. Studieplansudvalget er bekendt med, at der i de nye bestemmelser om adgang til de pædagogiske kandidatuddannelser vil blive indsat bestemmelse om, at husholdningslærere (efter såvel gammel som ny uddannelse) er berettiget til at søge optagelse på Danmarks Lærerhøjskole, og at højskolen i hvert enkelt tilfælde dels tager stilling til, hvad der kan anses at svare til fulde 2 års lærergerning, dels meddeler ansøgeren, hvilke pædagogiske kandidatuddannelser ansøgeren er berettiget til optagelse på.

Hidtil er husholdningslærere kun blevet optaget på Danmarks Lærerhøjskole ved særlig tilladelse, og det har alene været det faglig-pædagogiske studium i ernæring og biokemi, der er blevet givet adgang til. Studieplansudvalget finder imidlertid, at husholdningslærere bør være berettiget til at søge videreuddannelse ved det psykologisk-pædagogiske og det pædagogiske studium ved Lærerhøjskolen, og at alle faglig-pædagogiske kandidatuddannelser iøvrigt efter omstændighederne bør stå åbne for husholdningslærere.

Flere af kandidatuddannelserne på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole er fagligt beslægtet med husholdningslæreruddannelsen og er således blandt mulighederne for videre uddannelse af husholdningslærere til en kandidatgrad. Det gælder følgende studier: det levnedsmiddelvidenskabelige, det mejeribrugsvidenskabelige samt i nogen grad det landbrugsvidenskabelige og det havebrugsvidenskabelige på linien for gartneri og frugtavl.

For alle de nævnte studiers vedkommende gælder det, at undervisningstilbuddet er tilrettelagt efter et modulsystem, og at uddannelserne opbygges individuelt efter et tilvalgssystem med

en obligatorisk kårne af fag i hver af uddannelserne. Tilvalgsmulighederne begrænses til en vis grad af bundne forudsætninger om forudgående afvikling af bestemte kurser, fx i grundvidenskabelige fag eller i fag blandt de anvendte videnskaber på et lavere niveau. Dertil kommer, at Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole som de øvrige højere uddannelsesinstitutioner er bemyndiget til at godkende uddannelseselementer, der er gennemført på andre danske eller udenlandske institutioner for højere uddannelser som helt eller delvis svarende til lignende uddannelseselementer, der indgår i højskolens uddannelser. Denne bemyndigelse gælder, når bortses fra de ret beskedne pointsværdier, der kan godskrives for fx ophold på fagskole eller lignende, kun for uddannelseselementer, der er gennemført på højere uddannelsesinstitutioner, men udvalget er bekendt med, at det for tiden overvejes at udvide bemyndigelsen således, at den kommer til at omfatte mulighed for godkendelse af uddannelseselementer fra alle postgymnasiale uddannelser.

På denne baggrund må det forventes, at husholdningslærere, der måtte ønske at supplere deres uddannelse til en af Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole's kandidateksaminer, vil kunne få dele af deres uddannelse godkendt som pointsgivende i den fortsatte uddannelse.

Om ingeniøruddannelserne på Den polytekniske Lærestalt gælder i alt væsentligt det samme, som er anført oven for om landbohøjskoleuddannelserne, mens akademiingeniøruddannelserne på Danmarks Ingeniørakademi dog fortsat er tilrettelagt i faste retninger med kun begrænsede muligheder for tilvalg. For begge former for ingeniøruddannelse gælder imidlertid, at husholdningslærere vil kunne få visse uddannelseselementer godskrevet ved påbegyndelse af et kemiingeniørstudium af overvejende biologisk indhold.

Foruden de tidligere omtalte højere uddannelser kan det være af betydning kort at belyse husholdningslæreruddannelsens forhold til andre videregående uddannelser med et beslægtet indhold. Der kunne være tale om de naturvidenskabelige kandidateksaminer med biologisk fagindhold og eventuelt andre universitetsuddannelser, herunder overbygningen på Roskilde Universitet's naturvidenskabelige basisuddannelse, og læreruddannelsen eller handelshøjskole-

uddannelser. Bortset fra, at husholdningslærere vil kunne få visse uddannelseselementer godskrevet ved sådanne studier, og bortset fra, at husholdningslærere i kraft af deres modenhed m.v. formentlig vil være i stand til at gennemføre sådanne uddannelser hurtigere end de fleste andre studerende, kan der ikke på nuværende tidspunkt udtales noget konkret om dette forhold.

3. Om de videregående uddannelsers forhold til husholdningslæreruddannelsen bemærker udvalget:

Lovens § 2, stk. 1, 2. punktum kunne ifølge bemærkningerne forstås ret restriktivt. Der tales således kun om udlændinge med en tilsvarende uddannelse og om elementer af fremtidige uddannelser i nye danske universitetscentre.

Imidlertid er der ikke i selve lovens tekst særlige holdpunkter for en sådan snæver forståelse og i betragtning af det ønskelige i smidige overgangsmuligheder, forekommer der at være grund til at fortolke bestemmelsen videst muligt, nemlig således at undervisningsministeriet efter et seminariums indstilling kan godkende uddannelseselementer også fra gamle velkendte danske uddannelser. Dette støttes af folketingets undervisningsudvalgs betænkning, sidste stk. -ministerens tilsagn om koordination med andre uddannelser.

G.1. I bemærkningerne til lovforslaget omtales det, at ministeren uden særlig hjemmel i loven må have adgang til at nedsætte et kontaktudvalg mellem studerende, lærere, rektorer og ministerium, hvori alle forhold vedrørende uddannelsen vil kunne drøftes, jævnfør det under A.3.e i bemærkningerne til lovforslaget anførte. Lovforslagets behandling i folketinget indebar ikke nogen ændringer i de her anførte synspunkter.

Udvalget har drøftet, om der i uddannelsesbekendtgørelsen eller eventuelt i en kommende bekendtgørelse om faste råd og udvalg burde optages en bestemmelse om, at undervisningsdirektøren for området kan nedsætte et sådant udvalg med de angivne beføjelser. Udvalget finder, at det uden egentlig at være strengt nødvendigt vil være ganske hensigtsmæssigt, om der i bekendtgørelsen om faste råd og udvalg medtages en sådan bestemmelse, idet alle mere betydningsfulde forhold vedrørende uddannelsen bør være reguleret i loven eller bekendtgørelsen.

2. Udvalget har ved flere af de foreslåede bestemmelser forudsat, at der oprettes forskellige kollegiale organer ved husholdningsseminarierne. I lovens §§ 12 og 13 gives der bestemmelser om lærerråd og studerendes råd. I lighed med, hvad der gælder for uddannelsen til lærer i folkeskolen og til børnehave- og fritidspædagog, forudsætter udvalget, at der i en kommende bekendtgørelse om faste råd og udvalg ved husholdningsseminarierne gives regler også om fællesudvalg bestående af lærere og studerende.

Endvidere forudsætter udvalget, at der gives visse regler om visse faglige udvalg og et udvalg vedrørende speciale og praktikantervirksomhed, jævnfør bekendtgørelsesforslagets § 17, stk. 2 og § 64, stk. 8.

KAPITEL III

Studieplansudvalgets forslag til bekendtgørelse om uddannelse af husholdningslærere med bemærkninger.

BEKENDTGØRELSE OM UDDANNELSE AF HUSHOLDNINGSLÆRERE.

I henhold til lov nr. 292 af 7. juni 1972 om uddannelse af husholdningslærere, jævnfør navnlig §§ 5 - 8, fastsættes:

Kapitel I. Husholdningslæreruddannelsen.

§ 1. Husholdningslæreruddannelsens formål er,

- 1) at de studerende erhverver sig teoretiske og praktiske forudsætninger for at kunne varetage undervisnings-, vejlednings- og oplysningsopgaver i husholdnings- og forbrugerspørgsmål herunder ernæringsspørgsmål,
- 2) at de studerende under udnyttelse af deres teoretiske og praktiske forudsætninger øves i at planlægge, udføre og vurdere undervisning, vejledning og oplysning og i at afpasse denne virksomhed efter skiftende forudsætninger i samfundet og hos dem, som virksomheden retter sig imod,
- 3) at de studerendes personlige udvikling fremmes gennem arbejde med stoffet, gennem samarbejde og gennem medansvar for deres uddannelse.

§ 2. Husholdningslæreruddannelsen omfatter følgende fag, emner m.v.:

- 1) Fag:
 - a. Pædagogik, psykologi, undervisningslære og pædagogisk praktik.
 - b. Konsumentkundskab, økonomistyring, samfundsbeskrivelse med nationaløkonomi, sociologi med socialpsykologi og familiekundskab.
 - c. Kemi, biologi, mikrobiologi med levnedsmiddelhygiejne, biokemi, ernæringslære, levnedsmiddellære, kostvurdering og kostplanlægning, diætetik og madlavningslære.

- d. Bolig- og materialekundskab, fysik med redskabslære, arbejdsøkonomi og ergonomi.
- 2) Supplerende emner i henhold til lov om uddannelse af husholdningslærere § 5> stk. 1, nr. 4):
- a. Statistik.
 - b. Databehandling.
 - c. Studieteknik.
 - d. Førstehjælp.
 - e. Audiovisuel undervisningsteknik.
 - f. Erhvervs- og uddannelsesorientering.
 - g. Dansk, skriftlig og mundtlig fremførelse.
- 3) Praktikantvirksomhed.
- 4) Et selvstændigt speciale.

§ 3« En studerende kan fritages for fag, faggrupper eller emner, såfremt han allerede besidder de fornødne kundskaber og færdigheder heri.

Stk.2. Afgørelsen af spørgsmål om fritagelse træffes af undervisningsdirektøren for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m.v. eller efter dennes bemyndigelse af seminarierektoren.

§ 4. Uddannelsens varighed er $3\frac{1}{2}$ år(7 semestre), jævnfør dog § 5.

Stk.2. Der aflægges eksamen i de i § 2, nr. 1) nævnte fag efter reglerne i §§ 34 - 68. Der foretages bedømmelse til godkendelse eller ikke godkendelse af det selvstændige speciale.

§ 5. Studerende, der har gennemgået en praktisk eller praktisk/teoretisk foruddannelse fx et ophold af mindst 5 måneders varighed på en husholdningsskole, kan efter herom til undervisningsdirektøren indgivet ansøgning få tilladelse til at påbegynde uddannelsen ved begyndelsen af 2. semester eller fritages for fagene i 5. semester.

Stk.2. For studerende, der påbegynder uddannelsen i 2. semester, kan der tilrettelægges særlig undervisning i kemi, biologi og biokemi. Timetallene for denne undervisning skal godkendes af undervisningsdirektøren. Disse studerende deltager i prøverne ved slutningen af 2. semester.

Stk.3. Studerende, som opnår fritagelse for 5. semester, herunder fritagelse for eksamen i slutningen af dette semester, kan følge den undervisning, som normalt er henlagt til 7. semester i 5. semester, og kan således fuldføre uddannelsen ved slutningen af 6. semester.

Stk.4. Den virksomhed, som har begrundet fritagelse for 1. eller 5. semester, oplyses i eksamensbeviset..

§ 6. Det er en betingelse for at fortsætte uddannelsen i dens 3. semester, at der ved prøverne ved afslutning af 2. semester er opnået en karaktersum på ialt 24.

Stk.2. For studerende, der ikke har opnået denne karaktersum, kan der, hvis de ønsker det, afholdes omprøve i august. Prøven omfatter alle 2. semesters prøvefag. Studerende, der ikke ønsker omprøve i august, kan gå første år om.

§ 7. En studerende kan højst følge undervisningen i 1. og 2. semester 3 gange. En studerende, der har været til omprøve i august kan dog højst følge undervisningen i 1. og 2. semester 2 gange.

Stk.2. For så vidt angår 3. - 7. semester, kan en studerende højst følge undervisningen i et semester 3 gange, og i alt kan højst 4 semestre tages om.

Kapitel II. Undervisningens rammer.

§ 8. Undervisningsåret går fra 1. august - 31. juli. Semestrene går normalt fra 15. august - 31. januar (efterårssemestret) og fra 1. februar - 30. juni (forårssemestret).

Stk.2. Semestrene inddeles i skemauger, studieuger, praktikuger, specialeperiode, periode til praktikantvirksomhed og eksamensuger.

§ 9. Undervisningstimerne i uddannelsens fag, jøvnfør § 2, nr. 1), ligger i skemaugerne bortset fra pædagogisk praktik som foregår i praktikugerne, jøvnfør dog § 34, stk. 3, om konvertering

af periodepraktik til timepraktik. Fagenes placering i semestre-
ne og deres timetal er følgende:

	Timer
1. 1. og 2. semester	
1.1. Kemi	50
1.2. Biologi	50
1.3. Mikrobiologi med levnedsmiddelhygiejne	60
1.4. Biokemi	90
1.5. Ernæringslære	80
1.6. Levnedsmiddellære	170
1.7. Kostvurdering og kostplanlægning	90
1.8. Diætetik	60
1.9. Madlavningslære	70
2. 3. semester	
2.1. Konsumentkundskab	120
2.2. Økonomistyring	70
2.3. Samfundsbeskrivelse med nationaløkonomi	120
2.4. Sociologi med socialpsykologi	60
3. 4. og 7. semester	
3.1. Pædagogik	140
3.2. Psykologi	140
3.3. Undervisningslære	140
4. 5. semester	
4.1. Kemi	15
4.2. Bolig- og materialekundskab	160
4.3. Fysik med redskabs- og maskinlære	60
4.4. Arbejdsøkonomi	60
4.5. Ergonomi	30
4.6. Familiekundskab	60

Stk.2. Praktikantvirksomhed og specialearbejde foregår i 6. se-
mester.

Stk.3. Pædagogisk praktik foregår i 12 praktikuger, som fordeles
mellem 4. og 7. semester, jævnfør dog § 34, stk.3, om konvertering
af periodepraktik til timepraktik.

Stk.4. Undervisningen i statistik og databehandling foregår i
skemauger i de 3 første semestre. Hvert emnes timetal er 24.

Kursus i studieteknik foregår i studieuger efter seminariets bestemmelse. Det samlede timetal er 30. Om førstehjælp henvises til § 59 samt § 20, stk. 2. Kursus i audiovisuel undervisningsteknik foregår i to studieuger i henholdsvis 4. og 7. semester. Timetallet er 60. Erhvervs- og uddannelsesorientering foregår i en studieuge i 7. semester. Timetallet er 30. Undervisningen i dansk, skriftlig og mundtlig fremførelse foregår i skemauger i tilknytning til undervisningen i undervisningslære i 4. og 7. semester. Emnets timetal er 24.

Stk.5. 1.,3. 4. og 5. semester indledes med en studieuge, der anvendes til introduktion.

Stk.6. I 1. semester afsættes 1-2 studieuger, i 4. semester 1 studieuge og i 5. semester 1 studieuge, som er til disposition for seminarierne til debatter, seminarer, ekskursioner m.v.

Stk.7. I skemaugerne i 4. semester afsættes 60 timer til disposition for seminarierne til uddybning, ajourføring m.v. af tidligere gennemgået stof.

§ 10. Ud over undervisningstimerne kan der tillægges fagene, jævnfør § 2, nr. 1 a. - d., vejledningstimer efter nærmere derom fastsatte regler.

Stk.2. I 6. semester yder lærerne de studerende vejledning med hensyn til udarbejdelsen af speciale. Vejledningen foregår årgangs-, hold- og gruppevis samt individuelt. Undervisningsdirektøren fastsætter antallet af vejledningstimer og fordelingen af dem på de forskellige vejledningsformer.

§ 11. De enkelte semestres inddeling i skemauger, studieuger, praktikuger og eksamensuger behandles hvert år i fællesudvalget og fastsættes derefter af rektor for samtlige årgange.

Stk.2. For så vidt angår de faggrupper, hvor undervisningen strækker sig over 2 semestre, behandles fordelingen af undervisningstimerne på semestrene i fællesudvalget og fastsættes derefter af rektor.

Stk.3. Anvendelsen af disponible uger og lektioner i henhold til § 9, stk. 6 og 7 drøftes hvert år i fællesudvalget og fastsættes derefter af rektor.

Stk.4. Seminariets fag- og timefordelingsplan fastsættes hvert år af rektor.

Stk.5« Seminariets dispositioner efter stk. 1 - 4 skal godkendes af undervisningsdirektøren.

§ 12. Undervises de studerende i et fag eller emne af flere lærere i samarbejde, bestemmer rektor, hvem der har ansvaret for planlægningen og koordineringen af undervisningen (hovedlæreren). Rektor bestemmer endvidere, hvilken lærer der har ansvaret for koordineringen af undervisningsplanerne i de enkelte fag i de enkelte semestre, jævnfør § 17 (den koordinerende lærer).

§ 13. Rektor fordeler de studerende i hver årgang på hold.

Stk.2. I de i § 2 under nr. 1) og 2) nævnte fag og emner bortset fra pædagogisk praktik oprettes, der hold for hver påbegyndte 24 studerende.

Stk.3« I pædagogisk praktik oprettes der hold på 2 - 3 studerende.

Stk.4. Vejledningen i forbindelse med specialearbejde og praktikantvirksomhed foregår efter undervisningsdirektørens nærmere bestemmelse enkeltvis eller på hold.

Stk.3. De i stk. 2 omhandlede hold i uddannelsens fag kan deles i mindre hold i det omfang, gennemførelse af øvelser, som forudsætter anvendelse af laboratoriemateriel og lignende, umuliggør opretholdelse af de almindelige holdstørrelser.

Stk.6. Med hensyn til holdstørrelser i studieuger og disponible lektioner i henhold til §9, stk. 5 - 7, finder stk. 2 og 5 tilsvarende anvendelse.

Stk.7. Rektor indsender hvert år inden påbegyndelse af undervisningen redegørelse for holdfordelingen og dens grundlag til undervisningsdirektøren.

§ 14. De studerende har pligt til at deltage i pædagogisk praktik, herunder de til faget knyttede konferencetimer, i øvelser, som indgår i fagene, i undervisningen i de i § 2, nr. 2) omhandlede emner og i praktikantvirksomhed.

Stk.2. Ved slutningen af undervisningen i emnerne efter § 2, nr. 2) meddeler vedkommende lærer(e) rektor, hvilke studerende der har været til stede i mindst 4/5 af undervisningstimerne. Rektor giver de pågældende studerende attestation for, at undervisningen

i emnet er gennemført. Får en studerende ikke en sådan attestation, deltager han efter rektors anvisning i den pågældende undervisning på et senere tidspunkt.

Kapitel III. Almindelige bestemmelser om undervisningen.

§ 13.» Om indholdet i de enkelte fag, emner m.v. gælder bestemmelserne i §§ 34 - 68.

Stk.2. I undervisningen i samtlige fagområder lægges der vægt på, at de studerende får et almindeligt kendskab til fagenes arbejdsmetoder, terminologi og hjælpemidler, og på at de øves i at formulere problemstillinger og arbejde selvstændigt med sådanne, herunder i at koordinere deres viden fra forskellige fag. Der redegøres for fagets formål i husholdningslæreruddannelsen, og udvælgelsen af stof og arbejdsformer drøftes. Undervisningen tilrettelægges i øvrigt under videst mulig hensyntagen til uddannelsens anvendelsesmæssige og formidlingsmæssige sigte.

§ 16. Undervisningen gennemføres i varierede former under hensyntagen til, at hovedvægten i uddannelsen ligger i de studerendes - enkeltvis eller gruppevis - selvstændige arbejde med stof-fet.

§ 17. Inden undervisningen i et fagområde begynder, orienterer lærerne de studerende om fagenes formål og indhold i henhold til vedkommende bestemmelse i §§ 34 - 68 og om mulighederne med hensyn til valg af stof og arbejdsformer inden for bestemmelsernes rammer. På grundlag af drøftelse med de studerende og under fornøden hensyntagen til fagets sammenhæng med de andre fag inden for fagområdet og til de øvrige fagområder udarbejder læreren en plan for undervisningen i faget, som drøftes med den koordinerende lærer, jøvnfør § 12. Undervisningens løbende tilrettelæggelse og eventuelle justeringer af planen drøftes med de studerende. Ved afslutningen af undervisningen vurderer læreren, den koordinerende lærer og de studerende i fælleskab den fulgte plan og tilrettelæggelsen på baggrund af bestemmelserne om fagets formål og indhold.

Stk.2. Planerne i fagene drøftes i de faglige udvalg, som nedsættes for hver af de i § 2, under 1), a - d, omhandlede fagområder.

§ 18. Udover den i § 10, stk. 2 omhandlede vejledning vedrørende specialearbejdet vejleder lærerne i de enkelte fag de studerende efter disses anmodning med deres selvstændige arbejde med faget uden for undervisningstiden herunder med et eventuelt individuelt emne eller med eventuelle individuelle emner i andre fag, der berører det pågældende fag. Er der vejledningstimer i faget, er læreren til rådighed for de studerende i disse timer.

Kapitel IV. Almindelige bestemmelser om eksamen og prøver.

§ 19. De studerende deltager i de prøver, som afholdes ved slutningen af de semestre, hvortil de er tilmeldt, jævnfør dog § 38. Stk.2. De studerende anses for tilmeldt uddannelsens enkelte semestre, medmindre rektor har givet tilladelse til afbrydelse af uddannelsen i et eller flere semestre. Sådan tilladelse kan kun gives under særlige omstændigheder.

§ 20. Deltagelse i prøver i fag, hvori undervisningen helt eller delvis er obligatorisk for de studerende, jævnfør § 14, kan kun ske, hvis den studerende fremlægger vedkommende lærers attestation for, at den studerende har deltaget i den pågældende obligatoriske undervisning. Undervisningsdirektøren kan under særlige omstændigheder tillade fravigelser herfra.

Stk.2. Deltagelse i uddannelsens afsluttende prøver er betinget af, at den studerende fremlægger vedkommende lærers attestation for, at den studerende har deltaget i undervisningen i de i § 2, nr. 2) omhandlede emner, herunder attestation fra lederen af det i § 59 omhandlede autoriserede kursus i førstehjælp samt attestation for, at praktikantvirksomheden er gennemført, jævnfør § 63. Undervisningsdirektøren kan under særlige omstændigheder tillade fravigelser herfra.

§ 21. Hvis en studerende ikke gennemfører en prøve, hvortil indstilling er sket, jævnfør § 19, kan der ske genindstilling til vedkommende prøve. Om sygeeksamen henvises der til § 24.

Stk.2. En studerende kan genindstille sig til de prøver, der afholdes efter 2. semester, hvis han ikke opnår en karaktersum på 24.

Stk.3. En studerende kan genindstille sig til prøve i ethvert fag, hvor hans eksamenskarakter er 5 eller derunder, jævnfør dog § 6.

Stk.4. En studerende kan genindstille sig til prøver to gange i samme fag.

Stk.5. En studerende skal senest genindstille sig til prøve næste gang, der ordinært holdes prøve i fagene, men kan, såfremt der holdes tidligere prøver, vælge at genindstille sig til disse.

Stk.6. Genindstilling til prøver skal normalt ske inden den 10. november i efterårssemestret og 15. marts i forårssemestret.

Stk.7. Genindstilling til omprøver i august, jævnfør § 6, stk. 2 og § 21, stk. 5 skal normalt ske inden den 5. juli.

Stk.8. Undervisningsdirektøren kan i særlige tilfælde fravige bestemmelserne i stk. 4 og 5.

§ 22. Efter udløbet af indstillingsfristen efter § 21, stk. 6 og 7 sender rektor meddelelse til undervisningsdirektøren om antallet af indstillede studerende i de enkelte fag i henhold til § 19 og 21.

§ 23. Om prøverne i de enkelte fag gælder bestemmelserne i §§ 34 - 68.

Stk.2. Medmindre andet er bestemt i bestemmelserne om de enkelte fag, er eksamensstoffet det stof, som undervisningen omfatter. Eksamensstoffet skal forelægges undervisningsdirektøren til godkendelse inden 10. november henholdsvis 15. marts i det semester, hvor undervisningen i faget afsluttes. Redegørelse for eksamensstoffet udarbejdes af lærerne inden for vedkommende fagområde i samarbejde med den koordinerende lærer efter drøftelse med de studerende.

Stk.3. Undervisningsdirektøren fastsætter nærmere bestemmelser om afholdelse af eksamen. Undervisningsdirektøren kan under ganske særlige omstændigheder dispensere fra bestemmelserne om eksamensstof og eksamensform for den enkelte eksaminand.

§ 24. Eksamensterminerne er december - januar og maj - juni.

Stk.2. Prøve i fagene efter 2. semester holdes desuden i august for de studerende, der ønsker det, jævnfør § 6, stk. 2 og § 21, stk.5.

Stk.3. Studerende, som på grund af sygdom eller graviditet, der er dokumenteret ved lægeattest, ikke har gennemført prøverne i 2. semester kan deltage i prøven i august i det eller de fag, hvori den studerende ikke har gennemført eksamen.

Stk.4. Studerende, der på grund af sygdom eller graviditet, der er dokumenteret ved lægeattest, har været forhindret i at gennemføre eksamen i et eller flere andre fag end fagene i 2. semester, deltager i prøve næste gang, der holdes prøve i faget.

§ 25. Ved eksamen medvirker censorer i alle fag. Hvis der er flere prøver i et fag, skal den studerendes præstationer så vidt muligt bedømmes af samme censor. Der kan medvirke mere end en censor ved samme eksamination.

Stk.2. Censorerne ved husholdningslærereksamen beskikkes for tre år ad gangen af undervisningsdirektøren. Ingen kan beskikkes som censor efter det fyldte 70. år. Undervisningsdirektøren eller den, han bemyndiger dertil, er formand for censorerne.

Stk.3. Seminariets rektor forestår prøvernes afholdelse i overensstemmelse med bestemmelserne og undervisningsdirektørens forskrifter.

§ 26. Eksamensspørgsmål og -opgaver ved husholdningslæreruddannelsens prøver besvares skriftligt, mundtligt eller løses praktisk i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 34 - 68. En prøve kan rumme flere prøveformer.

Stk.2. Eksamensopgaver ved skriftlige og skriftlig/praktiske prøver, der er fælles for alle studerende, udfærdiges af undervisningsdirektøren på grundlag af indstilling fra opgaveudvalg. Opgaveudvalgene afgiver inden for rammerne af bestemmelserne i §§ 34 - 68 tillige indstilling om varigheden af de enkelte prøver og om, hvilke hjælpemidler de studerende må benytte ved dem.

Stk.3» Der nedsættes et opgaveudvalg for hver af de i § 2, nr.

1) b. - d. omhandlede faggrupper. Hvert udvalg har 3 - 5 medlemmer og beskikkes for 3 år ad gangen af undervisningsdirektøren. Censorerne skal være repræsenteret i hvert opgaveudvalg. Et eller flere af medlemmerne i de enkelte udvalg skal undervise eller inden for de sidste 5 år have undervist på seminarierne inden for det fagområde, jævnfør § 2, nr. 1) b.-d., som udvalget skal udarbejde spørgsmål og opgaver indenfor. Undervisningsdirektøren kan foretage ændringer med hensyn til udvalgenes sam-

mensætning, antal og arbejdsområde.

Stk.4. Eksamensopgaver og -spørgsmål ved andre prøveformer end de i stk. 2 omhandlede stilles af læreren eller lærerne i vedkommende fag eller faggruppe. Opgaverne eller spørgsmålene skal dække eksamensstoffet, være i overensstemmelse med undervisningen i faget eller fagene og være godkendt af censor. Opgaver og spørgsmål fordeles ved lodtrækning bortset fra opgaver og spørgsmål i et individuelt emne eller individuelt læst stof.

Stk.5. De mundtlige prøver er offentlige. Dette gælder dog ikke ved karaktergivningen, men censor og eksaminator samt eventuelt den koordinerende lærer kan tilkalde den studerende.

Stk.6. Eksaminanderne kan få udleveret deres besvarelse af stillede opgaver efter afslutning af eksamen. Undervisningsdirektøren kan give tilladelse til tidligere udlevering. Besvarelser, der ikke udleveres, kan tilintetgøres et semester efter de pågældendes husholdningslærereksamen.

§ 27. Mundtlig eksamination forestås af læreren (eksaminator). Den former sig som en samtale mellem eksaminator og eksaminand. Censor kan stille supplerende spørgsmål.

Stk.2. Har et hold studerende haft flere lærere i et fag, deltager hovedlæreren i eksaminationen.

Stk.3. Omfatter en prøve stof fra flere fag, og er den koordinerende lærer, jævnfør § 12, ikke eksaminator, er han til stede ved eksaminationen og kan stille supplerende spørgsmål.

Stk.4. Ved prøver i fag, hvor undervisningen varetages af flere lærere, kan flere lærere deltage i eksaminationen. Ved prøver, der omfatter stof fra flere fag kan flere lærere deltage i eksaminationen. I disse tilfælde betragtes de lærere, som deltager i eksaminationen alle som eksaminatorer.

Kapitel V. Karaktergivning. Betingelser for at bestå.

§ 28. Der gives eksamenskarakterer i fagene som anført i §§ 34 - 68. Karakterskalaen er den i § 1 i bekendtgørelse nr. 32 af 4. februar 1963 om karakterskala fastsatte. For de i § 34 omhandlede fag er den opnåede karakter hovedkarakter for de i lovens § 5, stk. 1, nr. 1) omhandlede fag. For de i §§ 35 - 40 omhandle-

de fag udregnes der en gennemsnitskarakter, der er hovedkarakter for de i lovens § 5, stk. 1, nr. 2) omhandlede fag. For de i §§ 41 - 55 omhandlede fag udregnes der på samme måde en gennemsnitskarakter, der er hovedkarakter for de i lovens § 5, stk. 1, nr. 3) omhandlede fag.

Stk.2. Hvor hovedkarakteren består af en gennemsnitskarakter, beregnes denne sådan: De enkelte karakterer lægges sammen og divideres med antallet af karakterer. Svarer det beregnede tal ikke til et tal i karakterskalaen, afrundes tallet til den nærmest højere karakter, hvis det beregnede tal ligger nærmest på denne eller midt imellem den nærmest højere og den nærmest lavere karakter. I andre tilfælde afrundes tallet til nærmest lavere karakter. Karaktererne 0 og 13 kan ikke gives ved afrunding.

Stk.3. Der medvirker lærere ved karakterfastsættelsen ved alle prøveformer.

Stk.4. Ved mundtlige prøver og ved den mundtlige del af prøver, der omfatter flere prøveformer, deltager eksaminator eller eksaminatorerne ved karakterfastsættelsen.

Stk.5» Ved skriftlige prøver i enkelte fag deltager den eller de lærere, der har varetaget undervisningen i faget, i karakterfastsættelsen.

Stk.6. Bortset fra de i stk. 4 og 5 omhandlede tilfælde afgør rektor på grundlag af prøvens indhold og form, hvilken eller hvilke lærere der skal deltage ved karakterfastsættelsen.

§ 29. Karakterfastsættelsen foregår sådan, at censor og den lærer, der medvirker ved karakterfastsættelsen, hver giver en karakter, idet censors karakter oplyses først, og de forhandler sig derefter til enighed om den endelige karakter. Kan censor og lærer ikke nå til enighed, fastsættes karakteren som gennemsnitstallet mellem de to givne karakterer. Svarer gennemsnitstallet ikke til et tal i karakterskalaen, bliver karakteren det nærmest lavere tal, hvis censor har givet den laveste karakter, og det nærmeste højere tal, hvis censor har givet den højeste karakter. Karaktererne 0 og 13 kan kun gives, hvis censor og lærer er enige herom. Hvis den koordinerende lærer ikke efter § 28, stk. 3 - 5 er den lærer eller blandt de lærere, der deltager i karakterfastsættelsen, deltager han i forhandlingen om karakteren, men ikke i selve fastsættelsen.

Stk.2. Ved prøver, hvor der medvirker flere censorer og/eller

eksaminatorer foregår karakterfastsættelsen efter reglerne i stk. 1, idet de i begyndelsen af stykket omtalte censor- henholdsvis lærerkarakterer fremkommer sådan: Hvis censorerne henholdsvis eksaminatorerne ikke indbyrdes kan blive enige om censorkarakteren henholdsvis lærerkarakteren, fastsættes denne som gennemsnitstallet af de af censorerne henholdsvis lærerne givne karakterer, eventuelt afrundet efter beregningsreglen i § 28, stk. 2. Hvis der ikke ved den efterfølgende forhandling mellem censor(er) og lærer(e) opnås enighed om karakteren, bliver denne gennemsnitstallet mellem censor- og lærerkarakteren, eventuelt afrundet efter reglerne i stk. 1.

§ 30. Til at bestå husholdningslærereksamen kræves,

- 1) at hver af de 3 hovedkarakterer, jævnfør § 28, stk. 1, er mindst 6,
- 2) at specialet er godkendt.

Stk.2. Har en studerende været til afsluttende prøve mere end en gang i samme fag, gælder den højeste af de opnåede karakterer. For så vidt angår prøven efter 2. semester, gælder karaktererne ved den prøve, hvor den højeste samlede karaktersum er opnået.

Stk.3. Beregningen af, om husholdningslærereksamen er bestået, foretages af rektor for det seminarium, hvor den studerende har aflagt eksamen i sit sidste fag.

Kapitel VI. Protokol m.v. Bevis.

§ 31. Rektor fører en protokol, hvor hver studerende har sit blad. På protokolbladet indføres den studerendes data, attestationer, eventuelle fritagelser og andre dispensationer efter bekendtgørelsen, de karakterer, som den studerende opnår under studiet, eventuelle indstillinger til eksamen, som ikke sker automatisk i medfør af § 19, emnet for den studerendes speciale med oplysning om, at specialet er godkendt, og oplysning om, hvor den pågældendes praktikantvirksomhed har fundet sted, og hvilken varighed den har haft.

Stk.2. Flytter en studerende til et andet seminarium, oversendes protokolbladet til dettes rektor. En kopi opbevares, til kvitte-

ring er modtaget.

Stk.3. Når en studerende har bestået husholdningslærereksamen, sender rektor en kopi af hans protokolblad til direktoratet.

Stk.4. Rektor udleverer en studiebog til hver studerende. I studiebogen indføres attestationer samt eventuelle fritagelser og andre dispensationer.

Stk.5. Undervisningsdirektøren bestemmer protokollens, protokolbladets og studiebogens udformning.

§ 32. Studerende, der har bestået husholdningslærereksamen, får et bevis. Beviset har en individuel tekst og en standardtekst.

Stk.2. I den individuelle tekst oplyses følgende:

- 1) Den studerendes data, hvor og hvornår han har aflagte eksamen i sit sidste fag,
- 2) oplysning om godkendelsen af den studerendes speciale, emnet for dette og en kort beskrivelse af indholdet,
- 3) oplysning om, hvor den studerendes praktikantvirksomhed har fundet sted, og hvilken varighed den har haft,
- 4) eksamenskarakteren ved de enkelte prøver og de 3 hovedkarakterer efter § 28, stk.1,
- 5) eventuel fritagelse for fag i medfør af § 3. Det oplyses, hvilken eksamen eller undervisning eller anden virksomhed der har begrundet fritagelsen,
- 6) eventuel fritagelse efter § 5. Det oplyses, hvilken virksomhed der har begrundet fritagelsen.

Andre oplysninger kan ikke medtages.

Stk.3. I standardteksten optages denne bekendtgørelses §§ 2 - 4 og § 69.

Stk.4. Eksamensbeviset udfærdiges af rektor på grundlag af den studerendes protokolblad. Rektor underskriver beviset.

Stk.5. Blanketter til eksamensbevis udfærdiges af undervisningsdirektøren.

Kapitel VII. Frivilling undervisning.

§ 33. Seminariet tilbyder de studerende fri kursus- og studie-kredsundervisning (frilæsning) i emner, der har betydning for arbejdet som husholdningslærer, og kan afholde fælles kulturelle arrangementer. Undervisningsdirektøren fastsætter, hvilke emner der kan gøres til genstand for frilæsning. Der kan ikke etableres frilæsning i emner, hvis indhold i større omfang svarer til indhol-

det i uddannelsens fag.

Stk.2. De studerendes råd stiller inden for kredsen af godkendte frilæsningssemner forslag til emnerne for frilæsning i undervisningsåret og om de i stk. 1 nævnte arrangementer. Efter at forslaget er behandlet i fællesudvalget, fastsætter rektor, hvilken frilæsning der tilbydes, og afgør, hvilke fælles kulturelle arrangementer der afholdes.

Stk.3. Etablering af frilæsning i et emne forudsætter, at der kan oprettes et hold på mindst 12 studerende, medmindre undervisningsdirektøren i ganske særlige tilfælde godkender et mindre deltagerantal. Flere hold med samme emne kan kun oprettes med undervisningsdirektørens godkendelse. Et frilæsningshold kan ikke fortsætte i et følgende semester, hvis det gennemsnitlige antal faktiske deltagere i det første semester bliver mindre end 8. Studerende, der har tilmeldt sig frivillig undervisning, skal deltage regelmæssigt i undervisningen. Studerende, der ikke har deltaget i mindst 4/5 af undervisningstimerne, kan ikke deltage i frivillig undervisning i det følgende undervisningsår.

Stk.4. Frilæsning i et emne kan højst omfatte 2 ugentlige timer i 2 semestre for hvert hold. Undervisningsdirektøren kan fastsætte et maksimum for det antal timer, et seminarium kan anvende til frilæsning.

Stk.5. Ingen studerende kan samtidig være tilmeldt frilæsning i mere end 2 emner.

Stk.6. Seminarirektøren indsender ved påbegyndelsen af frivillig undervisning i de enkelte undervisningsår meddelelse til undervisningsdirektøren om emner, timetal og holdstørrelser for den frivillige undervisning, som seminariet tilbyder.

Kapitel VIII. Uddannelsens fag m.v.

Fag i henhold til lov om uddannelse af husholdningslærere § 5» stk. 1, nr. 1).

Pædagogik, psykologi, undervisningslære og pædagogisk praktik.

§ 34. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) forudsætninger for og øvelse i en begrundet vurdering af teoretiske og praktiske anliggender, der vedrører hushold-

ningslærerens undervisnings-, vejlednings- og oplysningsarbejde,

- 2) pædagogisk/psykologiske forudsætninger for forståelse af menneskers handlinger,
- 3) forudsætninger for at afpasse deres virksomhed efter skiftende betingelser med hensyn til klientel, formål med stillede opgaver og arbejdsområde,
- 4) forudsætninger for selvstændigt at kunne planlægge, tilrettelægge og gennemføre husholdningslærerens opgaver vedrørende undervisning, vejledning og oplysning på baggrund af pædagogisk/psykologiske og faglige overvejelser.

Stk.2. Indholdet er temaer, der giver anledning til et alsidigt arbejde med pædagogisk/psykologiske problemstillinger. Som temaer kan nævnes:

- 1) Selvvirksomhed som mål/middel for pædagogisk påvirkning,,
- 2) Ændring af vaner.
- 3) Etablering af arbejdsfællesskab.
- 4) Det pædagogiske miljø.
- 5) Opdragelse og undervisning under forskellige samfundsforhold.
- 6) Elevens oplevelse af undervisningssituationen.
- 7) Skolers/institutioners samarbejdssituation.
- 8) Individ, grupper og samfund.
- 9) Personlighedsudvikling og personlighedsafvigelse.
- 10) Skolen/institutionen som socialt system.
- 11) Pædagogisk forsøgsvirksomhed.
- 12) Normalitetsbegrebet.
- 13) Livslang uddannelse/udvikling.
- 14) Samarbejde:lærere, deltagere, myndigheder m.fl.
- 15) Teori og praksis.
- 16) Evalueringsformer.
- 17) Voksenundervisning.
- 18) Pædagogiske modeller.
- 19) Intelligens, arv og miljø.
- 20) Undervisningsprincipper.
- 21) Arbejds- og studieformer.
- 22) Pædagogisk filosofi.
- 23) Undervisningsmetodologi.

- 24) Planlægningsmetodik.
- 25) Læreprocesser.
- 26) Møde-, forenings- og kursusteknik.
- 27) Undervisningsplaner.
- 28) Målformulering og målanalyse.
- 29) Differentiering og integrering.
- 30) Specialundervisning som ungdoms- og fritidsundervisning.
- 31) Forskellige syn på opdragelse.
- 32) Organisationskonsulentens pædagogiske opgaver.
- 33) Spørgsmål vedrørende rådgivning og vejledning.
- 34) Uddannelsespolitik.
- 35) Programmeret undervisning.
- 36) Muligheder for forbrugeroplysning/forbrugerundervisning.
- 37) Undervisningsmaterialer.
- 38) Undervisningsformer og arbejdsmønstre.

Andre temaer, der er egnet til at bidrage til at opfylde formålet i stk. 1, kan tages op. Ved udvælgelsen af og arbejdet med de temaer, der skal indgå som undervisningsstof, må det sikres, at der lægges vægt på såvel de pædagogiske, de psykologiske som de undervisningslæremæssige områder af betydning for husholdningslæreruddannelsen.

Stk.3. Undervisningen i pædagogisk praktik tilrettelægges i nær tilknytning til de valgte temaer som periodepraktik, eventuelt timepraktik, jævnfør neden for, hvoraf mindst 4 uger skal ligge i 4. semester og mindst 4 uger i 7. semester. Det tilstræbes, at de studerendes praktik kommer til at omfatte mere end én aldersgruppe (børn, unge, voksne) og mere end én type virksomhed (undervisning, vejledning, rådgivning). Periodepraktikken omfatter normalt 20 - 24 timer om ugen. Seminarierne kan i stedet for periodepraktik tilrettelægge undervisningen som timepraktik, dog højst for så vidt angår halvdelen af den tid, som er afsat til pædagogisk praktik. En uges periodepraktik omregnes i så fald til timepraktik i forholdet: en uges periodepraktik = en ugentlig time i 22 uger. I tilfælde af omregning inddrages praktikugerne i skemaugerne. I undervisningen indgår regelmæssige konferencer mellem lærere og studerende. Undervisningsdirektøren fastsætter, hvor stor en del af timetallet der anvendes hertil.

Stk.4. Eksamen består af en prøve, der er skriftlig, praktisk og

mundtlig. Den studerende udarbejder en skriftlig plan, der fremtræder som en begrundet redegørelse for en af den studerende selvvalgt undervisnings-, vejlednings- eller oplysningsopgave, hvis tema er godkendt af læreren. Den studerende skal give meddelelse om det valgte tema inden den 1. oktober i 7. semester.. Planen afleveres senest den 15. december i 7. semester. Den praktiske del af prøven, hvis varighed er 15 - 30 minutter, omfatter en undervisnings-, vejlednings- eller rådgivningssituation, der tager sit udgangspunkt i den skriftlige plan. Ved den mundtlige del af prøven eksamineres der på grundlag af planen og sådan, at den studerende argumenterer for synspunkter, vurderer påstande og formulerer overvejelser over sin videns anvendelsesaspekter.

Stk.5. Der gives én eksamenskarakter-

Fag i henhold til lov om uddannelse af husholdningslærere § 5, stk. 1, nr. 2).

Konsumentkundskab.

§ 35. Formålet er, at de studerende

- 1) erhverver sig indsigt i individers, husholdningers og mindre institutioners forbrugsadfærd i psykologisk og sociologisk sammenhæng samt i de juridiske, institutionelle og samfundsøkonomiske forhold, som er rammerne om denne adfærd,
- 2) erhverver sig forudsætninger for at kunne vejlede forbrugere og mindre institutioner med hensyn til vurdering og prioritering af behov og orientere om anskaffelse af varer og tjenesteydelser,
- 3) erhverver sig forudsætninger for at kunne deltage i udarbejdelsen af forbrugerundersøgelser,
- 4) udvikler evnen til selvstændig og begrundet stillingtagen til forbrugerpolitiske spørgsmål.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Forbrugerlovgivning samt regler om sikkerhedskrav vedrørende bolig, miljø, levnedsmidler m.m.

- 2) Orientering om institutioner i ind- og udland, der beskæftiger sig med forbrugerspørgsmål.
- 3) Offentlige tjeneste- og sikringsydelser betragtet ud fra et forbrugersynspunkt.
- 4) Husholdningers, virksomheders og samfundets udnyttelse af naturgivne ressourcer.
- 5) Virksomhedernes tilrettelæggelse af markedsføringen med særlig vægt på produktudvikling.
- 6)
 - a. Gennemgang af behov, motiver, perception, attituder og indlæring.
 - b. Øvelse i konkrete psykologiske og sociologiske modeller anvendelse i beskrivelsen af konsumenters faktiske indkøbsadfærd.
 - c. Orientering om forbrugsadfærd inden for udvalgte indkomstmæssige, befolkningsmæssige og sociale områder.
- 7) Analyse og vurdering af forbrugerinformationens indhold og udformning, herunder blandt andet massemediernes rolle.
- 8) Komparativ forbrugerpolitik med henblik på udvikling af begrundet stillingtagen til forbrugerspørgsmål.

Stk.3. Eksamen består af en skriftlig prøve, der er fælles for seminarierne. Der gives en eller to opgaver, som omfatter flere af de i stk. 2 nævnte emneområder. Der gives 5 - 7 timer til prøven.

Stk.4. Der gives én eksamenskarakter.

Økonomistyring.

§ 36. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) indsigt i mindre enheders økonomiske forhold,
- 2) forudsætninger for at kunne analysere, vurdere og rådgive mindre enheder med hensyn til budgetlægning, budgetkontrol, regnskabsføring og økonomiske dispositioner.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Drifts- og likviditetsbudgetters opbygning, budgetperiodens afgrænsning og almindelig budgetteknik.
- 2) Almindelig regnskabsføring, herunder en kortfattet behandling af kontrolære, driftsregnskab og status.

- 3) Sammenhæng mellem budget og regnskab.
- 4) Husholdningsbudgetters opbygning og analyse af de enkelte indtægts- og udgiftsposter.
- 5) Øvelse i konsekvensvurdering under ændrede budgetforudsætninger.
- 6) Øvelse i anvendelse af konkrete beregningstekniker i forskellige valgsituationer, herunder investeringskalkuler.

Stk.3. Eksamen består af en skriftlig prøve, der er fælles for seminarierne. Der gives en opgave, som omfatter flere af de i stk. 2 nævnte emneområder. Der gives 3 - 6 timer til prøven.

Stk.4. Der gives én eksamenskarakter.

Samfundsbeskrivelse med nationaløkonomi.

§ 37. Formålet er, at de studerende erhverver sig viden om samfund og nationaløkonomi og forståelse af forholdet mellem ressourcer og produktion, offentlig og privat sektor, planlægning, styring og forvaltning med henblik på at kunne analysere og vurdere samfundsmæssige og nationaløkonomiske problemer af betydning for uddannelsens fagområder.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Demografi. Befolkningsforhold, nationalt og globalt.
- 2) Ressourcer og produktion. Ressource-allokering, efterspørgselsteori, prisdannelse, forhold til udlandet, multiplikatoreffekt, pengepolitik, økonomisk politik, indkomstfordeling samt vækstmodeller.
- 3) Offentlig administration specielt med henblik på social-, sundheds- og uddannelsessektoren, forvaltningsreformer, planlægning og styring.
- 4) Den private sektor. Erhvervsstruktur og virksomhedsform, strukturændringer, mobilitet og arbejdsmarkedets organisering.
- 5) Samfundsplanlægning. Planlægnings- og prognosearbejde, styring af en blandingsøkonomi.

Stk.3« Eksamen består af en skriftlig prøve, der er fælles for seminarierne. Der gives en eller to opgaver, som omfatter flere

af de i stk. 2 nævnte emneområder. Der gives 5 - 7 timer til prøven.

Stk.4. Der gives én eksamenskarakter.

§ 38. Efter tilladelse fra undervisningsdirektøren kan en studerende i stedet for at gå til eksamen i et af de i §§ 35 - 37 omhandlede fag aflevere en afløsningsopgave i et selvvalgt og af læreren godkendt større tværgående emne inden for det stofområde, som undervisningen i vedkommende fag har omfattet. Karakteren for opgaven træder i stedet for eksamenskarakteren i faget.

Stk.2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1 skal indsendes til undervisningsdirektøren senest den 10. november.

Sociologi med socialpsykologi.

§ 39. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) viden om sociologi og socialpsykologi,
- 2) kendskab til elementær sociologisk metode og forståelse af nogle sociologiske begreber.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Socialisering. Rolle, norm og socialisering.
- 2) Status. Social stratifikation, magt og indflydelse.
- 3) Kommunikation. Sprog, tekst, billeder, massemedier m.m.
- 4) Sociologisk metode. Dataindsamling og -tolkning, interviewteknik og spørgeskemaer.

Stk.3. Eksamen består af en mundtlig prøve. Der lægges ved eksaminationen vægt på fagets sammenhæng med uddannelsens øvrige fag.

Stk.4. Der gives én eksamenskarakter.

Familiekundskab.

§ 40. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) viden om, hvorledes kulturer og samfundsstrukturer påvirker samlivsformer,
- 2) viden om familien som gruppe og institution,
- 3) forståelse af samspillet mellem individ, familie og samfund.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Ideologi og familiepolitik.
- 2) Ægteskab og andre samlivsformer. Den reproduktive og socialiserende funktion. Den seksuelle, sociale, emotionelle og økonomiske funktion samt arbejdsdeling og beslutningsproces.
- 3) Institutionsproblematik.
- 4) Enliges problemer.
- 5) Generations- og kønsrolleproblemer.
- 6) Bistand og omsorg.-
- 7) Familieret.

Stk.3. Den studerende afleverer inden udgangen af semestret en mindre skriftlig rapport i et af læreren godkendt velafgrænset emne, der ligger inden for fagområdet, og som skal rumme anvendelse af de færdigheder, der er tilegnet i faget sociologi med socialpsykologi.

Stk.4. Der gives karakteren bestået/ikke bestået.

Fag i henhold til lov om uddannelse af husholdningslærere § 5» stk. 1, nr. 3).(ernærings- og kostlærefag).

Kemi.

§ 41. Formålet er, at de studerende erhverver sig indsigt i de dele af den almene kemi, der har betydning for en dyberegående beskæftigelse med ernæringsfag og husholdningstekniske fag.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Stof- og hydrogenionkoncentration. Titreranalyse.
- 2) Reaktionskinetik. Reaktionshastighed og ligevægte ved organiske processer.
- 3) Analytisk organisk kemi. Reaktioner med funktionelle grupper.
- 4) Kromatografi. Teori og metoder.
- 5) Kolloid kemi. Flerfasesystemer.
- 6) Overfladeaktive og komplekse stoffer. Tensider.

- 7) Polymerkemi.
- 8) Metaller og metallegeringers kemi.
- 9) Glas og keramiske produkters kemi.

Stk.3. Der afholdes ikke selvstændig prøve i faget, men stoffet indgår i prøverne efter § 44, stk. 3, § 45, stk. 3, § 50 og § 55.

Biologi

§ 42. Formålet er, at de studerende

- 1) anvender og udbygger allerede erhvervet biologisk viden med henblik på forståelse af elementære økologiske systemers opbygning og vekselvirkning, herunder vurdering af ressourceforbrug,
- 2) erhverver sig viden om den del af zoologien og botanikken, der er af betydning for forståelse af vegetabiliske og animalske levnedsmidlers struktur samt visse materialers struktur og sammensætning.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Økosystemers opbygning og funktion.
- 2) Plantefysiologi med vægt på stofskifteprocesserne til forståelse af økologien.
- 3) Plantecytologi, planteanatomi og morfologi med vægt på de for levnedsmiddellæren vigtige strukturer.
- 4) Anatomi, morfologi og levevis for de dyr, der er af betydning for beskæftigelse med levnedsmiddellæren og økologien.
- 5) Eksempler på lokale, nationale og globale miljøproblemer.
- 6) Forurening i økologiok belysning, herunder forurening af fødevarer.

Stk.3. Eksamen består af en mundtlig prøve, der også omfatter faget mikrobiologi med levnedsmiddelhygiejne, jævnfør § 43. Der gives et eller to spørgsmål. Stof fra begge fag skal indgå i examinationen. Der lægges ved denne vægt på sammenhængen med de øvrige fag i faggruppen.

Stk.4. Der gives én eksamenskarakter.

Mikrobiologi med levnedsmiddelhygiejne.

§ 43. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) indsigt i, hvorledes mikroorganismer udnyttes ved levnedsmiddelfremstilling,
- 2) indsigt i, hvorledes mikroorganismer nedbryder og ødelægger levnedsmidler.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Hovedgrupper af mikroorganismer.
- 2) Levnedsmidelmikrobiologi, herunder parasitter.
- 3) Industriel udnyttelse af mikroorganismer.
- 4) Konserveringsprincipper.
- 5) Hygiejniske principper vedrørende levnedsmiddelproduktion og -distribution.
- 6) Metodik ved mikrobiologiske undersøgelser.

Stk.3. Eksamen består af en mundtlig prøve, der også omfatter faget biologi, jævnfør § 42. Der gives et eller to spørgsmål. Stof fra begge fag skal indgå i eksaminationen. Der lægges ved denne vægt på sammenhængen med de øvrige fag i faggruppen.

Stk.4. Der gives én eksamenskarakter.

Biokemi.

§ 44. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) indsigt i den deskriptive biokemi,
- 2) forståelse af og indsigt i den del af den dynamiske biokemi, der har betydning for det humane stofskifte, samt dele af fysiologisk kemi, herunder hormonregulering,
- 3) kendskab til og øvelse i almene analysemetoder af betydning for fagområdet.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Carbohydrater og lipider. Nomenklatur, isomeri og konstitutionsformler.
Proteiner og aminosyrer. Struktur, reaktionsgrupper, pK- og IP-værdier.
Nucleinsyrer: baser, pentoser og fosfat. RNA. og DNA.
Genetisk kode.

- 2) Enzymer. Enzymkinetik, klassificering og enzymatiske processer.
Biologiske redoxprocesser. Enzymer og coenzymer i relation hertil.
Acetylerings-, decarboxylerings- og transamineringsprocesser.
 - 3) Intermediært stofskifte omfattende:
 - a. Carbohydratstofskifte. Glycolyse og pentosephosphatshunt.
 - b. Citronsyrecyklus.
 - c. Lipidstofskifte. Betaoxidation, thiolyse og ketonstoffdannelse.
 - d. Proteinstofskifte. Transaminering, aminosyredehydrogenering og urinstofdannelse. Nogle aminosyrers specielle omsætningsveje.
 - 4) Hormonal regulation af væsentlige stofskifteprocesser.
- Stk.3. Eksamen består af en for seminarierne fælles skriftlig prøve, der også omfatter faget ernæringslære, jævnfør § 45. Der gives to til tre opgaver, der skal omfatte stof fra såvel de i § 44, stk. 2 som de i § 45, stk. 2 nævnte emneområder. Endvidere indgår stof fra § 41, stk. 2 i prøven. Der gives 4 - 6 timer til prøven.
- Stk.4. Der gives én eksamenskarakter.

Ernæringslære.

§ 45. Formålet er, at de studerende

- 1) erhverver sig indsigt i den humane ernæringslæres hovedområder på baggrund af allerede erhvervet viden i kemi, biologi, mikrobiologi og biokemi,
- 2) erhverver sig forudsætninger for og øvelse i at kunne vurdere analyseresultater,
- 3) erhverver sig kendskab til litteratur og forskningsresultater på det ernæringsvidenskabelige område,
- 4) udvikler evne til selvstændig og begrundet stillingtagen til ernæringsmæssige spørgsmål på globalt, nationalt og lokalt plan,

Stk.2. Indholdet er

- 1) Carbohydrater og lipider og deres indflydelse på ernæringstilstanden.
- 2) Proteiner, deres indflydelse på ernæringstilstanden og deres ernæringsmæssige værdi.
- 3) Energiomsætningen. Kalometri og balanceforsøg.
- 4) Vand- og elektrolytstofskiftet.
- 5) Mineralstofskiftet. Symptoner ved mangel.
- 6) Vitaminstofskiftet. Symptomer ved mangel.
- 7) Fejlernæringssygdomme betragtet ud fra deres særlige biokemiske og fysiologiske karakteristika.
- 8) Muligheder for ændring og forbedring af kost og kostvaner.
- 9) Nationale og globale kostproblemer.
- 10) Orientering om institutioner og organisationer i ind- og udland, der beskæftiger sig med ernæringsspørgsmål.

Stk.3. Eksamen består af en for seminarierne fælles skriftlig prøve, der også omfatter faget biokemi, jævnfør § 44. Der gives to til tre opgaver, der skal omfatte stof fra såvel de i § 44, stk. 2 som de i § 45, stk. 2 nævnte emneområder. Endvidere indgår stof fra § 41, stk. 2 i prøven. Der gives 4 - 6 timer til prøven.

Stk.4. Der gives én eksamenskarakter.

Levnetsmiddellære.

§ 46. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) viden om levnedsmidler, deres forarbejdning og anvendelse i en biologisk, ernæringsmæssig, økonomisk, geografisk og historisk sammenhæng,
- 2) forudsætninger for og øvelse i at kunne vurdere levnedsmidlers sammensætning,
- 3) forudsætninger for og øvelse i kosttilberedning og produktudvikling,
- 4) forudsætninger for at kunne foretage faglig begrundet vejledning og oplysning om levnedsmidler, kost og kostsammensætning.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Hovedgrupper af levnedsmidler:
 - a. Geografisk/historisk oprindelse.
 - b. Kemisk sammensætning.
 - c. Forarbejdning og distribution, indflydelse på næringsværdi og kvalitet.
 - d. Opbevaring og konservering, indflydelse på næringsværdi og kvalitet.
 - e. Øvelse i kosttilberedning, herunder vurdering af ændringer ved tilberedning.
 - f. Forbrug og ernæringsmæssig betydning, globalt som nationalt.
 - 2) Enkelte og mindre grupper af levnedsmidler :
 - a. Indhold af næringsstoffer.
 - b. Forbrug og ernæringsmæssig betydning.
 - c. Egenskaber, herunder smag. Øvelse i anvendelse.
 - 3) Udvikling af produkter under hensyntagen til ernæringsmæssige, økonomiske og kulinariske krav. Forsøgsplanlægning.
 - 4) Levnedsmiddellovgivning.
- Stk.3. Om eksamen henvises til § 50.

Kostvurdering og kostplanlægning.

§ 47. Formålet er, at de studerende

- 1) anvender allerede erhvervet viden på ernæringsområdet til at planlægge og organisere indsamling af data om enkeltpersoners og gruppers kost og kostvaner og til at bearbejde og vurdere de indsamlede data,
- 2) erhverver sig øvelse i selvstændigt at udarbejde kostplaner for private husholdninger og større enheder under hensyntagen til ernæringsmæssige, økonomiske, kulinariske, sociologiske og arbejdsøkonomiske krav.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Kostundersøgelsernes metodik og øvelse i anvendelse af udvalgte metoder.
- 2) Kostberegningsmetoder og øvelse i anvendelse af udvalgte metoder.
- 3) Kostvurderingsmetodik.

- 4) Kostplanlægning for privathusholdninger og større kostenheder med praktiske øvelser.

Stk.3. Om eksamen henvises til § 50.

Diætetik.

§ 48. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) viden om og forståelse for diæters anvendelse i sygdomsbehandlingen,
- 2) færdigheder i diættilberedning,
- 3) forudsætninger for at kunne vejlede ved diætbehandling.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Sygdomslære, hvor diæter udgør dele af behandlingen.
- 2) Planlægning og tilberedning af diæter.
- 3) Principper vedrørende vejledning i forbindelse med diætbehandling.

Stk.3. Om eksamen henvises til § 50.

Madlavningslære.

§ 49. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) færdigheder i anvendelse af madlavningens grundprincipper,
- 2) færdighed i sammensætning af kost.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Almindeligt anvendte madlavningsmetoder.
- 2) Komparativ madlavningsmetodik.
- 3) Kost- og måltidssammensætning.

Stk.3. Om eksamen henvises til § 50.

§ 50. Eksamen i de i §§ 46, 47, 48 og 49 omhandlede fag består af en skriftlig/praktisk prøve, der er fælles for seminarierne, og en mundtlig prøve. Ved den skriftlige del af den skriftlig/praktiske prøve gives der en kostvurderings- og /eller kostplanlægningsopgave. Der gives to dage til besvarelsen. Ved den praktiske del af den skriftlig/praktiske prøve udfører den studerende en opgave i tilknytning til den skriftlige kostvurderings- og/eller kostplanlægningsopgave. Der gives to timer til denne del af prøven. Ved den mundtlige prøve gives der to spørgsmål inden for de i fagene gennemgåede emneområder. Det tilstræbes i det omfang,

det er muligt, at inddrage stof fra den skriftlige prøve i eksaminationen. Der lægges ved eksaminationen vægt på, at den studerende dokumenterer dybtgående og alsidig indsigt i kostlære- og levnedsmiddelområdet.

Stk.2. Der gives to eksamenskarakterer. En karakter for den skriftlig/praktiske prøve og en karakter for den mundtlige prøve.

Fag i henhold til lov om uddannelse af husholdningslærere § 5, stk. 1, nr. 3)(boligfag, husholdningstekniske fag).

Bolig- og materialekundskab.

§ 51. Formålet er,, at de studerende erhverver sig

- 1) indsigt i boligforhold i miljømæssig, funktionel, økonomisk og hygiejnisk sammenhæng,
- 2) indsigt i bolig- og beklædningsmaterialer i funktionel, vedligeholdelsesmæssig og økonomisk sammenhæng,
- 3) forudsætninger for at kunne vejlede husstande og institutioner med hensyn til valg af materialer.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Boligmiljø, bolighygiejne, boligbyggeri og dets organisation samt planer for familieboliger og institutioner.
- 2) Bolig- og beklædningsmaterialer. Typer, sammensætninger, egenskaber, funktioner, anvendelsesområder, økonomi ved anskaffelse og brug, vedligeholdelse m.m.
- 3) Farvelære og belysning.

Stk.3. Om eksamen henvises til § 55.

Fysik med redskabs- og maskinlære.

§ 52. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) indsigt i de dele af fysikken, der ligger til grund for konstruktion og anvendelse af husholdningsteknisk materiel,
- 2) færdighed i at anvende husholdningstekniske maskiner og redskaber,

- 3) forudsætninger for at kunne vurdere husholdningstekniske maskiner og redskaber med henblik på at kunne vejlede ved anskaffelse og brug.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Hovedtyper af husholdningsteknisk materiel
 - a. Tilhørende varmelære, ellære, mekanik og/eller strålingsteori.
 - b. Konstruktionsprincipper.
 - c. Egenskaber og anvendelse.
 - d. Afprøvningsmetodik, litteratur vedrørende forsknings- og afprøvningsresultater.
- 2) Øvelse i anvendelse og vurdering af repræsentative maskiner og redskaber.

Stk.3« Om eksamen henvises til § 55.

Arbejdsøkonomi.

§ 53. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) indsigt i principper for planlægning og rationalisering af arbejdsfunktioner i husholdninger og institutioner,
- 2) forudsætninger for og færdighed i at kunne organisere praktisk arbejde i husholdninger og institutioner.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Arbejdsprocesser i husholdninger og institutioner og midler til forenkling af arbejdsprocesser.
- 2) Planlægningsmetodik, herunder ressourceovervejelser og resultatvurderinger.
- 3) Arbejdsstudieteknik.
- 4) Investerings- og driftsomkostninger.
- 5) Arbejdsmiljø, herunder samarbejde.

Stk.3. Om eksamen henvises til § 55.

Ergonomi.

§ 54. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) viden om elementære ergonomiske begreber,
- 2) forståelse for sammenhængen mellem hensigtsmæssige ar-

bejdsfunktioner og fysisk velvære,

- 3) forudsætninger for at kunne vejlede ved ergonomisk hensigtsmæssig udformning og anvendelse af redskaber, maskiner og arbejdspladser.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Bevægeapparatets opbygning og funktion.
- 2) Arbejdsstillinger og -bevægelser.
- 3) Redskabs- og maskinudformning.
- 4) Rumklima, belysning, støj.
- 5) Arbejdspladsens udformning.

Stk.3. Om eksamen henvises til § 55.

§ 55. Eksamen i de i §§ 51, 52, 53 og 54 omhandlede fag består af en skriftlig prøve, der er fælles for seminarierne og en praktisk/mundtlig prøve. Ved den skriftlige prøve gives en eller to opgaver, der omfatter stof fra de omhandlede fag. Der gives tre til fem dage til den skriftlige besvarelse. Ved den praktiske del af den praktisk/mundtlige prøve viser den studerende anvendelse af den erhvervede viden på fagområdet. Ved den mundtlige del af den praktisk/mundtlige prøve kommenteres og uddybes besvarelsen af den praktiske opgave. Det tilstræbes, i det omfang det er muligt, at inddrage stof fra den skriftlige prøve i den praktisk/mundtlige prøve, hvis varighed er 30 - 45 minutter.

Stk.2. Der gives en eksamenskarakter for den skriftlige prøve og en eksamenskarakter for den praktisk/mundtlige prøve.

Supplerende emner i henhold til lov om uddannelse af husholdningslærere § 5, stk. 1, nr. 4).

Statistik.

§ 56. Formålet er, at de studerende erhverver sig viden om statistikkens grundbegreber med henblik på anvendelse ved undersøgelser af økonomisk og teknisk natur.

Stk.2. Indholdet er følgende afsnit af den beskrivende og analyserende statistik:

- 1) Niveau- og spredningsmål.

- 2) Grafiske fremstillingsmetoder.
- 3) Sandsynlighedsberegning.
- 4) Normal- og binomialfordeling.
- 5) Stikprøveudtagning.

De studerende orienteres om litteratur og andre hjælpe-midler, der kan anvendes til uddybning af emneområderne.

Databehandling.

§ 57. Formålet er, at de studerende erhverver sig elementær viden om databehandling specielt med henblik på anvendelse af eksisterende EDB-programmer til forskellige undersøgelser.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Fordele og begrænsninger ved databehandling.
- 2) Datamaskinens opbygning.
- 3) Problemformulering og algoritmer.
- 4) Omtale af et enkelt programmeringssprog.
- 5) Gennemgang af et eksisterende EDB-program til forskellige undersøgelser.
- 6) Demonstration og anvendelse af programmer.

De studerende orienteres om litteratur og andre hjælpe-midler, der kan anvendes til uddybning af emneområderne.

Studieteknik.

§ 58. Formålet er, at de studerende sættes i stand til mest hensigtsmæssigt at udnytte deres studiemuligheder.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Studiets formål, indhold og arbejdsformer.
- 2) Studiesituation og arbejdsvaner.
- 3) Læse- og notatteknik.
- 4) Indlæringspsykologiske problemer belyst i hovedtræk.
- 5) Biblioteksorientering.

Undervisningen tager sit udgangspunkt i de studerendes egen studiesituation.

De studerende orienteres om litteratur og andre hjælpemidler, der kan anvendes til uddybning af emneområderne.

Førstehjælp.

§ 59. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) færdighed i at give forsvarlig førstehjælp til tilskadekomne,
- 2) viden om almene risikomomenter og forebyggelsesmuligheder.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Førstehjælpens grundregler, herunder hensigtsmæssig lejring af en tilskadekommen, tilkaldelse af hjælp og chockforebyggelse.
- 2) Blodstandsning. Sårbehandling.
- 3) Forbrændinger. Fremmedlegemer i hals og øje. Giftige bid og stik.
- 4) Læsioner.
- 5) Besvimelse, bevidstløshed, skindød.
- 6) Risikomomenter og forebyggelsesmuligheder i hjem, på skoler, institutioner m.v.

Stk.3. Undervisningen i førstehjælp henlægges til et autoriseret kursus i førstehjælp efter seminariernes nærmere bestemmelse.

De studerende orienteres om litteratur og andre hjælpemidler, der kan anvendes til uddybning af emneområderne.

Audiovisuel undervisningsteknik.

§ 60. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) indsigt i at betjene audiovisuelt apparatur,
- 2) færdighed i at fremstille materialer til brug ved undervisning, vejledning og oplysning.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Orientering om auditiv og visuel optagelse og gengivelse.
- 2) Opstilling og betjening af forskelligt apparatur.
- 3) Fremstilling af forskellige materialer til brug ved un-

dervisning, vejledning og oplysning.

- 4) Orientering om fremskaffelse af materialer til brug ved undervisning, vejledning og oplysning.

De studerende orienteres om litteratur og andre hjælpemidler, der kan anvendes til uddybning af emneområderne.

Erhvervs- og uddannelsesorientering.

§ 61. Formålet er, at de studerende

- 1) erhverver sig indsigt i arbejdsmarkeds- og arbejdspladsforhold,
- 2) orienteres om efter- og videreuddannelsesmuligheder.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Almene erhvervs- og arbejdsmarkedsforhold. De vigtigste erhverv og uddannelser.
- 2) Samfundsudviklingens indflydelse på det i 1) nævnte.
- 3) Husholdningslærerens arbejdsområder og arbejdsforhold.
- 4) Husholdningslærerens efter- og videreuddannelsesmuligheder.

De studerende orienteres om litteratur og andre hjælpemidler, der kan anvendes til uddybning af emneområderne.

Dansk, skriftlig og mundtlig fremførelse.

§ 62. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) forståelse af værdien af en tilgængelig meddelelsesform,
- 2) færdighed i skriftlig og mundtlig kommunikation.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Taleteknik og stemmebrug.
- 2) Konference- og mødeledelse.
- 3) Udarbejdelse af forskelligt skriftligt materiale, herunder blandt andet opskrifter.

De studerende orienteres om litteratur og andre hjælpemidler, der kan anvendes til uddybning af emneområderne.

Praktikantvirksomhed i henhold til lov om uddannelse af husholdningslærere § 5, stk. 1, nr. 5).

Praktikantvirksomhed.

§ 63. Formålet er, at de studerende erhverver sig

- 1) praktiske arbejdserfaringer,
- 2) indsigt i samarbejdsforhold og arbejdstilrettelæggelse i givne arbejdssituationer.

Stk.2. Indholdet er, at de studerende i en periode på ikke over 8 uger følger arbejdet på et eller flere praktikantsteder. Praktikantstederne kan være undervisningsinstitutioner, forskningsinstitutioner, husholdnings- og forbrugerorganisationer, erhvervsvirksomheder, sundheds- og socialinstitutioner m.v. Valg af praktikantsted(er) for de enkelte studerende sker under hensyntagen til, at praktikantstedets virksomhed så vidt muligt skal have betydning for den studerendes specialearbejde.

Stk.3. Hvert praktikantsted giver den studerende attestation for dennes deltagelse i praktikantvirksomheden.

Det selvstændige speciale i henhold til lov om uddannelse af husholdningslærere § 5, stk. 1, nr. 6).

Det selvstændige speciale.

§ 64. Formålet er, at de studerende

- 1) erhverver sig dyberegående viden om et selvvalgt emne, en selvvalgt emnekreds eller faglig problemstilling,
- 2) trænes i at finde og vurdere litteratur af betydning for et selvstændigt større arbejde,
- 3) viser, at de selvstændigt kan planlægge og gennemføre et arbejde af større omfang,
- 4) viser, at de gennem metodisk arbejde kan anvende og selvstændigt udbygge den viden, de har tilegnet sig i uddannelsen,

- 5) trænes i pålideligt at beskrive et arbejdsforløb, at udarbejde rapport med vurdering af arbejds erfaringer og resultater og uddrage konklusion og resume,
- 6) trænes i skriftligt og mundtligt at formidle faglige arbejdsresultater på en nøgtern og forståelig måde.

Stk.2. Indholdet er arbejde med et emne, en emnekreds eller en faglig problemstilling med hovedvægt på et af husholdningslæreruddannelsens faglige hovedområder, jævnfør § 2, nr. 1) b.-d., inden for et af følgende fire specialeområder:

- 1) Undervisning, jævnfør § 65.
- 2) Vejledning og oplysning, jævnfør § 66.
- 3) Informationsspredning, jævnfør § 67.
- 4) Forsøgs- og undersøgelsesarbejde, jævnfør § 68.

Stk.3. Den 1. november i 5. semester giver de studerende seminarieret oplysning om, hvilket specialeområde der er valgt.

Stk.4. Specielearbejdet kan udføres individuelt eller i mindre grupper. Arbejdet afsluttes med afleveringen af en afhandling af et omfang på normalt 40 - 60 sider. Afhandlingen afleveres senest den 10. juni i 6. semester i 5 eksemplarer.

Stk.5. Bedømmelsen af specialeafhandlingen foretages af en lærer i et af de i § 2, nr.1), omhandlede fag og en lærer i det af de i § 2, nr.1) b.-d., nævnte fag eller fagområder, som den studerende har valgt speciale i. Rektor udpeger de pågældende lærere. Endvidere medvirker en censor i bedømmelsen.

Stk.6. Inden bedømmelsen afgives, drøftes de enkelte studerendes specialer i et møde. I mødet deltager indtil 5 studerende, der har udarbejdet speciale inden for samme område, jævnfør stk. 2, nr. 1) - 4), og de lærere og censorer, der deltager i bedømmelsen af de pågældende specialer. På grundlag af samtalen afgør lærere og censor, om bedømmelsen af afhandlingen opretholdes. Bedømmelsen afgives i formen godkendt eller ikke godkendt og ledsages af en skriftlig begrundelse.

Stk.7. En studerende, hvis afhandling ikke godkendes, kan vælge at indlevere en revideret afhandling inden 15. august i 7. semester eller gå specialesemetret om. En studerende kan højst få en specialeafhandling bedømt tre gange.

Stk.8. På grundlag af indstilling fra det faglige udvalg vedrørende det selvstændige speciale og praktikantvirksomheden udarbejder seminarierne vejledning om specielearbejdet indeholden-

de praktiske oplysninger om arbejdets tilrettelæggelse og udførelse.

Speciale i undervisning.

§ 65. Formålet er, at de studerende

- 1) erhverver sig dyberegående viden om pædagogiske forskningsresultater af betydning for beskæftigelsen med det valgte speciale,
- 2) supplerer allerede erhvervet viden inden for det pædagogisk/psykologiske fagområde,
- 3) anvender og udbygger allerede erhvervet viden om det valgte faglige emne,
- 4) erhverver sig erfaringer i at udvikle og udarbejde undervisningsplaner og/eller undervisningsmidler for valgte elevgrupper.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Studium, vurdering og karakteristik af den/de valgte elevgruppe(r).
- 2) Undervisningsmål og indlæringsmetodiske overvejelser.
- 3) Fagdidaktisk bearbejdelse af det valgte emne med henblik på anvendelse i et undervisningsforløb for den/de valgte elevgruppe(r).
- 4) Didaktisk, metodologisk udarbejdelse af forslag til undervisningsplaner og/eller udarbejdelse af udkast til undervisningsmidler.

Speciale i vejledning og oplysning.

§ 66. Formålet er, at de studerende

- 1) erhverver sig dyberegående viden om pædagogisk/psykologiske forskningsresultater af betydning for beskæftigelsen med det valgte speciale,
- 2) anvender og udbygger allerede erhvervet viden om det valgte faglige emne,
- 3) erhverver sig erfaringer i udvikling og planlægning af

vejlednings- og/eller oplysningsvirksomhed under hensyntagen til den valgte gruppes særlige forhold og behov.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Situationsanalyse, studium og vurdering af anvendelige didaktiske metoder, kommunikationsveje og undervisningsmidler.
- 2) Fagdidaktisk bearbejdelse af det valgte faglige emne med henblik på anvendelse ved vejledning og oplysning over for den valgte gruppe.
- 3) Udarbejdelse af et eller flere vejlednings- eller oplysningsprogrammer. Detailplanlægning og eventuel gennemførelse af aktivitetsforslag.

Speciale i informationsspredning.

§ 67. Formålet er, at de studerende

- 1) erhverver sig dyberegående viden om medieforskningens resultater om direkte og indirekte information,
- 2) udbygger allerede erhvervet viden om det valgte faglige emne,
- 3) udbygger allerede erhvervet viden om befolkningsgruppers adfærdsmønstre og konsumentadfærdens basisfaktorer,
- 4) erhverver sig erfaringer i udarbejdelse af fagligt informationsmateriale.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Studium og vurdering af informationsformer, -veje, -midler og -medier anvendelige til bestemte formål enten på befolkningen som helhed eller på udvalgte grupper af konsumenter.
- 2) Studium og vurdering af begrebet påvirkning ud fra pædagogiske, psykologiske og didaktiske synsvinkler.
- 3) Bearbejdelse af det valgte faglige emne med henblik på at informere den udvalgte gruppe.
- 4) Udarbejdelse af forslag til en eller, flere former for information om det valgte emne, herunder overvejelser over, hvorledes informationens indhold – kvantitativt og kvali-

tativt- vil blive modtaget og anerkendt.

Speciale i forsøgs- og undersøgelsesarbejde.

§ 68. Formålet er, at de studerende

- 1) erhverver sig dyberegående viden om forsøgs- og undersøgelsesmetodik,
- 2) udbygger og anvender allerede erhvervet faglig viden af betydning for beskæftigelsen med det valgte speciale,
- 3) erhverver sig erfaringer i at tilrettelægge og gennemføre forsøg eller undersøgelser og formidle de fremkomne resultater.

Stk.2. Indholdet er

- 1) Studium og vurdering af litteratur om det valgte emne.
- 2) Forsøgets/undersøgelsens baggrund. Opstilling af detaljeret målbeskrivelse, herunder formulering af hypoteser.
- 3) Udarbejdelse af forsøgsplan/undersøgelsesplan og metodik.
- 4) Gennemførelse af forsøget/undersøgelsen.
- 5) Statistisk behandling af resultaterne, vurdering.
- 6) Udarbejdelse af rapport med konklusion, herunder vurdering af undersøgelsesresultatets anvendelighed.
- 7) Forslag til undersøgelsesresultatets eventuelle udbredelse.

Kapitel IX. Særlige bestemmelser.

§ 69. Undervisningsdirektøren kan efter forhandling med kontaktudvalget mellem seminarierne og ministeriet tillade midlertidige afvigelser fra nærmere angivne bestemmelser i bekendtgørelsen som led i forsøg med uddannelsen. Sådantilladelse kan kun gives på grundlag af en samlet forsøgsplan, som anbefales af seminariets fællesudvalg, og hvori forsøgets formål og forventede varighed angives. Der indsendes beretning til undervisningsdirektøren over samtlige forsøg.

Bemærkninger til bekendtgørelsesforslaget.

Til § 1.

Formålsbestemmelsen udbygger lovens formålsbestemmelse og danner sammen med denne baggrunden for de enkelte fags formålsbestemmelser. Ernæringsspørgsmål er - uanset at disse allerede er indeholdt i lovens betegnelser husholdnings- og forbrugerspørgsmål - særlig nævnt her, idet det fra flere sider har været fremhævet som ønskeligt, at dette område blev udtrykkeligt nævnt.

Til § 2.

I bestemmelsen nævnes de fag, emner m.v., som indgår i uddannelsen. Opregningen svarer til dels til opregningen i lovens § 5, men præciserer og uddyber i en række tilfælde på baggrund af fagudvalgenes indstillinger de i loven anvendte mere generelle benævnelser på fag og fagområder.

Ad nr. 1).

I de her under a. - d. nævnte fag holdes der i henhold til lovens § 6, stk. 3, prøver ved undervisningens ophør.

- Ad a. Fagene er de samme som nævnt i lovens § 5, stk. 1, nr. 1).
- Ad b. Gruppen omfatter de i lovens § 5, stk. 1, nr. 2), nævnte discipliner. Økonomi er delt i fagene økonomistyring og nationaløkonomi, som igen indgår i faget samfundsbeskrivelse med nationaløkonomi.
- Ad c. Gruppen omfatter den del af de i lovens § 5, stk. 1, nr. 3), nævnte fag og fagområder, som vedrører ernærings- og kostlærefagområdet og de naturfag, som danner baggrund for tilegnelsen af disse fag.
- ad d. Gruppen omfatter den del af de i lovens § 5, stk. 1, nr. 3), nævnte fag, som vedrører det bolig/husholdningstekniske område.

Ad nr. 2).

De obligatoriske emner efter lovens § 5, stk. 1, nr. 4), hvor i der ikke holdes prøver, svarer stort set til de emner, der er nævnt i bemærkningerne til denne bestemmelse i lovforslaget. Un-

dervisning i førstehjælp foreslår udvalget henlagt til de af forskellige organisationer arrangerede kurser heri, jævnfør § 59.

Ad. nr. 3) og 4).

Svarer til lovens § 5, stk. 1, nr. 5) og 6).

Til § 3.

Bestemmelsen handler om fritagelse for studieelementer for studerende, som i forvejen har de kundskaber og færdigheder, som undervisningen i vedkommende fag, faggruppe, emne eller andet tilsigter at bibringe de studerende. Med den vægt, som der under folketingsbehandlingen blev lagt på uddannelsens koordination med andre uddannelser, jævnfør betænkningens kapitel II, afsnit F, har det været væsentligt for studieplansudvalget at udforme bestemmelsen sådan, at den giver undervisningsdirektøren så vide rammer som muligt for at godkende overførsel af meritter erhvervet under andre uddannelser til husholdningslæreruddannelsen.

Man har således ikke valgt at forlange, at de kundskaber og færdigheder, som skal kunne træde i stedet for elementer i husholdningslæreruddannelsen, på ethvert punkt skal svare til disse elementer. Det må snarere være et hovedsynspunkt ved administration af bestemmelsen, at det skønnes, at den studerende uanset fritagelsen bliver lige så kvalificeret til at varetage husholdningslærerens funktioner, som de, der gennemfører hele uddannelsen. Det vil således kunne tillægges vægt, at de kundskaber eller færdigheder, som begrunder fritagelsen, er videre eller på nogle områder er mere indgående end de elementer, som de afløser, uden at der dog er fuld overensstemmelse.

Når en fritagelsespraksis er dannet, vil en række fritagelsessagers afgørelse kunne henlægges til seminarierektorerne i medfør af bestemmelsen i stk. 2.

I den studerendes eksamensbevis vil eventuelle karakterer i den anden uddannelse blive nævnt særskilt, og således ikke indgå i selve husholdningslærerexamins resultat, jævnfør § 32, stk. 2, 5).

Til § 4.

Uddannelsens længde fastsættes i overensstemmelse med lovens § 6, stk. 1, til $3\frac{1}{2}$ år. Efter § 6, stk., 1, er det ikke udelukket, at uddannelsen gennemføres hurtigere, jævnfør bekendtgørelsesudkastets § 5.

Bestemmelsen i lovens § 6, stk. 4 om, at der holdes prøver ved undervisningens ophør i de fag, der henhører under § 5, stk. 1, nr. 1) - 3), er gentaget i bekendtgørelsesforslagets § 4, stk. 2, men således, at der henvises til prøvebestemmelserne for de enkelte fag. Efter disse bestemmelser holdes der ikke i alle tilfælde prøver i hvert enkelt fag, men i en række tilfælde omfatter en given prøve stoffet fra flere fag. En sådan ordning finder udvalget i overensstemmelse med lovens § 6, stk. 3. Dels må det centrale i denne bestemmelse være, at det stof, som undervisningen i fagene omfatter, i alle tilfælde kan inddrages i prøverne, dels er fagbenævnelserne i lovens § 5, stk. 1, nr. 1)-3), i flere tilfælde så vide, at bekendtgørelsen under alle omstændigheder må udmønte benævnelserne i fag, hvilket igen indebærer, at loven ikke har taget endelig stilling til forholdet mellem prøver og fag. Fx kunne naturfag tænkes spaltet op i 4 - 5 fag med hver sin prøve, men der kunne også tænkes holdt én prøve i naturfag. Når dette er tilfældet, må udgangspunktet for prøvebestemmelserne være almindelige overvejelser over den mest hensigtsmæssige prøveform kombineret med, at intet undervisningsstof skal kunne holdes uden for eksamination.

I overensstemmelse med fagudvalget vedrørende praktikantvirksomhed og speciales indstilling foreslås bedømmelsen af specialet givet i formen godkendt eller ikke godkendt.

Til § 5.

Om denne bestemmelse henvises der til betænkningens kapitel II, afsnit E. De hensyn, der ligger bag denne bestemmelse, er ikke de samme, som ligger bag bestemmelsen i § 3, stk. 1. For at bestemmelsen kan komme til anvendelse, skal den forudgående virksomhed indeholde praktiske elementer. Efter bestemmelsen kan der ikke stilles krav om, at de studerende, der ønsker at benytte bestemmelsen, har kundskaber og færdigheder, der svarer til dem, de kunne have erhvervet ved at følge de dele af husholdningslæreruddannelsen, som de opnår fritagelse for. Endvidere er virkningen af en tilladelse en nedsættelse af studietiden på et halvt år, hvilket ikke behøver være tilfældet ved fritagelse i medfør af § 3, stk. 1. De semestre, for hvilke fritagelse kan gives, er valgt under hensyn til, hvilken forudgående virksomhed der typisk vil danne baggrund for fritagelsesansøgningen. Mens der opnås hel fritagelse for såvel deltagelse i undervisningen som prøverne i 5. semester, skal de studerende, der starter uddannelsen i 2. semester

deltage i prøverne ved dette semesters afslutning. Dette indebærer, at de studerende, som opnår fritagelse i medfør af § 5, uanset hvilken form fritagelsen får, skal deltage i førsteårsafgørelsen. For de studerende, der påbegynder uddannelsen i 2. semester, skønnes det nødvendigt, at der tilbydes dem særlig undervisning i nogle fag, der må anses for grundlæggende for at kunne bestå prøverne (førsteårsafgørelsen) efter 2. semester. Udvalget er opmærksom på, at ekstraundervisningen medfører yderligere udgifter, men har alligevel fundet at måtte stille forslag herom.

Til § 6.

Efter lovens § 6, stk. 2»afgør seminariet ved udgangen af uddannelsens første år, om den studerende efter sit standpunkt kan fortsætte uddannelsen i dens 2. år. Førsteårsafgørelsen kendes også i uddannelsen til lærer i folkeskolen og i uddannelsen til børnehave- og fritidspædagog. I begge disse afgørelser indgår der udtalelser og vurderinger, som ikke grunder sig på prøver. I forslaget har man valgt en førsteårsafgørelse, der alene bygger på prøver, således at forudsætningen for at fortsætte i uddannelsens 2. år vil være, at den studerende opnår en bestemt karaktersum i førsteårsfagene. Udvalget finder, at en sådan ordning - som er let at administrere - vil være et rimeligt grundlag til afprøvelse af den studerendes fortsatte studieegnethed. En ordning som den foreslåede, hvorefter den studerende skal tage alle prøver om, såfremt karaktersummen 24 ikke opnås, kan virke hårdt over for den studerende, som i fx 2 af fagene har opnået gode karakterer. Imidlertid går prøverne efter 2. semester ud på både at konstatere de studerendes standpunkt i fagene og skabe rimelig sikkerhed for, at de studerende kan gennemføre den øvrige uddannelse. Ved lovens bestemmelse om, at seminariet ved udgangen af første uddannelsesår skal afgøre, om den studerende efter sit standpunkt kan fortsætte uddannelsen i dens 2. år, er der imidlertid lagt afgørende vægt på studieegnethedsbetragtningen og på hensynet til, at studerende, der ikke magter at gennemføre uddannelsen, erkender dette på et så tidligt tidspunkt som muligt. Udvalget finder derfor, at en ordning som den foreslåede stemmer bedst med lovens regel og med bemærkningerne til lovfor-slagets § 6, stk. 2. Forslaget svarer i denne henseende til før-

steårsafgørelsen i uddannelsen til lærer i folkeskolen og er i overensstemmelse med bemærkningerne til lovforslagets § 6, stk. 2.

Til § 7.

Reglen om, hvor mange gange den studerende kan følge undervisningen i 1. og 2. semester, har nær sammenhæng med reglerne om genindstilling til eksamen og svarer til reglerne på samme område i uddannelsen til lærer i folkeskolen. I almindelighed må man gå ud fra, at der senere i studiet kun undtagelsesvis bliver brug for at tage semestre om. Reglerne om indstilling og genindstilling til prøverne sætter en vis grænse for, hvor længe en studerende kan følge undervisningen, men det har herudover i uddannelsen til lærer i folkeskolen vist sig hensigtsmæssigt med regler om, hvor mange gange et uddannelsesår kan tages om. Udvalget foreslår derfor tilsvarende regler for husholdningslæreruddannelsen, som dog bygger på semestre i stedet for uddannelsesår.

Til § 8.

Udtrykket studieuger anvendes som betegnelse for de uger i semestret, som bruges til introduktion, debatter, seminarer, eks-kursioner eller til undervisning i emner i henhold til lovens § 5, stk. 1, nr. 4). Praktikugerne anvendes til undervisning i pædagogisk praktik.

Til § 9.

Fordelingen af undervisningstimer mellem de i forslagets § 2, nr. 1) a - d omhandlede faggrupper er foretaget af studieplansudvalget, medens fordelingen inden for faggrupperne mellem de enkelte fag bygger på indstillinger fra fagudvalgene. Om fagenes placering i semestre henvises der til betænkningens kapitel II, afsnit C.3.

Under fagudvalgsarbejdet er der blevet peget på det ønskelige i, at en del af den pædagogiske praktik kan foregå i skemauger i form af timepraktik. Dette ønske er imødekommet gennem bestemmelsen i § 34, stk. 3, hvorefter nogle ugers periodeprak-

tik kan konverteres til timepraktik.

I introduktionsugerne kan blandt andet kursus i studieteknik placeres. Bortset fra hvad der følger af stk. 4, står seminarierne frit med hensyn til, hvilken virksomhed der skal foregå i studieugerne. Det må dog være en forudsætning, at de i videst muligt omfang benyttes til at uddybe forståelsen for de i § 2, nr. 1) a - d, omhandlede faggruppers sammenhæng og indbyrdes samvirke til opfyldelse af lovens formål.

Baggrunden for at placere 60 disponible lektioner i 4. semester er, at der herved gives mulighed for en uddybning og ajourføring af det i de første 3 semestre gennemgåede stof, samtidig med, at der herved kan inddrages aspekter fra de pædagogisk/psykologiske fag. Herved får sammenhængen mellem denne faggruppe og de øvrige mere fagligt orienterede discipliner mulighed for at træde frem.

Til § 10.

Bestemmelsen om vejledningstimer i uddannelsens fag må ses i sammenhæng med den vægt, der er tillagt de studerendes selvstændige arbejde. Vejledningen må ses som et supplement til den almindelige faglige vejledning, som det påhviler lærerne at yde de studerende, jævnfør § 18.

Da arbejdet med specialet stiller andre og i nogle henseender større krav til de studerende, og da der ikke gives egentlig undervisning i specialesemestret, er det fundet ønskeligt, at der optages en særlig regel om specialevejledningen, dens omfang og de holdstørrelser, som skal gælde her.

Reglen er en bemyndigelse for undervisningsdirektøren til at fastsætte de nærmere bestemmelser, hvilket svarer til ordningen for så vidt angår folkeskolelæreruddannelsen.

Til § 11.

Efter bestemmelsen tilkommer der lærerne og de studerende medindflydelse ved placeringen af skemauger, studieuger, praktikuger, eksamensuger, ved timernes fordeling på semestrene og med hensyn til indholdet af nogle af studieugerne og de disponible lektioner. Om fællesudvalget henvises der til betænkningens kapitel II, afsnit G.

Indholdet af de enkelte semestre er efter forslaget mere fast end i folkeskolelæreruddannelsen, og der er derfor forskel på udformningen af denne bestemmelse og den tilsvarende bestemmelse i bekendtgørelsen om uddannelse af lærere til folkeskolen.

Fag- og timestfordelingsplanen, hvori de enkelte læreres undervisningsforpligtelse med hensyn til fag og timer er fastlagt, er på den anden side ligesom i folkeskolelæreruddannelsen alene rektors ansvar.

Reglen om undervisningsdirektørens godkendelse af tilrettelæggelsen af uddannelsesforløbet må ses i forbindelse med lovens § 3, stk. 1 om tilsynet med seminarierne.

Planen for det første uddannelsesårs forløb efter den nye lov må i praksis udformes og godkendes, inden bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 1974, men dette bør efter udvalgets opfattelse kun ske foreløbigt. Så snart fællesudvalget er konstitueret, bør planen forelægges dette og - efter eventuel revision - indsendes til endelig godkendelse.

Til § 12.

Hovedlæreren er den lærer, der har ansvaret for koordineringen af undervisningen, hvor samme hold i samme fag undervises af mere end en lærer. Dette svarer til folkeskolelæreruddannelsens ordning. For at tilgodese integration og sammenhæng i undervisningen mellem de enkelte fag inden for de enkelte hovedfagområder, jævnfør forslagets § 2, nr. 1) a - d, foreslår udvalget, at der tillægges en bestemt lærer ansvaret for, at undervisningen inden for faggrupperne koordineres mest muligt. Denne lærer foreslås kaldet den koordinerende lærer. Udvalget har overvejet, om også den funktion at samordne undervisningen mellem de fire nævnte faggrupper indbyrdes burde pålægges en bestemt lærer, et udvalg eller lignende. Under hensyn til at undervisningen i ethvert fag og emne må indordnes under formålsbestemmelsen i § 1 og under hensyn til, at en formalisering af koordinationsprocessen måske kan virke begrænsende for de enkelte læreres samarbejde med de studerende om tilrettelæggelsen af undervisningen og stofvalget, jævnfør forslagets § 17, finder udvalget imidlertid ikke at kunne gå videre i denne retning. Herved har det også spillet en rolle, at arbejdet med de pædagogisk/psykologiske fag i 4. og 7. semester og specialearbejdet i 6. semester nødvendigvis må indebæ-

re, at der anlægges bredere og andre synsvinkler på indholdet i de fagligt prægede discipliner. Dette vil formentlig medvirke til, at de studerende opfatter de enkelte fag som elementer, der på en meningsfuld måde samvirker om at realisere uddannelsens formålsbestemmelse. På denne måde imødekommes koordinationshensynet ad en anden vej.

Til § 13.

Reglerne om holdstørrelser og holddelinger har sammen med reglerne om undervisningstimetallet i de enkelte fag afgørende indflydelse på omkostningerne ved uddannelsen. Da der i denne uddannelse ikke som i folkeskolelæreruddannelsen er mulighed for valg af liniefag og pædagogisk speciale, skønner udvalget, at de foreslåede holdstørrelser, som i øvrigt svarer til folkeskolelæreruddannelsens almindelige holdstørrelser, vil bevirke relativt lave lærerlønsudgifter pr. studerende, uanset at der i 6. semester skal ydes vejledning også i form af individuel vejledning. Det foreslås overladt til undervisningsdirektøren at fastsætte omfanget af vejledningen.

I lighed med den ordning, der gælder ved folkeskolelæreruddannelsen, foreskrives der ikke egentlig godkendelse af holdstørrelser m.v., men blot en indberetningspligt for seminarierne.

Til § 14.

Om de studerendes deltagelse i undervisningen henvises der til betænkningens kapitel II, afsnit D. Med hensyn til sanktioner over for studerende, der ikke overholder mødepligten, vil der kun i yderst grelle tilfælde kunne blive tale om egentlig bortvisning. Den almindelige sanktion for så vidt angår mødepligt i fag, hvori der holdes eksamen, vil være, at de studerende, der ikke har overholdt mødepligten, ikke opfylder betingelsen for at deltage i eksamen, jævnfør § 20. Da indstilling til eksamen, jævnfør § 19, sker automatisk derved, at den studerende påbegynder semestret, mistes en af de 3 gange, den studerende kan indstille sig til eksamen.

Den foreskrevne ubetingede mødepligt til praktiske øvelser vil utvivlsomt kunne give anledning til tvivlsspørgsmål for læ-

rerne, når de skal tage stilling til, om attestation skal gives til de enkelte studerende, fx hvor en studerende har været fraværende en eller to gange. Udvalget har forestillet sig, at problemet kunne løses derved, at de studerende senere udfører de ikke gennemførte øvelser og udarbejder rapporter herom. I øvrigt vil en studerende, der ikke har fået attestation, efter de almindelige klageregler kunne kræve ministeriets afgørelse af, om lærerens standpunkt har været berettiget. Efter § 20, stk. 1, sidste punktum, vil der kunne dannes en vis praksis for, i hvilke særlige tilfælde, fx sygdom, det tillades den studerende uden den nødvendige attestation alligevel at deltage i eksamen.

Til § 15.

Ved fagenes arbejdsmetode, terminologi og hjælpemidler sigtes der til metoder m.v., der anvendes i de videnskaber og øvrige fagområder, der ligger bag fagene i husholdningslæreruddannelsen. I bestemmelsen fremhæves igen, at undervisningen i de enkelte fag tilrettelægges i videst mulig sammenhæng med de øvrige fag i hele uddannelsen. Endvidere fremhæves udtrykkeligt i sidste punktum, at undervisningen i første række skal lægges an på den praktiske anvendelse af de erhvervede kundskaber og færdigheder i husholdningslærerens arbejde.

Til § 16.

Ved bestemmelsen gives der seminarierne mulighed for at tilrettelægge undervisning i den form, som må anses for bedst egnet i den givne situation. Det forudsættes, at seminarierne kan etablere forelæsninger for en hel årgang, hvor det findes hensigtsmæssigt, og at der også i de almindelige undervisningstimer kan foregå gruppe- og individuelt arbejde. Udtrykket "undervisningsstoffet" og "stoffet" er i forslaget brugt i samme betydning som fagets "indhold" efter fagbestemmelserne.

Til § 17.

Bestemmelsen må ses i sammenhæng med formålsbestemmelsen i § 1, nr. 3), om de studerendes medansvar for deres uddannelse.

Reglen svarer stort set til reglen i folkeskolelæreruddannelsen. Dog inddrages efter bestemmelsen også den koordinerende lærer i vurderingen af forløbet.

Også reglen i stk. 2 om drøftelse i de faglige udvalg, hvor i lærerne og studerende tænkes repræsenteret, og hvorom nærmere bestemmelser må gives i en bekendtgørelse om faste råd og udvalg ved husholdningsseminarierne, svarer til folkeskolelæreruddannelsens regel. Dog er den foreslåede regel videre, idet der nedsættes faglige udvalg for alle faggrupper, mens der i folkeskolelæreruddannelsen kun for visse fag nedsættes faglige udvalg (praktikudvalg m.v.).

Til § 18.

Vejledningen tænkes at foregå i tilknytning til den almindelige undervisning og tænkes især rettet mod de studerende, der arbejder mere selvstændigt med bestemte dele af stoffet. I de fag, hvor det er en betingelse for at deltage i eksamen, at visse øvelser og arbejder er udført, vil vejledningen også kunne gives de studerende, der ikke har udført øvelserne/arbejderne sammen med de øvrige studerende, således at det manglende kan indhentes under lærerens vejledning.

Til §§ 19 - 22.

Forslaget med hensyn til indstilling til og deltagelse i prøver og eksaminer er udformet under hensyntagen til kravet i lovens § 6, stk. 2, om førsteårsafgørelse og § 6, stk. 3, om prøver ved den pågældende undervisnings ophør. Under hensyn til den vægt det må tillægges, at den normerede studietid i videst muligt omfang overholdes, har udvalget foreslået, at indstilling til prøverne sker automatisk, således at de studerende, der ikke deltager i prøverne, herved mister en **indstillingsgang**. Denne ordning svarer til den, der nu gælder ved folkeskolelæreruddannelsen.

Reglerne om genindstilling svarer også til folkeskolelæreruddannelsens. Genindstilling kan ske to gange, således at den studerende i overensstemmelse med, hvad der sædvanligt er gældende, har 3 forsøg.

Da uddannelsen er semesteropdelt, kan det ikke påregnes, at

der for de studerende, der skal op til fornyet prøve, i alle tilfælde vil kunne arrangeres en sådan allerede et semester efter, at de har været til prøve, men efter forslaget er det på den anden side ikke udelukket, at der ved et af seminarierne arrangeres prøver i eksamensugerne i et semester, hvor der ikke er undervisning i vedkommende fag, og ejheller, at studerende fra et seminarium deltager i en sådan prøve ved det andet seminarium. Studerende, der vælger at gå et semester om, vil automatisk være indstillet til de prøver, der holdes ved semestrets slutning.

Udvalget er opmærksom på, at netop i henseende til problemerne med de studerende, der må gå om eller genindstille sig til prøver, kan semesterinddelingen af uddannelsen være mindre hensigtsmæssigt, i hvert fald ved mindre institutioner, hvor der ikke tilrettelægges undervisning i alle fag i alle semestre. Det er dog muligt, at noget sådant senere kan etableres, og under alle omstændigheder bør hensynet til dem, der ikke overholder den normerede studietid, ikke veje så tungt, at det får afgørende indflydelse på valget af struktur.

Ved udtrykket "ikke gennemfører en prøve" i § 21, stk. 1, tænkes der dels på, at den studerende slet ikke deltager i vedkommende prøve - enten fordi han ikke møder, eller fordi han ikke har opfyldt betingelserne for deltagelse i form af udførte øvelser eller andet - dels på at han ikke deltager i hele prøven. Reglen i § 21, stk. 3, tager sigte på prøver, som vel er gennemførte, men hvor den studerende ønsker at forbedre sit resultat eller ikke kan bestå, jævnfør § 30, og derfor må tage et eller flere fag om. Om førsteårsafgørelsen gælder, at den studerende skal op til alle prøver, hvis karaktersummen er under 24. Såfremt førsteårsprøverne er bestået, kan den studerende forbedre enkelte karakterer efter reglen i § 21, stk. 3.

De hensyn, som ligger bag reglen om automatisk indstilling til prøverne, må også gælde ved genindstilling, således at genindstilling ikke kan udskydes over længere tid. Dette er baggrunden for reglen i stk. 5 om, at den studerende senest skal gå op til prøverne igen på samme tidspunkt som den efterfølgende årgang. Hvis der på den anden side, som tilfældet er med omprøver ved førsteårsafgørelsen, holdes prøver tidligere, kan den studerende vælge, om han vil indstille sig til denne tidligere prøve.

Reglen om indberetning af de indstillede til undervisningsdirektøren skyldes hensynet til ministeriets eksamenstilrettelæggelse.

Til § 23.

Hvis der ønskes andre prøveformer må forsøgsbestemmelsen i § 69 tages i anvendelse.

Reglen om, at eksamensstoffet skal forelægges undervisningsdirektøren til godkendelse, kan dels ses som et led i tilsynsfunktionen, men har også den praktiske funktion, at opgaver kan udarbejdes på grundlag af indberetningen, ligesom censorerne på grundlag af denne har mulighed for at sikre sig, at de spørgsmål og opgaver, som efter § 26, stk. 4, stilles af lærerne, er i overensstemmelse med eksamensstoffet og dækker dette.

Det forhold, at indberetningen sker ret tidligt i semestret, medfører, at undervisningen på indberetningstidspunktet kun har omfattet noget af det planlagte område, og der kan derfor efter omstændighederne blive tale om at henvise til indholdsbestemmelserne for de enkelte fag med fremhævelse af de særlige områder og emner, som har været gennemgået, eller som man har sikkerhed for, at undervisningen vil kunne omfatte.

I medfør af bestemmelsen i stk. 3 vil der kunne fastsættes ordensregler for eksamen, tilsynsbestemmelser m.v.

Ved bestemmelsen om, at der under ganske særlige omstændigheder kan dispenseres fra eksamensstof og -form for den enkelte studerende er det pointeret, at det skal være meget vægtige grunde, fx fysisk handicap, der skal motivere **dispensationen**.

Til § 24.

Udvalget har overvejet, om der skal holdes sygeeksamen uden for de normale eksamensterminer, eller om studerende, der på grund af sygdom eller graviditet ikke gennemfører en prøve, må vente med at gå op igen til næste gang, der i øvrigt holdes prøve i faget. Af administrative og økonomiske grunde foreslår udvalget den sidste løsning. Efter udvalgets forslag er der imidlertid ikke noget til hinder for, at der ved et semesters udgang holdes prøver også i fag, hvori der ikke har været undervisning

i det pågældende semester, fx prøve i konsument- og samfundsfa-
gene ved udgangen af 4. semester, hvori der undervises i de pæ-
dagogisk/psykologiske fag. I direktoratets overvejelser over, om
sådanne prøver skal afholdes, kan også indgå hensynet til stude-
rende, der på grund af sygdom eller graviditet ikke har gennem-
ført prøverne ved udgangen af det forrige semester - i eksemplet
3. semester.

Indstilling til eksamen på grund af sygdom medregnes ikke i
det antal gange, som den studerende i alt kan indstille sig til
prøver.

Til § 25.

Da nogle prøver omfatter stof fra flere fag, kan det være
hensigtsmæssigt, at der medvirker mere end en censor ved sådan-
ne prøver. Efter den nugældende ordning er den undervisningsin-
spektor, under hvis område uddannelsen hører, formand for censo-
rerne. Denne ordning vil kunne opretholdes efter forslaget.

Til § 26.

Betegnelsen praktiske prøver findes ikke i loven. I lighed
med, hvad der gælder i folkeskolelæreruddannelsen, betragtes det-
te imidlertid ikke som en hindring for afholdelsen af praktiske
prøver i fag, hvor sådanne prøver stemmer med faget, jævnfør be-
mærkningen til lovforslagets § 7. I henhold til lovens § 6, stk.
3, skal der holdes prøve i faget pædagogisk praktik, som vanske-
ligt kan være andet end praktisk. Efter udvalgets forslag fore-
kommer også kombinationer af skriftlige, praktiske og mundtlige
prøver, hvilket stemmer med bemærkningerne til § 7 i lovforsla-
get.

Forslag til skriftlige opgaver og skriftligt/praktiske prø-
ver, der er fælles for alle studerende, skal efter forslaget
udarbejdes af opgaveudvalg, der normalt vil rumme repræsentation
for seminariernes lærerstab, sådan at prøver kan udarbejdes i
bedst mulig overensstemmelse med den undervisning, som har fun-
det sted ved seminarierne. Spørgsmål ved andre prøveformer udar-
bejdes i overensstemmelse med lovens § 7, stk. 3, af lærerne. Så-
danne spørgsmål skal godkendes af censor.

Efter reglen i stk. 5 har den studerende ingen ret til at udtale sig i forbindelse med selve karaktergivningen, men hvis censor eller eksaminator ønsker det, kan den studerende få lejlighed til at udtale sig.

Til § 27.

En del af uddannelsens prøver omfatter stof fra flere fag. Dette kræver, at der må fastlægges rammer for seminariernes dispositioner med hensyn til, hvilken eller hvilke lærere der skal eller kan være eksaminatorer. Udvalget har fundet det rigtigst ved udformningen af bestemmelser herom at gøre seminariernes dispositionsfrihed så vid som mulig. Hvis flere lærere har varetaget undervisningen i et bestemt fag, kan der således efter seminariets bestemmelse medvirke en eller flere af de lærere, der har varetaget undervisningen i faget. I de prøver, hvori der indgår stof fra flere fag, kan seminariet ligeledes bestemme, hvilken eller hvilke lærere, der skal varetage eksaminationen.

Bestemmelserne om hovedlærers og koordinerende lærers deltagelse ved eksaminationerne skyldes, at de pågældende læreres funktioner i undervisningsperioderne kun vil blive meningsfulde, såfremt de også er til stede ved prøverne og der kan varetage de hensyn, der ligger bag indførelsen af de pågældende funktioner.

Om en lærer, der deltager i en prøve, betragtes som eksaminator eller ej, har betydning for, om han har stemmeret ved karakterfastsættelsen, jævnfør §§ 28 og 29.

Til § 28.

Karaktergivningsbestemmelserne må ses i sammenhæng med reglen i § 30 om betingelserne for at bestå. Bestemmelserne om, hvor mange prøver der skal være i de enkelte faggrupper, er udformet ud fra overvejelser over, hvad der er pædagogisk hensigtsmæssigt og forsvarligt, og især ud fra hensynet til, at prøvernes form skal styres af det forudliggende undervisningsforløb og ikke omvendt. Herved er man nået frem til et forskelligt antal eksamens-karakterer i de enkelte fagområder, hvorved karaktererne i eksamensbeviset kunne give et urigtigt indtryk af fagenes indbyrdes vægt. Udvalget har derfor foreslået, at der for hver af de i lo-

vens § 5» stk. 1, under 1) - 3), nævnte fagområder gives en hovedkarakter, således at de tre hovedkarakterer vejer lige meget, jævnfør herved betænkningens kapitel II, afsnit C.4.

Ved reglen om, at hver hovedkarakter skal være mindst 6, eventuelt efter oprunding i overensstemmelse med reglen i § 28., stk.2, sikres det tillige, at ingen kan bestå husholdningslærereksamen uden i hvert af uddannelsens hovedområder at have de færdigheder og kundskaber, som må anses for nødvendige.

Regler om, hvilke lærere der deltager i karakterfastsættelsen, er nødvendige dels af hensyn til, at undervisningen i et fag kan være varetaget af flere lærere dels af hensyn til, at nogle prøver omfatter stof fra flere fag, hvor således flere lærere er impliceret. Anvendt fx på eksamen i den pædagogisk/psykologiske faggruppe efter § 34, hvor eksamenskarakteren fremkommer på baggrund af en samlet vurdering af skriftlige, mundtlige og praktiske elementer, fører reglerne i § 28, stk. 2 - 5, til, at den eller de lærere, der har eksamineret ved eksamens mundtlige del, deltager i karakterfastsættelsen (stk. 3) sammen med den eller de lærere, som rektor har udpeget til at deltage i bedømmelsen af den skriftlige og praktiske del (stk.5).

Til § 29.

Bestemmelsen tager sigte både på den almindelige situation, hvor der medvirker en censor og en eksaminator (stk. 1) og den situation, at der medvirker en eller flere censorer og en eller flere lærere (stk. 2). Reglen i sidstnævnte situation går ud på, at der ikke kan etableres et flertal for en karakter bestående af fx en censor og 2 lærere mod en censor og en lærer. Der gives som udgangspunkt for en drøftelse om den endelige karakter en censorkarakter og en lærerkarakter. Der tilstræbes på grundlag heraf enighed om en karakter. Hvis enighed ikke kan opnås, beregnes karakteren som gennemsnit af de to karakterer, eller, hvis gennemsnittet ikke er et tal i karakterskalaen, den nærmest lavere karakter, hvis censorkarakteren er den laveste, og den nærmest højere karakter, hvis censorkarakteren er den højeste.

Til § 30.

I de tilfælde, hvor hovedkarakteren fremkommer på grundlag af flere karakterer, er der ikke noget til hinder for, at en studerende kan have lavere karakterer end 6 i enkelte fag, ligesom beregningsreglen i § 28, stk. 2 medfører, at en studerende, der fx har fået 5»5 i gennemsnit, herfor opnår hovedkarakteren 6. Herved er beståelsesreglerne i det væsentlige i overensstemmelse med almindelige regler. Tillige indebærer det foreslåede system, at ingen, der gennemfører **uddannelsen, kan** have karakterer under beståelsesgrænsen i en hel faggruppe, hvilket er af ganske væsentlig betydning.

Til § 31.

Reglerne om protokol m.v. svarer stort set til folkeskolelæreruddannelsens.

Til § 32.

Blanketter til eksamensbeviset skal udfærdiges af undervisningsdirektøren således, at der kun bliver mulighed for oplysning om de i stk. 2, nr. 1) - 4) samt eventuelt de i nr. 5) og 6) omhandlede forhold. Eksamensgennemsnit, oplysning om, hvortil de disponible lektioner i henhold til § 9, stk. 7, er anvendt, samt frilæsningsemner m.v. kan således ikke medtages i eksamensbeviset.

Til § 33.

Bestemmelsen svarer stort set til bestemmelsen om fri kursus- og studiekredsundervisning (frilæsning) i bekendtgørelsen om uddannelse af lærere til folkeskolen. Efter denne kan en studerende ikke deltage i frilæsning i noget af sine fags eksamensstof. Hermed er det princip med hensyn til frivillig undervisning udtrykt, som går ud på, at **frilæsningen** ikke må anvendes til ekstraundervisning eller repetition med henblik på eksamen. Da pensum i husholdningslæreruddannelsens fag er fælles for alle **studerende, kan** en tilsvarende begrænsning her udtrykkes ved, at

der ikke kan etableres frilæsning i emner, der svarer til indholdet i uddannelsens fag. En sådan formulering kunne på den anden side - hvis den skulle efterleves strikte - medføre, at det ville blive meget vanskeligt at tilrettelægge et rimeligt frilæsningsforløb, der tog hensyn til, at det gennemgåede stof skal være af betydning for husholdningslærernes arbejde. Man har derfor ved udtrykket "hvis indhold i større omfang svarer til indholdet i uddannelsens fag" gjort det muligt, at indholdet i uddannelsen og i frilæsningsemner i et vist meget beskedent omfang kan overlape hinanden.

På baggrund af de drøftelser, som har været ført om emnerne for frivilling undervisning, vil man fx kunne tænke sig, at der etableres frilæsning i gastronomiske emner, fransk, bio-dynamisk havebrug og ernæring og madlavning i kulturhistorisk sammenhæng.

Til §§ 34 - 68 (Kapitel VIII)

Bestemmelserne om fagene, de supplerende emner, praktikantvirksomheden og det selvstændige speciale er udarbejdet på grundlag af indstillinger fra de i betænkningens kapitel I omtalte fagudvalg. Med hensyn til grundlaget for fagudvalgenes arbejde henvises der til det som bilag 19 optagne kommissorium for disse: Direktiver og retningslinier for de under studieplansudvalget vedrørende husholdningslæreruddannelsen nedsatte underudvalg (fagudvalg) af december 1973. Vejledende for fagudvalgene har endvidere været det ligeledes i betænkningens kapitel I omtalte "Skitseforslag med bemærkninger".

Udvalget har for samtlige fag m.v. så vidt muligt fulgt følgende opstillinger af bestemmelserne:

- 1) Formål
- 2) Indhold
- 3) Eksamen
- 4) Karaktergivning.

De kundskabsmæssige forudsætninger for påbegyndelse af undervisningen i de enkelte fag m.v. er de i bekendtgørelsen af 12. juni 1973 om optagelse på husholdningsseminarierne, jævnfør bilag 18, fastsatte krav i fagene matematik, kemi, fysik, biologi og engelsk.

Med hensyn til fagenes indhold bemærkes, at det ikke i alle

tilfælde har været muligt i bestemmelserne at angive fagenes indbyrdes sammenhæng og det deraf følgende behov for koordination af undervisningen og det værdifulde i en vidtgående integration fagene imellem.

I den undervisningsvejledning, der vil blive udarbejdet efter udstedelsen af den endelige bekendtgørelse, vil disse forhold imidlertid blive yderligere belyst.

Fagudvalgenes indstillinger er stort set tiltrådt af studieplansudvalget, men i en række tilfælde har det været nødvendigt, at udvalget foretog visse justeringer af de indstillede forslag, ligesom enkelte af forslagene i visse henseender er blevet udbygget. Desuden har forslagene undergået en grundig redigering med henblik på opnåelse af en så ensartet fremstilling som muligt.

I det følgende vil der blive knyttet enkelte bemærkninger til forslagene til bestemmelser om de enkelte fagområder m.v.

Til § 34 (De pædagogisk/psykologiske fag).

Forslaget følger i alt væsentligt fagudvalgets indstilling, dog har udvalget indsat en bestemmelse - stk. 5 - om undervisningen i pædagogisk praktik. Udvalget har endvidere foretaget en række præciseringer i bestemmelsen om eksamen i fagene blandt andet således, at det tydeligt fremgår, at der i den samlede eksamen indgår prøve i pædagogisk praktik, jævnfør bemærkningerne til lovforslagets § 6, stk. 5. Studieplansudvalget er opmærksom på, at forslaget for så vidt angår disse fag i mange henseender er nyskabende i forhold til tidligere lignende uddannelsesbestemmelser, og har fundet det rimeligt som bilag (2o) at optage de bemærkninger, som ledsagede fagudvalgets indstilling. Udvalget finder, at forslaget i sin endelige udformning både tilgodeser hensynet til fagenes indbyrdes sammenhæng og hensynet til de studerendes indlæring af de indgående fag.

Til §§ 55 - 4o (Konsument- og samfundsfag).

Forslaget følger i alt væsentligt fagudvalgets indstilling. Studieplansudvalget har dog ment at måtte ændre de indstillede eksamensbestemmelser, således at der holdes eksamen i sociologi med socialpsykologi. Baggrunden herfor er, at der efter loven skal holdes prøve i fagene ved den pågældende undervisnings af-

slutning. For en række andre støttefags vedkommende har udvalget valgt at lade stoffet fra flere fag indgå i én prøve. Denne løsning har imidlertid ikke kunnet anvendes på tilfredsstillende måde i dette fag. Endvidere foreslår udvalget i overensstemmelse med fagudvalgets indstilling, at eksamen i et af fagene konsumentkundskab, samfundsbeskrivelse med nationaløkonomi og økonomistyring kan afløses af en større tværgående opgavebesvarelse i et selvvalgt af læreren godkendt emne, idet man dog finder, at undervisningsdirektørens tilladelse hertil indtil videre skal indhentes i hvert enkelt tilfælde. Udvalget er af den opfattelse, at en sådan afløsningsopgave - som normalt vil være fuldt så krævende for de studerende som deltagelse i eksamen - imødekommer lovens krav om prøve ved undervisningens ophør. Dette må i hvert fald være tilfældet, så længe afløsningsopgaver kun anerkendes i et så begrænset omfang som efter forslaget.

Til §§ 41 - 50 (Ernærings- og kostlærefagene).

Studieplansudvalgets forslag til fagenes formål og indhold bygger stort set på fagudvalgets indstilling. Forslaget afviger imidlertid på nogle andre punkter fra fagudvalgets indstilling.

Med hensyn til fagrækken består afvigelsen i, at fagudvalget for det første ikke har fundet det muligt, inden for de tidsrammer, det måtte arbejde inden for, at afse plads til en del af det stof, som i studieplansudvalgets forslag er indeholdt i faget biologi. Det drejer sig overvejende om det økologiske stof. Studieplansudvalget har imidlertid fundet det nødvendigt at medtage dette stof inden for faggruppen.

For det andet har fagudvalget placeret hovedparten af de praktiske øvelser i et selvstændigt fag, madlavning. Dette fag skulle efter fagudvalgets forslag have den funktion at koordinere de i de mere teoretiske discipliner erhvervede kundskaber og færdigheder med de mere praktisk betonedede dele af faggruppens stof.

Studieplansudvalget har stillet sig tvivlende over for, om gennemførelsen af denne meget omfattende øvelsesrække som en selvstændig disciplin i praksis i tilstrækkelig grad kan tilgode-se den nødvendige integration mellem teori og praktik.

Efter studieplansudvalgets opfattelse, er dette ikke lykke-

des i tilstrækkeligt omfang linder den nuværende uddannelse, hvor madlavning også forekommer som selvstændig disciplin.

Studieplansudvalgets forslag lægger i højere grad op til integration mellem teori og praktik i hvert enkelt fag, medens den nødvendige samordning af undervisningen i de enkelte fag tilvejebringes gennem koordineringen af undervisningsstoffet, jævnfør bekendtgørelsesudkastets § 17. Udvalget finder i øvrigt anledning til at understrege, at de to forslag næsten er ens med hensyn til forholdet mellem teoretisk undervisning og praktiske øvelser.

Efter fagudvalgets forslag skulle det samlede timetal til uddannelsens fag i de to første semestre på godt 700 timer - hvilket var den **timetalsramme**, inden for hvilket udvalget skulle arbejde - fordeles ligeligt mellem øvelser og undervisning i øvrigt. Som nævnt i betænkningens kapitel II finder studieplansudvalget det ikke rigtigt at fastlægge dette forhold i bekendtgørelsen, hvorimod spørgsmålet må tages op i undervisningsvejledningen. Imidlertid finder udvalget det forsvareligt at angive et foreløbigt skøn over procentandelen af det samlede timetal, der tænkes anvendt til praktiske øvelser:

Kemi	85%
Biologi	20%
Mikrobiologi med levnedsmiddelhygiejne	50%
Biokemi	30%
Ernæringslære	20%
Levnedsmiddellære	50%
Kostvurdering og kostplanlægning	40%
Diætetik	50%
Madlavningslære	85%

Prøveantallet er søgt begrænset så stærkt som muligt. I prøverne indgår stof fra flere fag. Den prøve, som er omhandlet i § 50, bygger på fagudvalgets indstilling om en tværfaglig prøve i centrale fag i faggruppen. Det forudsættes, at stof fra kemi, biokemi og ernæringslære i nødvendigt omfang kan indrages i prøven.

Til §§ 51 - 55. (Boligfag, husholdningstekniske fag).

Studieplansudvalget har kunnet tiltræde fagudvalgets indstilling, idet den dog i visse henseender er udbygget. Udvalget har tiltrådt fagudvalgets indstilling om en samlet prøve i fagene, men har dog for at tilgodese undervisningens praktiske elementer foreslået, at der også holdes en praktisk/mundtlig prøve i faggruppen. Herved fremkommer to eksamenskarakterer i faggruppen, hvilket medfører, at der i det samlede eksamensresultat, jævnfør betænkningssudkastets § 30, tillægges faggruppen en rimelig vægt i denne henseende.

Til §§ 56 - 62. (Emner i henhold til lovens § 5, stk. 1, nr. 4).

Emnerne svarer stort set til de emner, der er nævnt i bemærkningerne til lovforslagets § 5.

For nogle emners vedkommende er forslag til bestemmelser udarbejdet på grundlag af indstilling fra fagudvalgene, mens de øvrige forslag er udarbejdet af studieplansudvalget.

Til §§ 63 - 64. (Praktikantvirksomhed og det selvstændige speciale).

Forslaget følger i det hele fagudvalgets indstilling, men er dog udbygget med hensyn til praktikantvirksomhed. Fagudvalgets indstilling indeholder en række detailforslag om specialeseminestrets praktiske organisation, som udvalget har fundet det rettest at henskyde til den vejledning, som i medfør af § 64, stk. 8, skal udarbejdes af hvert seminarium efter indstilling af særlige faglige udvalg vedrørende speciale- og praktikantvirksomhed.

Til § 69.

I lovens § 8, stk. 2, åbnes der mulighed for godkendelse af afvigelser fra lovens bestemmelser om uddannelsen med henblik på forsøg. På denne baggrund er der optaget en bestemmelse om forsøg i bekendtgørelsesforslaget. Paragraffen er udformet sådan, at direktoratet og kontaktudvalget, jævnfør betænkningens kapitel II, afsnit G, får mulighed for en helhedsbedømmelse af et ønsket for-

søgsarbejde i forhold til uddannelsesbestemmelserne, og sådan at direktoratet får oplysning om forsøgets resultater. Dette sidste vil blandt andet være af værdi for ajourføringen af uddannelsesregler og undervisningsvejledning.

Udvalget har ikke i bekendtgørelsesforslaget optaget overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser, idet disse overvejende er af teknisk art.

København, den 7. juni 1974

Ernst Gravesen

Jørgen Ebbe Hansen

Edith Kjærsgaard
(formand)

Ingelise Christensen

Lov nr. 292 af 7. juni 1972.

Lov om uddannelse af husholdningslærere.

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel I.

Almindelige bestemmelser.

§ 1. Uddannelsen til husholdningslærer har til formål at give de studerende sådanne kundskaber og færdigheder, at de kan varetage undervisnings-, vejlednings- og oplysningsopgaver i husholdnings- og forbrugerspørgsmål.

§ 2. Uddannelsen gives på statsseminarier eller private seminarier, der er godkendt af undervisningsministeren. Undervisningsministeren kan bestemme, at uddannelse erhvervet andre steder kan indgå i uddannelsen.

Stk. 2. Godkendelse af private husholdningsseminarier meddeles på nærmere af undervisningsministeren fastsatte betingelser. Godkendelsen gives for et bestemt åremål.

Stk. 3. Godkendelsen kan i øvrigt til enhver tid tilbagekaldes, hvis seminariet ikke længere opfylder betingelserne for at kunne godkendes, eller hvis dets undervisning eller øvrige forhold ikke findes tilfredsstillende.

§ 3. Undervisningsdirektøren for folkeskolen og seminarierne er undervisningsministerens tilsynsførende med husholdningsseminarierne.

Stk. 2. Undervisningsdirektøren eller den, han udpeger dertil, er formand for censorerne ved husholdningslæreruddannelsens prøver og træffer foranstaltninger til prøvernes afholdelse.

Kapitel II.

Optagelse på husholdningsseminarierne.

§ 4. Betingelserne for at blive optaget på et husholdningsseminarium fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Hvis der er flere ansøgere til et seminarium, end det kan optage, bestemmer seminariets rektor efter forhandling i lærerrådet, hvem der skal optages. Undervisningsministeren kan fastsætte almindelige retningslinier for sådanne afgørelser.

Stk. 3. Optagelse på seminarierne sker ved uddannelsens begyndelse. Undervisningsministeren kan dog under særlige omstændigheder tillade fravigelser af denne bestemmelse.

Kapitel III.

Husholdningslæreruddannelsen.

§ 5. Uddannelsen skal for alle studerende omfatte:

- 1) pædagogik, psykologi, undervisningslære, pædagogisk praktik,
- 2) konsumentkundskab, økonomi, samfundskundskab, sociologi, familiekundskab,
- 3) naturfag, ernærings- og kostlærefag, boligfag, husholdningstekniske fag,
- 4) supplerende emner efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse,
- 5) praktikantvirksomhed og
- 6) et selvstændigt speciale.

Stk. 2. Ud over den i stk. 1 nævnte undervisning kan der med undervisningsministerens godkendelse tilrettelægges fri-

villig undervisning i emner, der har betydning for arbejdet som husholdningslærer.

Stk. 3. Specialet udarbejdes inden for uddannelsens 3. år.

§ 6. Undervisningen tilrettelægges således, at uddannelsen kan gennemføres på 3½ år.

Stk. 2. Ved udgangen af uddannelsens første år afgør seminariet, om den studerende efter sit standpunkt kan fortsætte uddannelsen i dens andet år.

Stk. 3. I de fag, der henhører under § 5, stk. 1, nr. 1-3, holdes der prøver ved den pågældende undervisnings ophør.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter, i hvilket omfang de studerende har pligt til at deltage i undervisningen.

§ 7. De i § 6 omhandlede prøver er skriftlige og mundtlige. Undervisningsministeren bestemmer, i hvilke fag der skal afholdes skriftlige prøver, samt hvilke skriftlige prøver der er fælles for seminarierne.

Stk. 2. Opgaverne ved de skriftlige prøver, der er fælles for seminarierne, stilles af undervisningsministeriet. Opgaverne ved andre skriftlige prøver stilles af lærerne efter censurs godkendelse.

Stk. 3. De mundtlige prøver er offentlige. Ved disse eksamineres der af vedkommende lærer, og eksamensspørgsmålene stilles af denne efter censurs godkendelse.

Stk. 4. Undervisningsministeren beskikker censorer.

Stk. 5. Der udstedes et bevis for den gennemførte uddannelse. Undervisningsministeren fastsætter regler for bevisets indhold og form.

§ 8. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om

- 1) undervisningen og fagenes omfang,
- 2) formen for og fordringerne ved prøver og standpunktsbedømmelse,
- 3) bedømmelse af speciale, jfr. § 5, stk. 1, nr. 6,
- 4) prøvernes afholdelse og
- 5) karaktergivning og censur.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan for det enkelte seminarium godkende sådanne afvigelser fra denne lovs bestemmelser om uddannelsen, som muliggør gennemførelse af forsøgsundervisning og forsøgsarbejde.

Kapitel IV.

Husholdningsseminarierne.

§ 9. Et husholdningsseminarium ledes af en seminarirektor, der skal deltage i undervisningen i et af undervisningsministeren fastsat omfang.

Stk. 2. Til bistand for seminarirektoren ved tilrettelæggelsen af de studerendes uddannelse i pædagogisk praktik kan der ansættes en praktikleder.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere retningslinier for praktiklederens virksomhed.

§ 10. Ansættelse som seminarieadjunkt, -lektor eller -rektor ved et privat husholdningsseminarium er betinget af undervisningsministerens godkendelse.

§ 11.x Seminarieadjunkter og -lektorer ved husholdningsseminarierne har pligt til efter seminarirektorens nærmere bestemmelse at overtage timer i den faste øvelsskole som en del af deres pligtige timetal. Sådan bestemmelse træffes efter aftale med øvelsskolens leder.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan tillade, at en lærer ved et husholdningsseminarium på tilsvarende måde overtager timer i andre skoler.

§ 12. Lærerrådet ved et husholdningsseminarium består af seminarielektoren, seminariets lærere, herunder timelærere, og lederen af seminariets faste øvelsskole.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om rådets virksomhed fastsættes af undervisningsministeren.

§ 13. De studerende ved et husholdningsseminarium vælger et råd, de studerendes råd.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om rådets sammensætning og beføjelser fastsættes af undervisningsministeren.

§ 14. Afgørelse om bortvisning træffes af undervisningsministeren efter indstilling af seminariets rektor. Inden indstilling sker, skal sagen behandles i lærerrådet.

Kapitel V.

Øvelsesskoler m. m.

§ 15. Til hvert husholdningsseminarium skal der så vidt muligt være knyttet en fast øvelsesskole med undervisning efter undervisningsministeriets retningslinier for husholdningsundervisning. Den faste øvelsesskole skal være godkendt af undervisningsministeren. Den kan være en selvstændig skole eller have ledelse fælles med seminariet. Den faste øvelsesskole og seminariet samarbejder om planerne for skolens virksomhed som øvelsesskole.

Stk. 2. Enhver offentlig skole for børn, unge eller voksne er pligtig at stille sig til rådighed som supplerende øvelsesskole. Det samme gælder private skoler, der modtager statstilskud. I hvert enkelt tilfælde træffer seminarirektoren aftale med den pågældende skoles ledelse om øvelsesundervisningens omfang og dennes nærmere planlægning.

Stk. 3. I tilfælde af uenighed om pligten til at stille en skole til rådighed som øvelsesskole eller om omfanget af øvelsesskolens virksomhed træffes afgørelsen af undervisningsministeren.

Stk. 4. Merudgifter, som skyldes en skoles anvendelse som fast eller supplerende øvelsesskole, afholdes af husholdningsseminariet. Nærmere regler herom fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 5. Er befordring af de studerende til og fra øvelsskolerne nødvendig, afholdes udgiften hertil af seminariet.

§ 16. Ved ansættelse af lederen og lærerne ved den faste øvelsesskole skal der tages hensyn til skolens funktion som øvelsesskole. Seminariets rektor skal have lejlighed

til at udtale sig, inden der træffes bestemmelse om ansættelse ved skolen.

§ 17. Husholdningsseminariet træffer aftale med forskningsinstitutioner, organisationer og erhvervsvirksomheder samt sociale institutioner om praktikantvirksomhed.

Kapitel VI.

Efter- og videreuddannelse.

§ 18. Efter- og videreuddannelse af husholdningslærere og af husholdningsseminariernes lærere kan finde sted ved Specialkursus i Husholdning ved Århus Universitet og efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse på Danmarks Lærerhøjskole og andre højere uddannelsesinstitutioner samt ved særlige kurser. En videregående uddannelse af husholdningslærere kan finde sted ved Nordisk Husholdningshøjskole.

Kapitel VII

Ikrafttræden m. v.

§ 19. Loven træder i kraft den 1. august 1974.

Stk. 2. Reglerne i kapitel II om optagelse kommer dog første gang i anvendelse ved optagelsen på husholdningsseminariet til undervisningsåret 1974-75.

Stk. 3. Lov nr. 310 af 4. juli 1942 om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m. m. ophæves. Denne lovs regler om uddannelse af husholdningslærere finder dog fortsat anvendelse for de studerende, der har påbegyndt deres uddannelse i undervisningsåret 1973-74 eller tidligere.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere overgangsregler.

Givet *på* Christiansborg slot, den 7. juni 1972.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

MARGRETHE R.

Knud Heinesen.

Fremsat den 10. marts 1972 af *undervisningsministeren*.

Forslag

til

Lov om uddannelse af husholdningslærere.

Kapitel I.

Almindelige bestemmelser.

§ 1. Uddannelsen til husholdningslærer har til formål at give de studerende sådanne kundskaber og færdigheder, at de kan varetage undervisnings-, vejlednings- og oplysningsopgaver i husholdnings- og forbrugerspørgsmål.

§ 2. Uddannelsen gives på statsseminarier eller private seminarier, der er godkendt af undervisningsministeren. Undervisningsministeren kan bestemme, at uddannelse erhvervet andre steder kan indgå i uddannelsen.

Stk. 2. Godkendelse af private husholdningsseminarier meddeles på nærmere af undervisningsministeren fastsatte betingelser. Godkendelsen gives for et bestemt åremål.

Stk. 3. Godkendelsen kan i øvrigt til enhver tid tilbagekaldes, hvis seminariet ikke længere opfylder betingelserne for at kunne godkendes, eller hvis dets undervisning eller øvrige forhold ikke findes tilfredsstillende.

§ 3. Undervisningsdirektøren for folkeskolen og seminarierne er undervisningsministerens tilsynsførende med husholdningsseminarierne.

Stk. 2. Undervisningsdirektøren eller den, han udpeger dertil, er formand for censorerne ved husholdningslæreruddannelsens prøver og træffer foranstaltninger til prøvernes afholdelse.

Lovforslag. Folketingsåret 1971-72.

Undervisningsmin. 1. afd. j. nr. 09-09-62/69.

Kapitel II.

Optagelse på husholdningsseminarierne.

§ 4. Optagelse på husholdningsseminarierne er betinget af, at ansøgeren har bestået højere forberedelseseksamen, studentereksamen eller en erhvervsmæssig uddannelse efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan godkende optagelse af andre ansøgere, der har de kundskaber, der er nødvendige for at følge uddannelsen.

Stk. 3. Hvis der er flere ansøgere til et seminarium, end det kan optage, bestemmer seminariets rektor efter forhandling i lærerrådet, hvem der skal optages. Undervisningsministeren kan fastsætte almindelige retningslinier for sådanne afgørelser.

Stk. 4. Optagelse på seminarierne sker ved uddannelsens begyndelse. Undervisningsministeren kan dog under særlige omstændigheder tillade fravigelser af denne bestemmelse.

Kapitel III.

Husholdningslæreruddannelsen.

§ 5. Uddannelsen skal for alle studerende omfatte:

- 1) pædagogik, psykologi, undervisningslære, pædagogisk praktik,
- 2) konsumentkundskab, økonomi, samfundskundskab, sociologi, familiekundskab,
- 3) naturfag, ernærings- og kostlærefag, boligfag, husholdningstekniske fag,
- 4) supplerende emner efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse,

- 5) praktikantvirksomhed og
6) et selvstændigt speciale.

Stk. 2. Ud over den i stk. 1 nævnte undervisning kan der med undervisningsministerens godkendelse tilrettelægges frivillig undervisning i emner, der har betydning for arbejdet som husholdningslærer.

Stk. 3. Specialet udarbejdes inden for uddannelsens 3. år.

§ 6. Undervisningen tilrettelægges således, at uddannelsen kan gennemføres på 3½ år.

Stk. 2. Ved udgangen af uddannelsens første år afgør seminariet, om den studerende efter sit standpunkt kan fortsætte uddannelsen i dens andet år.

Stk. 3. I de fag, der henhører under § 5, stk. 1, nr. 1-3, holdes der prøver ved den pågældende undervisnings ophør.

Stk. 4. De studerende har mødepligt til den undervisning, der tilrettelægges i henhold til § 5, stk. 1, nr. 4.

§ 7. De i § 6 omhandlede prøver er skriftlige og mundtlige. Undervisningsministeren bestemmer, i hvilke fag der skal afholdes skriftlige prøver, samt hvilke skriftlige prøver der er fælles for seminarierne.

Stk. 2. Opgaverne ved de skriftlige prøver, der er fælles for seminarierne, stilles af undervisningsministeriet. Opgaverne ved andre skriftlige prøver stilles af lærerne efter censurs godkendelse.

Stk. 3. De mundtlige prøver er offentlige. Ved disse eksamineres der af vedkommende lærer, og eksamensspørgsmålene stilles af denne efter censurs godkendelse.

Stk. 4. Undervisningsministeren beskikker censorer.

Stk. 5. Der udstedes et bevis for den gennemførte uddannelse. Undervisningsministeren fastsætter regler for bevisets indhold og form.

§ 8. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om

- 1) undervisningen og fagenes omfang,
- 2) formen for og fordringerne ved prøver og standpunktsbedømmelse,
- 3) bedømmelse af speciale, jfr. § 5, stk. 1, nr. 6,
- 4) prøvernes afholdelse og
- 5) karaktergivning og censur.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan for det enkelte seminarium godkende sådanne afvigelser fra denne lovs bestemmelser om uddannelsen, som muliggør gennemførelse af forsøgsundervisning og forsøgsarbejde.

Kapitel IV.

Husholdningsseminarierne.

§ 9. Et husholdningsseminarium ledes af en seminariektor, der skal deltage i undervisningen i et af undervisningsministeren fastsat omfang.

Stk. 2. Til bistand for seminariektoren ved tilrettelæggelsen af de studerendes uddannelse i pædagogisk praktik kan der ansættes en praktikleder.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere retningslinier for praktiklederens virksomhed.

§ 10. Ansættelse som seminarieadjunkt, -lektor eller -rektor ved et privat husholdningsseminarium er betinget af undervisningsministerens godkendelse.

§ 11. Seminarieadjunkter og -lektorer ved husholdningsseminarierne har pligt til efter seminariektorens nærmere bestemmelse at overtage timer i den faste øvelsesskole som en del af deres pligtige timetal. Sådan bestemmelse træffes efter aftale med øvelsesskolens leder.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan tildele, at en lærer ved et husholdningsseminarium på tilsvarende måde overtager timer i andre skoler.

§ 12. Lærerrådet ved et husholdningsseminarium består af seminariektoren, seminariets lærere, herunder timelærere, og lederen af seminariets faste øvelsesskole.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om rådets virksomhed fastsættes af undervisningsministeren.

§ 13. De studerende ved et husholdningsseminarium vælger et råd, de studerendes råd.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om rådets sammensætning og beføjelser fastsættes af undervisningsministeren.

§ 14. Afgørelse om bortvisning træffes af undervisningsministeren efter indstilling af seminariets rektor. Inden indstilling sker, skal sagen behandles i lærerrådet.

Kapitel V.

Øvelsesskoler m. m.

§ 15. Til hvert husholdningsseminarium skal der så vidt muligt være knyttet en fast øvelsesskole med undervisning efter undervisningsministeriets retningslinier for husholdningsundervisning. Den faste øvelsesskole skal være godkendt af undervisningsministeren. Den kan være en selvstændig skole eller have ledelse fælles med seminariet. Den faste øvelsesskole og seminariet samarbejder om planerne for skolens virksomhed som øvelsesskole.

Stk. 2. Enhver offentlig skole for børn, unge eller voksne er pligtig at stille sig til rådighed som supplerende øvelsesskole. Det samme gælder private skoler, der modtager statstilskud. I hvert enkelt tilfælde træffer seminarirektoren aftale med den pågældende skoles ledelse om øvelsesundervisningens omfang og dennes nærmere planlægning.

Stk. 3. I tilfælde af uenighed om pligten til at stille en skole til rådighed som øvelsesskole eller om omfanget af øvelsesskolens virksomhed træffes afgørelsen af undervisningsministeren.

Stk. 4. Merudgifter, som skyldes en skoles anvendelse som fast eller supplerende øvelsesskole, afholdes af husholdningsseminariet. Nærmere regler herom fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 5. Er befordring af de studerende til og fra øvelsesskolerne nødvendig, afholdes udgiften hertil af seminariet.

§ 16. Ved ansættelse af lederen og lærerne ved den faste øvelsesskole skal der tages

hensyn til skolens funktion som øvelsesskole. Seminariets rektor skal have lejlighed til at udtale sig, inden der træffes bestemmelse om ansættelse ved skolen.

§ 17. Husholdningsseminariet træffer aftale med forskningsinstitutioner, organisationer og erhvervsvirksomheder samt sociale institutioner om praktikant virksomhed.

Kapitel VI.

Efter- og videreuddannelse.

§ 18. Efter- og videreuddannelse af husholdningslærere og af husholdningsseminariernes lærere kan finde sted ved Specialkursus i Husholdning ved Århus Universitet og efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse på Danmarks Lærerhøjskole og andre højere uddannelsesinstitutioner samt ved særlige kurser. En videregående uddannelse af husholdningslærere kan finde sted ved Nordisk Husholdningshøj skole.

Kapitel VII.

Ikrafttræden m. v.

§ 19. Loven træder i kraft den 1. august 1974.

Stk. 2. Reglerne om optagelse i kapitel II kommer dog første gang i anvendelse ved optagelsen på husholdningsseminariet til undervisningsåret 1974-75.

Stk. 3. Lov nr. 310 af 4. juli 1942 om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m. m. ophæves. Denne lovs regler om uddannelse af husholdningslærere finder dog fortsat anvendelse for de studerende, der har påbegyndt deres uddannelse i undervisningsåret 1973-74 eller tidligere.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere overgangsregler.

Bemærkninger til lovforslaget.

A. Almindelige bemærkninger.

1. Lovforslagets forhistorie m. m.

Husholdnings- og husgerningsundervisning for børn, unge og voksne tog sin begyndelse i årene før århundredskiftet. Undervisningen af børn i folkeskolen blev hovedsagelig varetaget af **skolekøkkener** lærerinder, mens undervisningen af unge og voksne udførtes af husholdningslærerinder. Til uddannelse af disse oprettedes i 1902 husholdningsseminariet Ankerhus ved Sorø, og i 1905 påbegyndte Den Suhrske Husmoderskole i København en lærerindeuddannelse, ligesom der i dette år på Frederiksberg blev oprettet endnu et husholdningsseminarium, hvis virksomhed ophørte i begyndelsen af 1960'erne. I 1908-09 begyndte staten at yde tilskud til seminarierne, men der blev ikke fra det offentlige stillet særlige krav til undervisningen eller prøverne.

I 1918 nedsatte undervisningsministeriet en kommission „til overvejelse af spørgsmålet om ordningen af uddannelsen af husholdningslærerinder og husholdningsledere samt til overvejelse af spørgsmålet om beskikkelsen af et fagligt kvindeligt tilsyn med skolekøkkener landet over". Kommissionen, som afgav betænkning i 1920, foreslog bl. a., at uddannelsen af husholdningslærerinder skulle være tre-årig og foregå dels på en statsholdningsskole på landet (1 år) og på en statsskole i eller ved København (2 år), dels på anerkendte private husholdningsseminarier. Dette forslag blev ikke gennemført, men i 1924 godkendte undervisningsministeriet husholdningslærerindeeksamensregler fælles for de tre seminarier.

I 1938 nedsatte statsministeriet en kommission „til drøftelse af spørgsmålet vedrørende kvinders uddannelse i husgerning, og hvad der har forbindelse dermed og herunder også spørgsmålet om uddannelse af lærerkræfter til denne undervisning".

Kommissionen afgav betænkning i januar 1939, og et forslag til lov om husholdningsundervisning, der i alt væsentligt svarede til betænkningens lovudkast, blev fremsat i rigsdagssamlingen 1938-39. Lovforslaget nåede ikke at komme til behandling i denne samling og blev ikke senere fremsat, idet hele ungdomsundervisningsspørgsmålet i mellemtiden var taget op af ungdomsudvalget. I forbindelse med fremsættelsen af en række lovforslag om ungdomsundervisningen i 1942 fremsattes imidlertid også forslag til lov om husholdningsskoler og husholdningsseminarier, som for seminariernes vedkommende i hovedsagen svarede til forslaget i betænkningen fra 1939.

Ved loven (nr. 310 af 4. juli 1942) blev husholdningsseminarierne i det store og hele ligestillet med de private folkeskoleseminarier i tilskudsmæssig henseende, der blev fastsat optagelsesbetingelser, som endnu er gældende, idet dog optagelsesalderen ved lov nr. 344 af 9. december 1964 blev sænket fra 20 til 19 år, og undervisningsministeren bemyndigedes til at give regler om undervisningen og eksamen.

Efter gennemførelsen af lov nr. 348 af 18. juni 1969 om statsstøtte til visse private seminarier, der også omfatter husholdningsseminarierne, og som trådte i kraft den 1. april 1970, og lov nr. 259 af 4. juni 1970 om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler, der trådte i kraft den 1. april 1970, er § 15, stk. 1-3, der indeholder de omtalte bemyndigelsesbestemmelser og optagelsesbestemmelser, de eneste bestemmelser, der er tilbage af loven fra 1942.

Bestemmelserne er optaget som bilag 1 til lovforslaget.

I medfør af lovens bemyndigelsesbestemmelse blev der ved bekendtgørelse nr. 109 af 8. marts 1945 givet regler om optagelse, uddannelse og afsluttende prøver ved husholdningsseminarierne. Uddannelsen var efter denne bekendtgørelse 2-årig. Loven tog ikke stilling til uddannelsens længde, men af bemærkningerne til § 15 fremgår det, at man nærmest havde regnet med en 3-årig uddannelse, men dog ikke havde ønsket at fastlægge uddannelsens varighed i selve loven.

I 1952 fremkom der en ny uddannelsesbekendtgørelse, der fastholdt den 2-årige uddannelse (bekendtgørelse nr. 27 af 24. januar 1952).

Ved bekendtgørelse nr. 374 af 28. oktober 1960, som — med mindre ændringer ved bekendtgørelse nr. 16 af 7. februar 1967 og nr. 536 af 18. december 1971 — er grundlaget for den nuværende uddannelse, blev uddannelsestiden fastsat til tre år.

Uddannelsen foregår nu på husholdningsseminariet Ankerhus i Sorø og på Suhrs Seminarium i København.

I de sidste år under den 2-årige uddannelse (1961-63) dimitteredes ca. 100 husholdningslærere årligt. Under den 3-årige uddannelse, der påbegyndtes i 1962, har antallet af dimitterede i de senere år svinget mellem 80 og 90. Antallet af studerende på de to seminarier er for tiden ca. 250.

Seminariernes udgifter afholdes i medfør af den ovenfor nævnte lov om statsstøtte til visse private

seminarier af staten. Lærerne aflønnes efter lønrammerne 16, 21, 29, 31 og rektor efter lønramme 37. Lærernes pligtige timetal er 21 timer ugentlig.

2. Lovforslagets forberedelse.

Spørgsmålet om en revision af **husholdningslærer**-uddannelsen har været aktuelt gennem en årrække, og der har siden 1967 været arbejdet med udkast til en ny lov. På initiativ af inspektøren for husholdningsundervisningen og efter aftale med ministeriet udarbejdede en arbejdsgruppe bestående af rektorerne ved de to seminarier, inspektøren for husholdningsundervisningen og fagkonsulenten et udkast til en ny lov om husholdningslærere, som blev fremlagt i september 1968. Udkastet blev gennem undervisningsministeriets husholdningsudvalg — som i øvrigt blev ophævet i forbindelse med gennemførelsen af loven om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler — sendt til udtalelse hos de institutioner og organisationer, som var repræsenteret i udvalget. På grundlag af udtalelserne og under hensyntagen til, at der ved loven om statsstøtte til visse private seminarier var fastsat nye bestemmelser om seminariernes økonomiske forhold, og at der ved ovennævnte lov om folkehøjskoler m. v. var givet nye regler om husholdningsskolerne, udarbejdede arbejdsgruppen et nyt udkast til en uddannelseslov, som har dannet grundlag for nærværende lovforslag.

I januar 1972 blev der indhentet udtalelser over et udkast til lovforslag med bemærkninger fra følgende: Ankerhus husholdningsseminarium (rektor, lærerråd og studerendes råd), Danmarks Lærerforening, Danmarks Lærerhøjskole, Danmarks skolekøkkenlærerforening, Forbrugerkommissionen, Foreningen af danske Husholdningslærerinder, justitsministeriets lovafdeling, Suhrs husholdningsseminarium (rektor, lærerråd og studerendes råd) og økonomi- og budgetministeriet.

Samtidig blev udkastet sendt til orientering til forskellige organisationer, institutioner m. v. med tilknytning til området, og der er i den anledning indkommet bemærkninger fra bestyrelserne for Ankerhus og Suhrs husholdningsseminarier, De Samvirkende Danske Landboforeninger, De samvirkende danske husholdningsforeninger, De Samvirkende danske husmandsforeninger, Foreningen af amtsungdomskonsulenter, Foreningen af husholdningsskoler, socialministeriet og Statens husholdningsråd.

De indkomne bemærkninger til udkastet angår hovedsagelig formålsbestemmelsen, optagelsesbetingelserne, fagene og uddannelsens varighed. Udtalelserne har givet anledning til forskellige æn-

urmger i udformningen af lovforslaget. Blandt disse skal særligt fremhæves, at ministeriet efter gennemgangen af udtalelserne ikke fandt at burde fastholde det oprindelige forslag om en uændret uddannelses-tid på 3 år, men nu foreslår uddannelses-tiden fastsat til 3½ år, jfr. nærmere bemærkningerne til § 6.

Ved den tekniske udformning af forslaget og ved løsningen af en række af de behandlede spørgsmål har man tilstræbt størst mulig parallelitet med loven om uddannelse af lærere til folkeskolen (lov nr. 235 af 8. juni 1966) og loven om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger (lov nr. 209 af 21. maj 1969).

3. Hovedpunkterne i lovforslaget,

a. uddannelsens formål.

Loven af 1942 indeholder ingen bestemmelse om uddannelsens formål, hvorimod bekendtgørelsen af 1960 bestemmer formålet således: „Husholdningsseminariernes formål er gennem en 3-årig undervisning at uddanne husholdningslærerinder (lærere) til undervisning i varetagelse af hjemmets opgaver, såvel praktisk som teoretisk i husholdningsskoler, højskoler og andre lignende skoler, efterskoler, ungdoms- og aftenskoler, i børneforsorgens opdragelseshjem og til undervisning i husgerning i folkeskolen og tilsvarende skoleformer, samt til konsulenttjeneste for organisationer og institutioner."

Uddannelsens formål må bestemmes ud fra følgende overvejelser.

Ændringer i samfundet har i høj grad indflydelse på arbejdsopgaver i hjem og familie og må, sammen med erkendelsen af betydningen af trivsel, præge uddannelsen af husholdningslærere.

I de senere års udvikling har en række faktorer skabt nye arbejdsområder for husholdningslærere og behov for nye former for undervisning og vejledning på kendte områder: Industrisamfundets stadig større udbud af varer og tjenesteydelser og det stigende privatforbrug, udviklingen af bysamfund med ændrede boligvaner og ændrede husstandsstørrelser, tendensen mod et længere skoleforløb for den enkelte, pigernes stigende uddannelsesfrekvens og gifte kvinders erhvervsmæssige beskæftigelse.

Denne udvikling har ført med sig, at en række arbejder, der før blev udført i hjemmet, fortrinsvis af husmoderen, overtages af industri- og servicevirksomheder. Det gælder f. eks. levnedsmiddelproduktion og -tilberedning, tøj behandling og — i et vist omfang — rengøringsarbejde. Den undervisnings- og vejledningsvirksomhed, som husholdningslæreren traditionelt har varetaget på disse områder, er der stadig behov for, men den må i et

vist omfang rettes til et andet klientel end husmødre. Flere og flere husholdningslærere vil blive beskæftiget inden for industri- og servicevirksomheder som vejledere og rådgivere, som planlæggere og som instruktører og lærere ved uddannelse af personale på forskellige niveauer.

Samtidig er der opstået behov for udbygning og fornyelse af en række områder inden for de traditionelle undervisningsområder. Det gælder f. eks. emneområder som forbrugeroplysning om vare- og tjenesteydelser, planlægning og rationalisering af hjemmets arbejder, arbejdsfordeling og samarbejde i familieguppen.

Når disse forhold tages i betragtning, finder man, at uddannelsens formål ikke bør lægges fast inden for snævre rammer, mén defineres så bredt, at nye behov inden for området kan dækkes. De arbejdsområder, som omtales i 1960-bekendtgørelsens formålsbestemmelse, er også i dag de vigtigste arbejdsområder for husholdningslærere. Men da en bestemt angivelse af ansættelsesområder i loven næppe i tilstrækkeligt omfang kan tage hensyn til den udvikling, der foregår i samfundet, er en tilsvarende bestemmelse ikke optaget i forslaget.

Ud fra den betragtning, at en væsentlig del af de uddannedes virksomhed kan falde uden for egentlig lærervirksomhed, men dog inden for områder, hvor pædagogiske kvalifikationer er nødvendige, anvendte man i de første udkast benævnelsen „husholdningspædagog" i stedet for „husholdningslærer", men under hensyn til, at der fra flere sider er fremsat ønske om at beholde den hidtidige benævnelse, foreslås denne opretholdt.

b. Optagelsesbetingelser.

De gældende optagelsesbetingelser er stort set de samme som i loven fra 1942. De foreslås nu ændret, således at studentereksamen, højere beredelseseksamen samt visse i denne henseende godkendte erhvervsfaglige uddannelser eventuelt suppleret med særlige kurser bliver almindelige optagelsesbetingelser. Der henvises herom til bemærkningerne til § 4.

c. Uddannelsens omfang og indhold.

Ved lovforslagets bestemmelse om, at undervisningen tilrettelægges således, at uddannelsen kan gennemføres på 3½ år, udvides uddannelsesperioden på seminarierne med ½ år. Kravene om forudgående husholdningsskoleophold og forpraktik af tilsammen knap 1½ års varighed bibeholdes ikke.

Forslaget indebærer ikke større ændringer i den nuværende fagkreds, som efter bekendtgørelsen består af følgende 5 faggrupper: Naturfagsgruppen,

kostlæregruppen, husligt arbejde med tekniske fag, familien og samfundet samt pædagogiske fag, hvortil kommer enkelte fakultative fag.

Imidlertid medfører de skærpede adgangsbetingelser og dermed de bedre forkundskaber, at der kan gennemføres forbedringer af uddannelsen inden for de enkelte fag. Det er tanken især at styrke de pædagogiske fag og de fag, der har med familie og samfund at gøre, således at de får en lige så central placering i uddannelsen, som de naturvidenskabelige og tekniske fag allerede har, jfr. opdelingen af uddannelsens hovedfaggrupper under nr. 1-3 i § 5, stk. 1. Der er dog ikke herved taget stilling til timetal m. v. inden for de enkelte faggrupper. De nærmere regler herom, om fagenes placering, eksamensfordringer m. m. foreslås i overensstemmelse med sædvanlig praksis fastsat i en uddannelsesbekendtgørelse. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser, særlig til § 5.

Reglen om, at der i uddannelsens 3. år skal udarbejdes speciale, er ny, og det samme gælder reglerne om øvelsesskoler, der tilsigter, at skabe et bedre grundlag for tilrettelæggelsen af de praktiske øvelser i undervisningsfærdighed.

d. Efter- og videreuddannelse.

Efter- og videreuddannelse spiller en stadig større rolle i det samlede uddannelsessystem, og mulighederne for supplerende uddannelse efter eksamen har indflydelse på tilrettelæggelsen af de enkelte uddannelser. Det er derfor fundet rimeligt også i nærværende lovforslag at optage bestemmelser herom, jfr. § 18.

e. Kontaktudvalg.

1 lovene om uddannelse af lærere til folkeskolen og af børnehave- og fritidspædagoger er der givet regler om henholdsvis et seminarieråd og et uddannelsesråd, som er rådgivende for ministeren i sager vedrørende de pågældende uddannelser. Efter loven af 1942 nedsattes der et udvalg — undervisningsministeriets husholdningsudvalg — som var rådgivende for ministeren i sager, der hørte under lovens område, herunder såvel husholdningsundervisning i husholdningsskoler, aftenskoler m. v., som undervisning på husholdningsseminarierne. Som tidligere nævnt blev dette udvalg ophævet i 1970 ved loven om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler. I forbindelse med forberedelsen af nærværende lovforslag har det været overvejet, om der på tilsvarende måde som i de to ovenfor nævnte uddannelseslove også i denne lov burde være bestemmelser om et råd for undervisningen på husholdningsseminarierne, men under

hensyn til uddannelsesområdet's beskedne størrelse og til, at det ønskelige samarbejde kan foregå i andre former, stilles der ikke forslag herom. Den tidligere nævnte arbejdsgruppe har i betragtning heraf peget på, at ministeriet uden udtrykkelig hjemmel i loven vil kunne nedsætte et kontaktudvalg mellem studerende, lærere, rektorer og ministerium, hvori alle forhold vedrørende uddannelsen, f. eks. fagenes indhold og omfang, eksamens tilrettelæggelse, specialer og praktikanttjeneste vil kunne drøftes, således at der herfra kan udgå initiativ til de justeringer af uddannelsen, som nødvendiggøres både af indhøstede erfaringer og af ændringer i familie- og samfundsstrukturen. Et sådant udvalg bør holde regelmæssige møder og kunne tilkalde sagkyndige fra områder, som har berøring med uddannelsen, f. eks. repræsentanter fra husholdningslærernes arbejdsområder, samfundsforskere, repræsentanter fra det pædagogiske forsknings- og udviklingsarbejde.

Der har hidtil været holdt jævnlige møder mellem rektorerne og inspektøren for husholdningsundervisningen, og man er indstillet på, at dette arbejde videreføres i den foran nævnte form.

Med hensyn til det interne samarbejde på seminarierne mellem rektor, lærere og studerende henvises til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser (§§ 12 og 13).

4. De økonomiske konsekvenser.

Lovforslaget indebærer ikke en udvidelse af seminariekapaciteten, og den foreslåede forøgelse af uddannelsens varighed vil blive gennemført uden forhøjelse af det nuværende samlede timetal for uddannelsen. Det bemærkes i denne forbindelse, at der kun vil blive et ubetydeligt løntimeforbrug i den periode, hvori de studerende skal udarbejde specialer. Gennemførelsen af lovforslaget vil herefter ikke i sig selv indebære en direkte forøgelse af bevilningerne til de to seminarier, der på forslaget til finanslov for finansåret 1972-73 er opført med 4.038.000 kr. På den anden side vil gennemførelse af den nye uddannelseslov på området — som igen skal følges op af en ny uddannelsesbekendtgørelse — formentlig ikke kunne undgå at bevirke, at der fremkommer berettigede ønsker om forbedringer af visse faglokaler m. m. og om visse anskaffelser f. eks. af undervisningsmidler og materiel.

Endvidere vil gennemførelsen af loven i visse tilfælde kunne nødvendiggøre, at der i et begrænset omfang må afholdes vikarudgifter for lærere ved seminarierne, som deltager i videreuddannelse.

B. Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Til § 1.

De arbejdsområder, uddannelsen tager sigte på, er dels undervisning af unge og voksne i husholdningsskoler, efterskoler, ungdomsskoler og aftenskoler og andre skoleformer, dels virksomhed som vejleder, rådgiver og konsulent for organisationer, institutioner, erhvervsvirksomheder m. v. Allerede i dag er mange husholdningslærere beskæftiget uden for den egentlige undervisningssektor, og da behovet for vejledning og rådgivning i forbrugerspørgsmål i vid forstand — både for producent- og aftagerside — bliver stadig større, har man fundet det rigtigt at nævne såvel undervisnings- som vejlednings- og oplysningsvirksomheden i formålsbestemmelsen.

Ved kundskaber og færdigheder forstås både den nødvendige faglige og pædagogiske indsigt og den praktiske kunnen.

Til § 2.

Til stk. 1.

De to eksisterende **husholdningsseminarier** er private selvejende institutioner, og der er ikke for øjeblikket planer om at oprette statsseminarier, men man har anset det for rigtigst at holde muligheden herfor åben.

2. punktum svarer i det væsentlige til bestemmelserne i § 2 i lovene om uddannelse af lærere til folkeskolen og af børnehave- og fritidspædagoger. Efter bestemmelsen vil undervisningsministeren kunne tillade f.eks. udenlandske studerende, der opfylder optagelsesbetingelserne, og som i deres hjemland har erhvervet de fornødne kundskaber i nogle af uddannelsens fag, at følge resten af uddannelsen og aflægge husholdningslærereksamen, uden at den behøver at omfatte alle fagene. Bestemmelsen åbner også mulighed for, at elementer af fremtidige uddannelser i uddannelsescentre vil kunne indgå som led i husholdningslærereksamen.

Til stk. 2.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 2, stk. 2, i lovene om uddannelse af lærere til folkeskolen og om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger. De betingelser, der tænkes fastsat i medfør af den foreslåede bemyndigelse, er følgende:

1. at lederen i kraft af sin uddannelse og hidtidige virksomhed må anses for egnet til stillingen som seminariets rektor,
2. at lærerne har de fornødne kvalifikationer, jfr. også lovforslagets § 10,
3. at seminariet råder over tilstrækkelige egnede lokaler og det nødvendige udstyr,

4. at der foreligger en fyldestgørende plan for undervisningen, og
5. at seminariet har tilstrækkelige muligheder for undervisning af de studerende i pædagogisk praktik.

Til stk. 3.

Bestemmelsen er enslydende med § 2, stk. 3, i loven om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger.

Til § 3.

Til stk. 1.

Bestemmelsen er affattet som de tilsvarende bestemmelser i lovene om uddannelse af lærere til folkeskolen og af børnehave- og fritidspædagoger.

Efter loven af 1942 varetoges det nævnte tilsyn af „en kvindelig husholdningsinspektør“, der samtidig varetog tilsynet med husholdningsundervisningen i ungdoms- og aftenskolen og ved husholdningsskolerne. Efter lov nr. 259 af 4. juni 1970 om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler varetages tilsynet med disse skoleformer nu af direktøren for ungdomsundervisningen. Tilsynet med husholdningsundervisningen ved de nævnte skoleformer — og under loven om fritidsundervisning — samt tilsynet med uddannelsen på husholdningsseminarierne udøves i det daglige af en undervisningsinspektør under ansvar over for vedkommende undervisningsdirektører.

Til stk. 2.

Det foreslås overladt til undervisningsdirektøren, om han vil være formand for censorerne, eller om han vil udpege en anden dertil. Efter de hidtidige regler, der har virket tilfredsstillende, er inspektøren for husholdningsundervisningen formand for censorerne.

Til § 4.

Til stk. 1.

Gældende bestemmelser om optagelse på husholdningsseminarierne findes i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 374 af 28. oktober 1960 som ændret ved bekendtgørelse nr. 16 af 7. februar 1967.

Betingelserne er:

1. Fyldt 19 år,
2. tilfredsstillende helbredstilstand,
3. 5 måneders kursus på husholdningsskole,
4. 12 måneders praktisk husgerning og
5. bestået optagelsesprøve, medmindre visse andre eksaminer — der ikke må være over 6 år gamle — er bestået, herunder studentereksamen samt realeksamen med et vist resultat.

Disse betingelser foreslås nu ændret, således at højere forberedelseseksamen, studentereksamen eller visse erhvervsfaglige uddannelser bliver almindelige adgangsbetingelser, dog således at ministeren kan give nærmere regler om, hvilke arter af de nævnte uddannelser der i sig selv er adgangsgivende, og i hvilket omfang uddannelserne eventuelt må suppleres med bestemte kurser eller prøver.

De erhvervsfaglige uddannelser, som vil kunne komme på tale, vil hovedsagelig være uddannelser inden for nærings- og nydelsesmiddelområdet. Hvilke supplerende prøver og kurser det kan blive nødvendigt at stille krav om som tillæg til såvel disse uddannelser som til studentereksamen og højere forberedelseseksamen med visse fagkombinationer, vil først kunne angives detaljeret, når den forudsatte uddannelsesbekendtgørelses indhold er nærmere fastlagt. Kravene må i øvrigt revideres i takt med kommende ændringer inden for de i betragtning kommende uddannelser.

Ved fastsættelsen af disse adgangsbetingelser opnår man, at uddannelsen kan tilrettelægges med udgangspunkt i et forkundskabsniveau af en sådan højde, at uddannelsesstiden ikke belastes med indlæring af mere elementært stof, og samtidig sikres i et vist omfang tilstedeværelsen af sproglige forkundskaber, der er af betydning både for gennemførelsen af uddannelsen og for bestridelsen af arbejdet som husholdningslærer.

Der foreslås ikke fastsat nogen minimumsalder som betingelse for optagelse, idet optagelsesbetingelserne indebærer, at de studerende vil være mindst 18-19 år ved optagelsen.

Kravet om fremlæggelse af hel bredsatteksamen er ikke medtaget i lovforslaget. Ved læreruddannelsesloven af 1966 blev det i uddannelsesloven af 1954 indeholdte krav om fremlæggelse af lægeerklæring heller ikke medtaget.

Grunden til, at det gældende krav om 5 måneders husholdningsskoleophold ikke er medtaget, er, at det i praksis har vist sig, at der er så store variationer med hensyn til, hvor de enkelte skoler har lagt hovedvægten i deres undervisning, at den ikke giver noget fælles udgangspunkt for undervisningen på husholdningsseminarierne. Man finder derfor, at de praktiske færdigheder og de nødvendige forkundskaber, som hidtil er givet på husholdningsskolerne, bør gives som led i seminarieuddannelsen.

Med hensyn til kravet om 12 måneders huslig forpraktik er det nu den almindelige opfattelse, at det er uhyre tilfældigt, hvilken værdi denne forpraktik har. Det er vanskeligt at finde lødige læresteder, og i alt for mange tilfælde giver denne praktikanttjeneste ikke et udbytte, der står i rimeligt

forhold til den anvendte tid. I overensstemmelse hermed er dette krav ikke medtaget blandt forslagens optagelsesbetingelser.

Da forslaget indebærer afskaffelse af optagelsesprøven, findes det mindre rimeligt at gentage kravet om, at de eksaminer, der danner grundlag for optagelse, skal være aflagt inden for et kortere tidsrum forud for denne. En sådan betingelse findes heller ikke ved optagelsen på lærerseminariene.

Ændringerne af optagelsesbetingelserne har ikke til hensigt at gøre uddannelsen mindre praktisk og mere teoretisk betonet, men er alene et udtryk for en vurdering af, på hvilket alment grundlag uddannelsen mest hensigtsmæssigt kan tilrettelægges.

Til stk. 2.

I lighed med hvad der gælder på læreruddannelsesområdet, findes det ønskeligt at give undervisningsministeren mulighed for at dispensere fra de generelle optagelsesbetingelser efter stk. 1 i visse tilfælde, hvor ansøgere ad anden vej har erhvervet sig de kundskaber, der er nødvendige for at følge uddannelsen.

På læreruddannelsesområdet er dispensationsmuligheden udnyttet i meget beskedent omfang, idet man her har lagt vægt på, at der skal foreligge en uddannelse, der både med hensyn til bredde og niveau i de enkelte fag ligger på linie med studentereksamen eller højere forberedelseseksamen. Denne praksis er en følge af, at det for lærervirksomhed i folkeskolen er nødvendigt med kundskaber af et vist niveau også i fag, der ikke indgår i den enkeltes uddannelse på seminariet.

Denne betragtning kan tillægges en noget mindre vægt ved husholdningslæreruddannelsen, og der vil derfor i højere grad kunne tages hensyn til, om ansøgerens forkundskaber skønnes tilstrækkelige til, at han kan følge og gennemføre uddannelsen. Herved nærmer man sig snarere den praksis, som er under udvikling på universiteterne, hvor dispensationsmuligheden ikke er knyttet til bestemte krav om tilsvarende uddannelse eller kundskaber, men hvor immatrikulationen til gengæld kan begrænses til bestemte fagområder.

Dispensation vil endvidere kunne gøres betinget af, at visse prøver eller kurser i bestemte fag gennemføres, herunder også fag, der ikke indgår i uddannelsen, men som må anses for nødvendige for dens gennemførelse som f.eks. fremmedsprog i et vist omfang. Ved de i de sidste år under loven om fritidsundervisning oprettede kursus i enkeltfag på højere forberedelseseksamens niveau vil ansøgere have mulighed for at opfylde sådanne krav om supplerende af deres forkundskaber.

Til stk. 3.

Bestemmelsen er enslydende med den tilsvarende bestemmelse i læreruddannelsesloven.

Til stk. 4.

Bestemmelsen er enslydende med den tilsvarende bestemmelse i læreruddannelsesloven. Denne er motiveret med den samlede plan for uddannelsen og med det forhold, at det ved udgangen af uddannelsens første år skal afgøres, om den studerende kan fortsætte uddannelsen.

Til kapitel III.

I dette kapitel er samlet bestemmelserne om uddannelsens struktur, indhold, varighed og om eksaminer og prøver. Med disse bestemmelser gives rammerne for den uddannelsesbekendtgørelse, som forudsættes udarbejdet, jfr. navnlig bestemmelsen i § 8.

Til § 5.

Til stk. 1.

De under nr. 1-3 angivne fag omfatter i hovedsagen de samme fag, som er nævnt i § 12 i den nugældende uddannelsesbekendtgørelse (nr. 374 af 28. oktober 1960). Efter den gældende ordning er hovedvægten lagt på den under nr. 3 nævnte faggruppe. Denne faggruppe vil fortsat indtage en central plads i uddannelsen, men det er tanken ved fastsættelsen af de nærmere regler at tillægge de under nr. 1 og 2 nævnte faggrupper en tilsvarende vægt. Ved opregningen af fagene angives de emner, fag og discipliner, som uddannelsen skal omfatte, mens det nærmere indhold af fagene og deres indbyrdes afgrænsning må fastsættes af undervisningsministeren i henhold til § 8.

Til nr. 1.

Faget undervisningslære (almindelig undervisningskundskab, herunder didaktik og fagmetodik) er i overensstemmelse med den udvikling, der har fundet sted i praksis, optaget som et selvstændigt fag. Grunden hertil er den, at den teoretiske vejledning vedrørende den pædagogiske anvendelse af det faglige stof i de enkelte discipliner formentlig bedre tilgodeses gennem den selvstændige disciplin undervisningslære end ved at blive optaget i de enkelte fag som en del af disse. I faget pædagogisk praktik, hvorunder også hører fagmetodik, tilgodeses hensynet til den nødvendige praktiske øvelse i undervisnings- og vejledningsituationer. I forhold til det beslægtede fag i læreruddannelsen praktisk skolegerning er pædagogisk praktik et noget videre begreb, idet de praktiske øvelser også indbefatter vejlednings- og rådgivningsopgaver.

Til nr. 2.

For som uddannet husholdningslærer at kunne varetage undervisnings- og rådgivningsarbejde på familie- og forbrugerområdet er et solidt kendskab til samfundsforhold og samfundsudvikling af største vigtighed.

Familiekundskab Og sociologi tænkes stærkere placeret i uddannelsen i erkendelse af, at der ud over de rent materielle behov eksisterer behov for bedre trivsel i familie eller gruppe.

Undervisningen i forbrugerstof foreslås benævnt konsumentkundskab for at benytte fællesnordisk terminologi. Konsumentkundskab tænkes tilrettelagt med henblik på industrisamfundets stadig større udbud af varer og tjenesteydelser og forbrugernes stadig store behov for objektive informationer. Faget tænkes at skulle omfatte såvel det forbrugercentrerede område – herunder opregning af egne behov og muligheder – som det vareorienterede område, herunder vareorientering, varedeklarationer, sammenlignende vareundersøgelser og forbrugerinstitutioner. Under denne faggruppe hører også juridiske emner med relation til de enkelte fag som f. eks. familieret, køb og sociallovgivning.

Til nr. 3.

Som omtalt ovenfor har naturfagsgruppen med bl. a. fysik, kemi og mikrobiologi og kostlærefagene med bl. a. biokemi, ernæringslære, næringsmiddellære og madlavning traditionelt været fremtrædende placeret i husholdningslæreruddannelsen. Denne placering tænkes bibeholdt, da det må formodes, at husholdningslærere fortsat i kraft af pædagogiske og praktiske kvalifikationer vil være blandt dem, der formidler resultater fra forskningen til producenter og forbrugere, således at der kan drages praktisk nytte af disse resultater.

Blandt boligfag og husholdningstekniske fag tænkes undervisningen koncentreret om tekstil- og materialelære samt arbejdsplanlægning og arbejdsrationalisering inden for tekstil- og materialebehandling. Under boligfag hører også emnerne boligmiljø og boligbrug.

Til nr. 4.

Undervisningen i disse supplerende emner, som alle studerende skal have, tænkes etableret i form af kortere kurser, seminarer m.v. Som emner for denne undervisning kan f.eks. nævnes studieteknik, stemmebrug og mundtlig fremførelse, præsentation af stof i mundtlig og skriftlig form, uddannelses- og erhvervsorientering, elementær statistik, audiovisuel undervisningsteknik og førstehjælp. Da det er hensigtsmæssigt løbende at kunne justere emne-

kredsen for denne obligatoriske undervisning, findes det rigtigst ligesom på andre tilsvarende uddannelsesområder at overlade den nærmere fastsættelse af emnekredsen til ministeren.

Til nr. 5.

I den nuværende uddannelse indgår såkaldte „hospitantophold“ af tilsammen ca. 8 ugers varighed og delvist henlagte til sommerferien. På relevante skoler, i institutioner, organisationer og virksomheder følger eller deltager de studerende i undervisnings- og vejledningsarbejde på bestemte uddannelses- eller erhvervsområder — udvalgt af de studerende i samråd med seminarieret — og får lejlighed til at konferere den teoretiske viden med praksis. Under hensyn til at praktikantvirksomheden må anses for et værdifuldt led i uddannelsen, stilles der forslag om, at praktikantvirksomhed — hvis art og omfang må bestemmes nærmere i uddannelsesbekendtgørelsen — fortsat skal være en del af alle de studerendes uddannelse. I modsætning til undervisningen i pædagogisk praktik, som indlægges i skemaet og strækker sig over en væsentlig del af studieforløbet, foregår praktikant virksomheden, hvor der i mindre grad er tale om egentlig undervisning, i et bestemt kortere tidsrum, hvori den studerende ikke har undervisning ved seminarieret i øvrigt.

Til nr. 6.

Udarbejdelse af et speciale vil være en nydannelse i uddannelsen. Med det temmelig brede erhvervsområde, husholdningslærerne allerede nu har, er det rimeligt, at der under uddannelsen gives mulighed for særlig fordybelse i en bestemt emnekreds, som sigter mod den studerendes beskæftigelse efter husholdningslærereksamen. Emnerne for speciale vil herefter hovedsagelig falde inden for et af følgende områder: Undervisning, rådgivningsvirksomhed, forsøgs- og undersøgelsesarbejde eller informationstjeneste (massekommunikation). Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til stk. 3.

Til nr. 1-6.

Den nærmere tilrettelæggelse af undervisningen må ske under stadig hensyntagen til udviklingen af nye undervisningsformer og hjælpemidler. En del af undervisningen vil stadig mest hensigtsmæssigt kunne finde sted i holdenes almindelige „skemauger“, men mange emner vil formentlig med fordel kunne behandles i seminar eller conferenceform, i forelæsningsform m.v.

Til stk. 2.

I lighed med hvad der gælder på læreruddannelsesområdet (frilæning), findes det rimeligt, at der

gives de studerende mulighed for at tage emner op, som ikke er omfattet af det for alle studerende fælles stof, men som alligevel kan være af betydning for husholdningslærerens fremtidige virksomhed.

Til stk. 3.

Med reglen om at specialet skal udarbejdes i uddannelsens 3. år, er det tilkendegivet, at der ikke er tale om en uddannelse med flere retninger med hvert sit erhvervskompetenceområde, men om en enhedsuddannelse, hvor de studerende dog kan erhverve sig særlige kundskaber inden for et specielt område, som har den enkeltes særlige interesse.

Til § ti.

Til stk. 1.

Den nuværende uddannelse på husholdningsseminarierne er tre-årig, og denne uddannelseslængde havde man i de første udkast til lovforslaget ment at kunne fastholde. En nøje overvejelse af de udtalelser, som er indhentet over lovforslaget, har imidlertid medført, at man anser det for nødvendigt at foreslå uddannelsens varighed på seminarierne øget med $\frac{1}{4}$ år til o $\frac{1}{4}$ år. Det, går igen i udtalelserne, at afskaffelsen af kravene om forpraktik og forudgående husholdningsskoleophold under opretholdelse af en uforandret uddannelseslængde kan indebære, at de krav til praktiske færdigheder og teoretisk viden, som må stilles, ikke vil kunne tilgodeses i det ønskelige omfang; en opfattelse som ministeriet kan tiltræde.

Xår man på den anden side, uanset bortfaldet af de ovenfor nævnte optagelsesbetingelser *m. h. t.* forudgående praktisk og teoretisk virksomhed finder, at en forøgelse af uddannelsen med *KU* år er tilstrækkelig, skyldes det for det første, at de højere adgangskrav til uddannelsen medfører, at undervisningen vil kunne lægges på et mere fremskredet plan. For det andet må for denne uddannelses vedkommende — som for mange andre — mulighederne for efter- og videreuddannelse tillægges betydelig vægt i en tid, hvor udviklingen — ikke mindst på de områder, som denne uddannelse omfatter — går så stærkt, som tilfældet er. Det må anses for mere værdifuldt, at uddannelsen giver mulighed for med udbytte at kunne deltage i videreuddannelseskurser, end at der foretages en væsentlig forøgelse af uddannelseslængden med det formål at give de studerende større positiv viden, således som denne er på det tidspunkt, hvor uddannelsen foregår, når denne viden i mange tilfælde vil være forældet i løbet af få år.

Det kan hertil føjes, at de moderne undervisningsformer og -midler, som forudsættes anvendt i

et betydeligt omfang, vil muliggøre en rationalisering og effektivisering af dele af uddannelsen.

Til stk. 2.

I loveene om uddannelse af lærere til folkeskolen og af børnehave- og fritidspædagoger findes der bestemmelser om, at der ved afslutningen af uddannelsens første år skal tages stilling til, om den studerende kan gå videre. På læreruddannelsesområdet indgår der prøver i grundlaget for afgørelsen, mens denne på børnehave- og fritidspædagoguddannelsesområdet træffes på andet grundlag. En prøve i visse centrale fag vil formentlig være et egnet grundlag for afgørelsen af, om den studerende kan fortsætte uddannelsens andet år. For ikke at udelukke, at afgørelsen træffes på et andet grundlag, som måtte vise sig mere hensigtsmæssigt, har man dog ikke fundet det rigtigt i bestemmelsen at stille krav om prøve.

Til stk. 3.

Der holdes prøve i de centrale uddannelsesfag efter § 5, stk. 1, nr. 1-3. Prøven afholdes ved afslutningen af undervisningen i de enkelte fag. På læreruddannelsesområdet holdes der af praktiske årsager ikke prøver i faget praktisk skolegerning. Der gives i stedet en standpunktskarakter i faget. Ved husholdningsseminarierne er der hidtil holdt prøve i praktisk pædagogik, og da denne ordning har fungeret tilfredsstillende, foreslås den opretholdt. I de emner, hvori der tilrettelægges supplerende undervisning i henhold til § 5, stk. 1, nr. 4, holdes der ikke prøve, men deltagelse i denne undervisning må være obligatorisk, jfr. forslagens § 6, stk. 4.

Til stk. 4.

I lighed med hvad der gælder for læreruddannelsesområdet, foreslås deltagelse i undervisningen i emner, hvori der ikke afholdes eksamen, men som uddannelsen skal omfatte for alle studerende, gjort obligatorisk.

Til § 7.

Bestemmelserne svarer i alt væsentligt til læreruddannelseslovens eksamensbestemmelser. I nogle fag vil der ligesom hidtil indgå praktiske elementer i prøverne, hvadenten disse i øvrigt er skriftlige eller mundtlige.

Til § 8.

Bestemmelserne svarer til læreruddannelseslovens § 10 og til § 9 i loven om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger. De nærmere regler må fastsættes i uddannelsesbekendtgørelsen.

Til § 9.

Til stk. 1.

Benævnelsen rektor for lederen af et husholdningsseminarium har ikke tidligere været lovfæstet, men titulatur og aflønning for ledere og lærere ved husholdningsseminarierne har hidtil fulgt lærerseminariernes. Bestemmelsen svarer til § 11 i læreruddannelsesloven og § 10 i uddannelsesloven for børnehave- og fritidspædagoger. Bestemmelsen i læreruddannelsesloven om muligheden for ansættelse af en inspektør er ikke medtaget i nærværende forslag. Under den nuværende ordning udføres visse administrative funktioner af andre end rektor, og dette vil fortsat kunne ske, men seminarierne har ikke en sådan størrelse, at det findes nødvendigt at lovfæste muligheden for ansættelse af en administrativ inspektør.

Til stk. 2 og 3.

Bestemmelserne svarer til bestemmelserne om praktikledere i læreruddannelsesloven og loven om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger.

Til § 10.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovfor-
slagets § 2, stk. 2, er det en betingelse for godkendelse af et husholdningsseminarium — og for at godkendelsen ikke trækkes tilbage i medfør af § 2, stk. 3, — at seminariet råder over kvalificerede lærerkræfter. Om denne betingelse er opfyldt, konstateres i forbindelse med det almindelige tilsyn med seminariets virksomhed i henhold til lovforslagets § 3, stk. 1. Man finder det imidlertid rigtigt, at det i loven fastslås, at ansættelse af de fuldtidsbeskæftigede lærere med fastere tilknytning til seminariet — seminarietadjunkter og -lektorer samt rektor — er betinget af undervisningsministerens godkendelse. Ved udøvelsen af godkendelsesbeføjelsen skal der ikke alene tages hensyn til de faglige kvalifikationer, men også til de pædagogiske. Reglen svarer til, hvad der gælder for privatseminariernes lærere efter læreruddannelseslovens § 12, og til gældende praksis.

Til § 11.

Til stk. 1.

Bestemmelsen svarer til § 13, stk. 1, i læreruddannelsesloven. Ligesom på dette område findes det at være af betydning, at det kan pålægges seminariets lærere i et vist omfang at undervise i seminariets faste øvelsesskole, idet de herved får en gavnlig kontakt med arbejdet på det undervisningsplan, hvor en stor del af de studerende senere skal virke.

Til stk. 2.

Ligesom på læreruddannelsesområdet kan det være af værdi, at en seminarielærer i enkelte tilfælde for at uddybe sit kendskab til undervisning i andre skoleformer end den, der er repræsenteret ved den faste øvelsesskole, overtager timer på sådanne skoler som en del af sit pligtige timetal. Tilladelse hertil må i hvert enkelt tilfælde meddeles af undervisningsministeriet, der også må træffe afgørelse om de økonomiske vilkår i forbindelse med tjeneste uden for seminariet.

Til § 12.

Bestemmelsen svarer til § 14 i læreruddannelsesloven og § 11 i loven om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger. Husholdningsseminarierne har hidtil fulgt de regler, der gælder for læreruddannelsesområdet, jfr. bekendtgørelse nr. 4 af 8. januar 1970 om faste råd og udvalg m.m. ved seminarierne. I denne bekendtgørelse omhandles ud over lærerråd og studerendes råd også et fællesudvalg bestående af lige mange studerende og lærere, et praktikudvalg og et pædagogisk fagudvalg. I lighed hermed kan der også for husholdningslæreruddannelsesområdet tænkes nedsat andre samarbejdsorganer end de direkte i lovforslaget nævnte.

Til § 13.

Bestemmelsen svarer til § 15 i læreruddannelsesloven og § 12 i uddannelsesloven for børnehave- og fritidspædagoger.

Til § 14.

Bestemmelsen svarer til læreruddannelseslovens § 17 og til uddannelsesloven for børnehave- og fritidspædagoger § 14. Også på det her omhandlede uddannelsesområde finder man det rigtigt, at en så alvorlig sanktion som bortvisning kun kan besluttes af ministeren.

Til kapitel V.

Der har ikke hidtil været lovgivet om øvelsesskoler på dette område. Efter den gældende bekendtgørelse skal de praktiske øvelser i faget praktisk pædagogik så vidt muligt gennemføres med elevhold i folkeskolen, efterskoler, ungdomsskoler, aftenskoler og husholdningsskoler. Sådanne skoler vil også fremtidig udgøre husholdningsseminariernes øvelsesskoler, men behovet for en nærmere planlægning og en mere dybtgående undervisning i den praktiske undervisningsfærdighed gør det ønskeligt, at samarbejdet mellem seminarierne og øvelsesskolerne bringes i fastere rammer.

Til § 15.

Til stk. 1.

Under drøftelserne i ministeriet til forberedelse af lovforslaget — byggende på forslaget fra det under de almindelige bemærkninger omtalte arbejdsudvalg — har det stået klart, at hensynet til, at de studerende får en forsvarlig uddannelse på dette område, kun vil kunne tilgodeses fuldt ud ved en regel om, at der — i lighed med hvad der gælder ved uddannelsen til lærer i folkeskolen — til hvert seminarium skal være knyttet en fast øvelsesskole. Man har taget hensyn hertil ved forslaget om, at der så vidt muligt skal være knyttet en fast øvelsesskole til husholdningsseminarierne. Man har dog ikke ment at kunne foreslå, at der pålægges seminarierne en ubetinget pligt til at etablere faste øvelsskoler, eller at der pålægges de eksisterende skoler en pligt til at virke som sådanne. Dette skyldes især, at mens man med hensyn til læreruddannelsen, hvor den faste øvelsesskole skal være en folkeskole eller en tilsvarende statslig eller privat skole, har kunnet gå ud fra, at der i næsten alle tilfælde i passende nærhed af seminariet findes en skole, som vil være anvendelig som fast øvelsesskole, gør det samme forhold sig ikke gældende for husholdningsseminarierne. Det vil derfor kunne være urimeligt at gøre godkendelsen af et husholdningsseminarium betinget af, at der i passende nærhed af seminariet findes en skole, som undervisningsministeriet vil kunne godkende som fast øvelsesskole. Endvidere vil et samarbejde mellem en øvelsesskole og seminariet, som ikke hviler på øvelsskolens tilslutning, næppe kunne opfylde de krav, som må stilles til det.

Om øvelsskolen kan godkendes, må afhænge af, om der på den gives husholdningsundervisning efter de gældende retningslinier i tilstrækkeligt omfang. Retningslinier er for tiden givet i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 318 af 10. juli 1967, jfr. cirkulære af 15. september 1967, samt i undervisningsvejledning for ungdomsskolen, betænkning nr. 426, 1966, med senere ændringer.

Det bemærkes, at der for tiden i en vis tilknytning til de to husholdningsseminarier drives husholdningsskoler, som formentlig vil kunne påtage sig funktionen som fast øvelsesskole.

Til stk. 2.

Da den faste øvelsesskole af hensyn til dens elever ikke må overbelastes, og da det er betydningsfuldt, at de studerende får kendskab også til andre skoleformer, vil det være nødvendigt at knytte en kreds af andre skoler til seminariet som supplerende øvelsskoler. Det foreslås derfor, i lighed med hvad der gælder efter loven om uddannelse af lærere til

folkeskolen, at der pålægges offentlige skoler og private skoler, der modtager statstilskud, en pligt til i et vist begrænset omfang at modtage studerende til undervisning i pædagogisk praktik.

Til stk. 4.

I overensstemmelse med hvad der gælder for læreruddannelsen, er de merudgifter, som følger af en skoles anvendelse som øvelsesskole, i princippet vedkommende skoleform uvedkommende og må afholdes af seminariet. Det vil især dreje sig om udgifter til vederlag til lærere, som virker som vejledere i pædagogisk praktik.

Til stk. 5.

Bestemmelsen svarer i princippet til § 18, stk. 5, i læreruddannelsesloven.

Til § 16.

Bestemmelsen svarer i princippet til § 19, stk. 1, i læreruddannelsesloven. Det understreges ved bestemmelsen, at der skal tages hensyn til skolens funktion som fast øvelsesskole ved læreransættelser, og at seminariet skal have ret til at ytre sig i forbindelse med ansættelser.

Til § 17.

Mens uddannelsen i pædagogisk praktik kan henlægges til skoler, som man i et vist omfang kan pålægge pligt til at modtage de studerende i praktik, findes der ikke nogen mulighed for at pålægge erhvervs virksomheder organisationer m. v. at modtage praktikanter til den praktikantvirksomhed, som er omtalt i lovforslagets § 5, stk. 1, nr. 5. Grundlaget for samarbejdet mellem seminarierne og modtagerne af praktikanterne må derefter være aftale i de enkelte tilfælde, eventuelt faste aftaler om årlig modtagelse af et givet antal praktikanter. Denne ordning svarer til den, der for tiden praktiseres, hvorefter de studerende i uddannelsens 3. år i ca. 8 uger om året er udsendt i „hospitanttjeneste“.

Til § 18.

I lovene om uddannelse af lærere til folkeskolen og af børnehave- og fritidspædagoger er der givet særlige regler om uddannelse, der ligger efter de respektive eksaminer. Da som nævnt i de foregående bemærkninger mulighederne for efter- og videreuddannelse af husholdningslærere har spillet en vigtig rolle bl. a. ved fastlæggelsen af studiets varighed, findes det rigtigt, uanset at husholdningslærerne allerede har mulighed for videreuddannelse ved de nævnte institutioner, at optage en regel om spørgsmålet i loven. Af selvstændig betydning er det,

at bestemmelsen efter forslaget ikke blot omfatter uddannede husholdningslærere, men også lærere ved husholdningsseminarierne, som ikke behøver at have denne uddannelse.

Videreuddannelse, hvorved den under husholdningslæreruddannelsen erhvervede viden udbygges og suppleres, vil i første række foregå ved Specialkursus i husholdning ved Århus universitet, men også Danmarks Lærerhøjskoles institut for ernæring og biokemi vil det være naturligt at nævne som egnet og i øvrigt allerede benyttet videreuddannelsesmulighed.

Efteruddannelse, hvorved der sker en ajourføring af kundskaberne, vil bl.a. kunne finde sted på særlige kurser, der t.eks. kan tænkes henlagt til de to husholdningsseminarier.

I forhold til de nævnte efter- og videre uddannelsesmuligheder indtager Nordisk Husholdningshøj-skole, der består af afdelinger med uddannelse i de forskellige linier i de enkelte nordiske lande og er oprettet ved fællesnordisk overenskomst, en noget anden stilling. Optagelsesbetingelserne varierer fra linie til linie. I almindelighed kræves studentereksamenskundskaber i en række fag. Husholdningslærere og andre med tilsvarende uddannelse har normalt fortrinsret til optagelse, og husholdningslærereksamen er en forudsætning for at opnå betegnelsen nordisk husholdningskandidat. Denne uddannelse er en egentlig kandidatuddannelse og falder for så vidt uden for, hvad der almindeligvis forstås ved efter- og videreuddannelse, men da der er planer om at henlægge suppleringskurser til højskolen, og da kandidatundervisningen dér kan betragtes som en overbygning på husholdningslæreruddannelsen, findes det rigtigst at nævne også Nordisk Husholdningshøj skole blandt videreuddannelsesmulighederne.

I læreruddannelsesloven og loven om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger er der optaget forskellige bestemmelser om de økonomiske vilkår for deltagerne i efter- og videreuddannelse. Sådanne bestemmelser er ikke medtaget i lovforslaget. Dels er der i lovene om de skoleformer, hvor husholdningslærerne fortrinsvis er ansat, givet regler om støtte under videreuddannelse, dels er spørgsmålet om, hvilke økonomiske vilkår der skal gælde under efter- og videreuddannelse af husholdningslærere, der arbejder uden for det egentlige undervisningsområde, mindre egnet til regulering i uddannelsesloven. Det skal endelig nævnes, at spørgsmålet om, hvilke vilkår der skal gælde under videre uddannelse, som afsluttes med eksamen, grad eller lignende, er af generel karakter og falder uden for rammerne af nærværende lovforslag.

Til § 19.

Til stk. 1.

Ikrafttrædelsestidspunktet foreslås fastsat til den 1. august 1974 dels under hensyntagen til det betydelige arbejde, der må udføres med udarbejdelse af nye studieplaner og tilrettelæggelsen af undervisningen i overensstemmelse med disse, dels under hensyntagen til, at kommende optagelsessøgende i god tid i forvejen bør være bekendt med de ændrede optagelsesbetingelser.

Til stk. 2.

Bestemmelsen skyldes, at optagelsen til undervisningsåret 1974-75 må finde sted i det foregående undervisningsår.

Til stk. 4.

Bestemmelsen svarer til § 26, stk. 6, i læreruddannelsesloven.

De endnu gældende bestemmelser i lov nr. 310 af 4. juli 1942 om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m. m. (lovbekendtgørelse af 4. juni 1959), som ændret ved lov nr. 344 af 9. december 1964.

11. Husholdningsseminarier.

Lærerindeuddannelsen,

§ 15. Til husholdningsseminarier, som meddeler en af undervisningsministeren anordnet husholdningslærerindeuddannelse på grundlag af de ved deltagelse i et 5 måneders kursus på en husholdningsskole erhvervede kundskaber og færdigheder, kan der meddeles tilladelse til at afholde husholdningslærerindeeksamen og ret til at oppebære statstilskud efter nedenstående regler.

Stk. 2. For at opnå de i stk. 1 omhandlede rettigheder skal et husholdningsseminarium være godkendt af undervisningsministeren efter forudgående undersøgelse af seminariets hele forhold, herunder elevbetalingen. Godkendelsen, der gælder for 6 år ad gangen, knyttes til en bestemt person som

forstander, og skolen må i tilfælde af forstanderskifte påny godkendes. Adgangen til optagelse som elev i husholdningsseminariets 1. klasse skal være betinget af, at den pågældende er fyldt 19 år, at hun tilvej ebringer tilfredsstillende helbredsattest, at hun har gennemgået 5 måneders kursus på en godkendt husholdningsskole eller en anden hertil svarende uddannelse, at hun har bestået en optagelsesprøve — dog at fritagelse herfor kan tilstås af undervisningsministeren —, og at hun dokumenterer, at hun i et vist tidsrum har udøvet praktisk husgerning, alt efter regler, som fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 3. Husholdningslærerindeeksamen afholdes efter regler, som fastsættes af undervisningsministeren, under medvirken af censorer, som beskikkes af ministeren.

Fortryk

Folketingets forhandlinger. (222)

¹⁰/₃ 72: Fremsættelse af forslag.

Undervisningsministeren (*Knud Heinesen*): Herved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere*.

Lovgrundlaget for den nuværende husholdningslæreruddannelse er en enkelt paragraf i den i øvrigt ophævede lov fra 1942 om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m. m. Denne bestemmelse indeholder dels optagelsesbetingelserne, dels bemyndigelser til undervisningsministeren til at fastsætte regler om uddannelsen, prøver m. m. Reglerne om husholdningsseminariernes økonomiske forhold findes i loven af 18. juni 1969 om statsstøtte til visse private seminarier, hvorefter staten afholder driftsudgifterne for en række seminarier, herunder husholdningsseminarierne.

Lovforslaget er opbygget på samme måde som læreruddannelsesloven af 1966 og loven om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger af 1969. Det vil sige, at forslaget indeholder bestemmelser om uddannelsens formål, om, hvor den foregår, om optagelsesbetingelserne, om rammer for uddannelsens indhold og prøverne, om seminarierne og om de skoler m. v., hvor oplæringen i praktisk undervisningsfærdighed finder sted (øvelsesskoler), og om visse efter- og videreuddannelsesmuligheder.

Blandt de ændringer, som gennemførelsen af lovforslaget indebærer, skal nævnes, at optagelsesbetingelserne skærpes med hensyn til teoretiske forkundskaber og lettes med hensyn til forudgående praktisk virksomhed. Studentereksamen, højere forberedelseseksamen eller en i denne henseende godkendt erhvervsfaglig uddannelse bliver almindelige optagelsesbetingelser. Det nugældende krav om 12 måneders praktisk huslig virksomhed i private hjem bortfalder, lige-

som kravet om 5 måneders forudgående husholdningsskoleophold ikke gentages.

Uddannelsens varighed på seminarierne foreslås forøget med 1/2 år til 3 1/2 år.

Det er et hovedsigte med lovforslaget, at uddannelsen skal give kvalifikationer såvel til undervisningsvirksomhed i forskellige skoleformer for unge og voksne — såsom husholdningsskoler, efterskoler og ungdoms- og aftenskolen — som til at varetage en række vigtige funktioner på forbrugeroplysning- og vejledningsområdet. De aktiviteter, der tidligere blev udført i hjemmene, overtages i stigende omfang af fabrikations- og servicevirksomheder. Dette har medført både en ændring af indholdet af den almindelige husholdningsundervisning og et øget behov for forbrugerinformation ad forskellige kanaler. Udviklingen betyder samtidig, at der bliver brug for husholdningslærere som rådgivere også for de virksomheder, som nu i større eller mindre omfang overtager hjemmenes funktioner. Disse lærere vil i kraft af deres uddannelse være naturlige formidtere af forsknings- og forsøgsresultater til praktisk anvendelse. Det skal i denne forbindelse endelig nævnes, at der i lovforslaget ved sammensætningen af fagrækken er taget hensyn til, at det i dag er en vigtig husholdningsfunktion at have forståelse for de faktorer, der er af betydning for trivselen i familie eller gruppe.

Gennemførelsen af lovforslaget vil forbedre rammerne om en uddannelse, der — afstemt efter nutidens krav — bliver af stadig større samfundsmæssig betydning.

Idet jeg i øvrigt henviser til de udførlige bemærkninger, der ledsager lovforslaget, skal jeg anbefale dette til velvillig behandling i det høje ting.

Fortryk

Folketingets forhandlinger., (297)

¹³/₄ 72: 1. beh. af f. t. I. om uddannelse af husholdningslærere.

Første behandling af forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere.

Lovforslaget (nr. 190) findes i tillæg A. sp. 0000, fremsættelsen i tidenden sp. 3534).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Tove Lindbo Larsen: Uddannelsen af husholdningslærere går så langt tilbage som til 1902, da det første seminarium oprettedes i Sorø. 3 år efter oprettedes seminariet hos Suhr i København og Birgitte Berg Nielsen på Frederiksberg.

Siden har kommissioner i 1920 og 1939 afgivet betænkninger, og bekendtgørelser er fremkommet herefter. Først i 1942 blev det lovfæstet i forbindelse med lov om husholdningsskoler og husholdningsseminarier, hvori seminariernes økonomiske forhold behandledes, ligesom de studerendes optagelsesbetingelser blev fastsat. Undervisningsministeren bemyndigedes til at give regler for undervisning og eksamen. I 1969 gennemførtes lov om statsstøtte til private seminarier og i 1970 lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

Uddannelsestiden for husholdningslærere har gennemgået en udvikling fra 2 år, til det efter bekendtgørelsen i 1960 blev 3 år, og det lovforslag, der nu ligger på bordet, angiver $3\frac{1}{2}$ år. Der er gennem de sidste 20 år uddannet i alt ca. 100 husholdningslærere årlig fra de to nu eksisterende seminarier i Sorø og København.

Det er således første gang, der foreligger en selvstændig lov om uddannelse af husholdningslærere, hvilket jeg anser for meget tilfredsstillende. Det er et lovforslag med

særdeles fyldige bemærkninger, hvorved man antyder betydningen af en selvstændig lov. Lovforslaget er udformet og opbygget med stor hensyntagen til opbygningen af lov om uddannelse af lærere til folkeskolen og af børnehave- og fritidspædagoger, men den tager særlig sigte på at give de studerende kundskaber og færdigheder, så de kan varetage undervisnings-, vejlednings- og oplysningsopgaver i husholdnings- og forbrugerspørgsmål.

Arbejdsområderne for husholdningslærere vil dels være undervisning på forskellige typer af skoler, herunder som faglærere i folkeskolen, dels som vejledere, rådgivere og konsulenter for organisationer, institutioner, erhvervsvirksomheder m. v. Den sidste del er værd at lægge mærke til, da mange husholdningslærere allerede i dag er beskæftiget uden for den egentlige skolevirksomhed. Man har også al mulig grund til at forvente et øget behov for folk med teoretisk og praktisk faglig kunnen forenet med stor pædagogisk indsigt.

Ændringerne fra den gamle lov til lovforslaget her ligger såvel i optagelsesbetingelser som i uddannelsestid og -forløb. Tidligere krævedes optagelsesprøve, medmindre visse andre eksaminer var bestået tilfredsstillende inden for de sidste 6 år. Dette er nu foreslået ændret til HF, studentereksamen eller, hvad der specielt må bemærkes, visse erhvervsfaglige uddannelser. Her tænkes særligt på uddannelser inden for nærings- og nydelsesmiddelindustrien. Jeg mener, det er en god demokratisk ting, at andre uddannelser kan give adgang. Der må dog peges på det nødvendige i supplerende fag, for at man skal kunne klare den teoretiske uddan-

nelse tilfredsstillende. Denne ting, mener jeg, bør bemærkes i den kommende bekendtgørelse.

Det nugældende krav om 1 års praktisk huslig foruddannelse og 5 måneders husholdningsskoleopholds falder bort. Jeg er meget tilfreds med, at de praktiske ting falder bort som optagelseskrav, da det igennem årene har vist sig, at det er særdeles forskelligt, hvordan man forvalter disse 1½ år, og de dermed ikke giver basis for seminarieuddannelsen. Denne modernisering af optagelsesbetingelserne kan jeg tilslutte mig.

Ændringerne af uddannelsens forløb skal ses i sammenhæng med de nye optagelsesbetingelser. Uddannelsestiden bliver nu 3½ år mod 3 år tidligere, uden at den dermed betyder en særlig samfundsøkonomisk belastning.

Vedrørende uddannelsesforløbet vil jeg gerne give udtryk for tilfredshed med, at man efter et års studietid tager stilling til den studerendes ret til efter sit standpunkt at fortsætte uddannelsen, men jeg vil dog gerne spørge ministeren, om han ikke finder det rigtigt, at sagen behandles i det nedsatte fællesudvalg forud for lærerråd, hvor de studerende ikke har sæde, før det afgøres af ministeren efter indstilling fra seminariets rektor. Dette kunne eventuelt også drøftes i udvalget.

Loven indeholder tillige den ændring, at der lægges samme vægt på de tre hovedfaggrupper: 1) det pædagogiske, 2) konsumentkundskab, herunder samfundskundskab og sociologi, og 3) naturfag, ernæringslære- og kostlærefag og husholdningstekniske fag. Dette sigter imod den vifte af arbejdsområder, der ligger for husholdningslærere i fremtiden. Jeg tænker her for det første på oplysningsopgaverne inden for forbrugerområdet, for det andet på husholdningsteknisk oplysning og vejledning, der må forventes udbygget i vor tekniske tidsalder, og endelig tænker jeg på den ernæringsfaglige oplysning, der både alment og også inden for det diætetiske område vil være nødvendig. Vi må erkende, at vi i Danmark har en del fejlernæring, der kræver oplysning og vejledning af kostkonsulenter, dels alment, dels i organisationer. Ligeledes oprettes der på

hospitaller rundt om i landet i disse år mange stillinger som diætkonsulenter. Det er en personalegruppe, der indgår i den moderne patientbehandling, og hvor der er behov for såvel teoretisk som praktisk ernæringskundskab samt særdeles gode pædagogiske evner.

Jeg vil i denne forbindelse gerne pege på, at man i udvalget kunne overveje at indføje ordet „ernæring“ i formålparagraffen, idet det mig bekendt ikke er andre uddannelser, der i deres grunduddannelse har så omfattende ernæringsteori, fysiologi og pædagogik.

Jeg vil gerne give udtryk for min tilfredshed med, at man nu har opbygget uddannelsen med en bred grunduddannelse og et indbygget speciale beliggende i det tredje studieår. Her vil man også have muligheder for at fordybe sig i alle fagets nuancer. Jeg henstiller dog, at ministeren i den kommende bekendtgørelse uddyber specialernes omfang.

Nyskabelsen med en praktikleder på disse seminarier ligesom på folkeskolens seminarier hilser jeg med tilfredshed, og det gælder også tilknytningen af en øvelsesskole for børn, unge og voksne.

I lovforslaget er medtaget en bestemmelse om efter- og videreuddannelse på husholdningsseminarier, specialkursus ved Århus universitet, Danmarks Lærerhøjskole og Nordisk Husholdningshøjskole. Det er altid forpligtende med et efter- og videreuddannelseskapitel i loven. Det anser jeg for rigtigt. Ikrafttrædelsesdatoen er 1. august 1974, og det finder jeg i orden.

I internationalt omdømme har den skandinaviske og hermed den danske uddannelse af husholdningslærere været særdeles anerkendt. Dette kan vi kun leve op til ved at følge med udviklingen, og det giver dette lovforslag med efterfølgende bekendtgørelse muligheder for, hvis vi holder linjen, hvorfor jeg på mit partis vegne skal anbefale lovforslaget til grundig behandling i et udvalg.

Gerda Møller: Det er rigtigt, som der står i bemærkningerne til det foreliggende lovforslag, at spørgsmålet om en revision af husholdningslæreruddannelsen længe har været aktuelt. Vi fik i 1970 en længe til-

trængt ajourføring og samtidig en fornyelse ind i undervisningen på husholdningsskolerne, så den blev mere almindelig og samtidig tog sigte både på opgaverne i hjemmet og på den aktuelle familie- og samfundsstruktur. Der blev også dengang skabt mulighed for at tilbyde en undervisning, der kunne indgå som større eller mindre dele af allerede eksisterende eller fremtidige uddannelser til de husligt beslægtede erhverv inden for bl. a. industrien og servicefagene. Der blev stillet meget store forventninger til denne fornyelse, som skulle gøre undervisningen mere attraktiv og også standse, mente man da, nedgangen i skolernes antal og igen stimulere interessen for dette fag hos de unge. De tal, vi havde på det tidspunkt, viste jo, at i de sidste 5 år var 3 skoler blevet nedlagt, 2 stod over for at skulle nedlægges, og elevtallet i husholdningsskolerne var på det nærmeste blevet halveret.

I 1970, da vi fik denne fornyelse ind på husholdningsskolerne, blev der ikke rørt ved uddannelsen på husholdningsseminarierne, men der blev stillet en revision i udsigt i den efterfølgende folketingssamling. Det nåedes ikke, det var vel på grund af valget, men nu har vi altså lovforslaget på bordet.

Jeg må med det samme sige, at jeg kan ikke udtrykke helt den samme begejstring, som den socialdemokratiske ordfører gjorde her, fra talerstolen. På baggrund af den nytænkning, som i de senere år er foregået på hele uddannelses- og undervisningsområdet, kan det nok, mener jeg, virke skuffende, at vi her bliver præsenteret for et lovforslag, der bygger skrankerne for folkets udfoldelse i arbejdslivet højere fremfor at bryde dem ned. Ministeren siger i sin fremsættelse, at uddannelsen skal leve op til den foranderlighed, der sker i samfundet, men alligevel står vi her med et forslag til en uddannelse, som i bemærkningerne til lovforslaget benævnes som en enhedsuddannelse. Der er ikke tale om en uddannelse med flere retninger med hver sit erhvervskompetenceområde, men om en uddannelse, hvor de studerende kan erhverve sig særlige kundskaber inden for et specielt område, som har den enkeltes særlige interesse. Jeg er altså ikke af den opfattelse, som den socialdemokratiske ordfører er, at vi her står over for en uddannelse, der

hviler på en basisuddannelse og så med flere retninger henimod specielle områder.

Mon ikke man havde lev. et bedre op til arbejdsmarkedets foranderlighed og til den enkelte elevs planer om erhvervsbeskæftigelse eller ønske om videreuddannelse, hvis man ikke indsnævrede adgangsvejene til videregående uddannelser ved at gøre dem afhængige eller betinget af bestemte eksaminer, og hvis man også gjorde især en uddannelse af denne art mere praktisk fremfor at gøre den mere teoretisk, uden at jeg derfor siger, at teori ikke er nødvendig?

Jeg kan heller ikke dy mig for at spørge, om en husholdningslærer overhovedet kan lave mad, når hun eller han er færdig med sin uddannelse. Jeg har ladet mig fortælle fra kompetent side, at det har det knebet med efter den nuværende uddannelse, og dér har man endda" først enten været på husholdningsskole eller fået en tilsvarende uddannelse ude i det praktiske liv. Ingen af de to dele skal man mere efter det foreliggende lovforslag.

I øvrigt vil jeg gerne med hensyn til selve uddannelsen sige, at jeg kan være tilfreds med, at man har slettet kravet om, at man skal være fyldt 19 år ved optagelsen i 1. klasse på seminariet. Det er helt i overensstemmelse med de ønsker, jeg har fremført i tidligere ordførertaler på dette område, og selv om lovforslagets optagelsesbetingelser indebærer, at de studerende for de flestes vedkommende alligevel nok vil være 19 år, er der trods alt tale om en smidigere udformning på dette punkt.

Som det er fremgået af mine tidligere bemærkninger, kan jeg ikke gå ind for, at man gør det til en betingelse for at blive husholdningslærer, at man har bestået studentereksamen eller HF. Begrundelsen har jeg givet, nemlig at det praktiske stadig må spille en afgørende rolle, og at man derfor ikke skal gøre adgangen til denne uddannelse afhængig af bestemte eksaminer. Af samme grund er jeg heller ikke tilfreds med, at man sletter hele den praktiske uddannelse, som i dag er et krav, og som er overordentlig vigtig, især for pædagoger. Jeg mener, det er vigtigt at have truffet unge, børn og ældre fra andre grupper i samfundet for bedre at kunne forstå dem, når man senere

skal have med dem at gøre i sin undervisning.

Jeg er godt klar over, at det kan være vanskeligt at finde tilstrækkelig gode læresteder i en tid med så mange udeerhvervende husmødre, men jeg kan ikke se, at de ordinære husholdningsskoler, selv om der er variationer i den undervisning, de giver, ikke vil give bedre mulighed for oplæring i praktiske færdigheder, end det vil kunne ske i seminarieundervisningen, hvor man altså nu foruden de ca. 8 ugers årlige hospitant-tjeneste skal erstatte den bortfaldne forpraktikuddannelse.

Jeg beklager også, at man ikke holdt fast ved den oprindelige tanke, der er nævnt i bemærkningerne, at uddannelsen skal være 3-årig, men nu forlænger den med $\frac{1}{2}$ år. Det virker mærkeligt i en tid, hvor man også fra regeringens side arbejder på — de tanker var da fremme i forbindelse med besparelsesforanstaltningerne — at gøre uddannelserne kortere på flere og flere områder, at man så stiller ganske kort efter med et lovforslag, der i stedet for at forkorte en uddannelse gør den $\frac{1}{2}$ år længere. Det mener jeg heller ikke falder i tråd med de almindelige ønsker ude omkring om at gøre de forskellige uddannelser kortere, dels af hensyn til økonomien, dels fordi de forskellige uddannelser så hurtigt forældes, hvilket kunne tale for en mindre vidtgående specialisering i grundstudierne til fordel for en mere udbygget efteruddannelse, som kan supplere og udbygge den oprindelige uddannelse, der også er taget højde for i lovforslaget.

Det selvstændige speciale er en nydannelse i uddannelsen. Det skal give mulighed for fordybelse i en bestemt emnekreds. Det kan blive en god ting, især hvis det afpasses efter erhvervslivets ønsker, så eleven virkelig får gavn af det senere i sit erhverv.

Med hensyn til seminarierne svarer de fleste af bestemmelserne til de bestemmelser, vi har i læreruddannelsesloven og i loven om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger, og jeg har kun den bemærkning, at vi i den konservative gruppe er tilfreds med, at man ikke instituerer et råd, som skal være rådgivende for ministeren i sager vedrørende uddannelsen, men i stedet for peger på nedsættelse af et kontaktudvalg med

studerende, lærere, rektor og ministerium, hvor alle forhold, der kommer uddannelsen ved, kan drøftes, og hvor nye initiativer kan tages på baggrund af indhøstede erfaringer.

For en ordens skyld vil jeg gerne slå fast, at mit parti ikke er imod en revision af husholdningslærernes uddannelse, tværtimod, vi finder den stærkt påkrævet. Den har heller ikke været ført å jour siden engang i midten af 1940'erne. Vi ved, at arbejdsløsheden i dette fag er stor, ikke mindst i København, og at mange er gået fra faget, måske fordi uddannelsen ikke har været tiltrækkende nok, fordi den ikke har levet op til de krav, man stiller i dag. Vor indstilling er blot den, at vi ikke finder revisionen tilstrækkelig tidssvarende og hensigtsmæssig, og at der efter vor formening burde være større koordinering mellem beslægtede fag.

Det er helt rigtigt, at den udvikling, der foregår i samfundet, hvad enten det drejer sig om familien eller erhvervslivet, kræver nye uddannelser. Der vil dukke nye huslige servicefag frem, og der vil blive krævet mere omfattende uddannelse for at beklæde visse stillinger i institutionerne inden for det sociale område og inden for omsorgsarbejdet, i kantiner, i kostforplejninger, på kostskoler, ved rengøring, på vaskerier, fødevareredistributionen og også i visse industrier som konsulenter, vejledere og undervisere. Derfor kunne vi i mit parti tænke os en uddannelse, der hvilede på en basisuddannelse, som skulle være fælles for de forskellige uddannelser på alle disse beslægtede områder, således som man nu er i færd med at gøre det inden for en række andre uddannelser, og at man så efter grunduddannelsen kunne sammenstykke sin uddannelse efter sit behov til hver en tid, så resultatet kunne blive, at man fik nogle praktiske, jeg var lige ved at sige piger, for det er desværre dem, der fortrinsvis går til den uddannelse, men altså nogle praktiske mænd og piger, der kan leve op til de forskellige krav, der stilles, og derigennem have gode muligheder for også at få beskæftigelse i erhvervslivet. Det kræver naturligvis en kortlægning af de forskellige uddannelser inden for de beslægtede områder, og det kræver også en kortlægning af de almindeligt forekommende arbejdsopgaver, men det mener jeg ikke skulle være

uoverkommeligt at få fremskaffet.

Jeg kan altså ikke på mit partis vegne tilsige dette lovforslag i den foreliggende form en velvillig behandling, men vi er til gengæld parat til i udvalget at være med til at bygge en uddannelse op på grundlag af de synspunkter, jeg her har fremlagt.

Merete Bjørn Hanssen: Det er i og for sig med beklagelse, jeg på mit partis vegne må sige til undervisningsministeren, at det foreliggende lovforslag for os i venstre rejser flere spørgsmål, end det besvarer. Isoleret betragtet som en uddannelseslov på et afgrænset område kan lovforslaget umiddelbart virke velgennemarbejdet og båret af en række udmærkede hensigter om at tilpasse et tidligere traditionelt kvindeerhverv med sin solideste forankring i landbrugssamfundet til det moderne industrisamfunds stærkt ændrede krav særlig på det familie- og forbrugermæssige område.

Ministerens egen tro på sine gode hensigter og deres fremtidsmuligheder kommer nok mest optimistisk til udtryk i bestemmelsen i lovforslagets § 2, som åbner mulighed for, såfremt der skulle vise sig behov for det, at oprette statsseminarier ved siden af de to privatseminarier, som i øjeblikket varetager uddannelsen af husholdningslærere. Jeg deler ikke denne optimisme, og min tvivl om berettigelsen af den fik jeg bestyrket, da jeg i lørdags, den 8. april, i Berlingske Tidende læste en artikel af erhvervsvejleder Inger Nørgaard, som ledsagede et hjertesuk over det højere adgangsniveau, som forslaget opererer med, med en bemærkning om, at husholdningslærerfaget er et fag uden arbejdsmarked. Heroverfor står dels de udtalelser, som fru Tove Lindbo Larsen er kommet med i sit indlæg her i dag om de forventninger, man nærer til et øget behov i kraft af den uddannelse, der foreslås her, dels de bemærkninger, der findes til lovforslaget om, at flere og flere husholdningslærere vil blive beskæftiget inden for industri- og servicevirksomheder. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han har nogen sikker viden som baggrund for denne optimisme, eller om det alene er forhåbninger om hvad den foreslåede uddannelse kan føre til, der har af født disse bemærkninger til lovforslaget.

Jeg skal ikke gøre mig til af, at jeg har haft mulighed for at gå i dybden på dette område, og det er jo også et arbejde, som rettelig hører hjemme i det kommende udvalg. Men de sonderinger, som jeg har kunnet foretage, siger mig, at det behov, som føles overordentlig stærkt ikke mindst blandt de allerede uddannede husholdningslærere, som i stigende grad savner beskæftigelsesmuligheder i overensstemmelse med deres uddannelse, er behovet for en gennemgribende samordning og koordinering af en lang række huslige og andre uddannelser. Fru Gerda Møller efterlyste en kortlægning på dette område. Jeg står her med en liste over omkring 14 forskellige uddannelser, som jeg ikke skal sige er udtømmende, og jeg skal heller ikke sige, om de alle kan samordnes. Men jeg synes, det giver et indtryk af det vældige behov, der er for en samordning. Derfor vil jeg gerne sige til ministeren, at vi dog nu med udgangspunkt i lovforslaget må kunne komme til bunds i og til klarhed over behovet for koordinering og opbygning af disse uddannelser efter de retningslinjer, som jeg er enig med fru Gerda Møller i: en basisuddannelse med elementer, der kan lægges ovenpå og føre videre for den enkelte i overensstemmelse med det erhverv, man søger senere.

Mit parti ser sig i hvert fald ikke i stand til, før vi i udvalget har set på dette koordinerings- og samordningsbehov, som jeg mener er af vital betydning for kvindebeskæftigelsen, at tage nogen principiel stilling til den foreslåede ændring af husholdningslæreruddannelsen.

Jeg skal ikke på nogen måde underkende de mange positive træk, der er ved lovforslaget. Men når jeg ser, at man har villet følge principperne i læreruddannelsen og børnehavepædagoguddannelsen, er der én ting, der slår mig, og det er, at selv om man for børnehavepædagoguddannelsens vedkommende har valgt 9. klasses prøve som adgangsniveau, ved vi fra folketingets undervisningsudvalg, at dette adgangsniveau i realiteten praktiseres som et studentereksamensniveau. Nu vil ministeren også på husholdningslærerområdet hæve adgangsniveauet fra realeksamen til HF, studentereksamen og visse faglige erhvervsuddannelser,

ligesom der skal være adgang for ministeren til at godkende optagelse af andre ansøgere med fornødne kundskaber. Jeg tror, det må have forståelse hos ministeren, og langt ind i hans partis rækker, at denne bestandige højnelse af adgangsniveauet, som vi i disse år excellerer i, både villet som her i dette forslag og uvillet i forbindelse med børnehaver- og fritidspædagogerne, i mit parti vækker bekymringer på grund af de uligheder og uddannelseskløfter, som vi dermed skaber i befolkningen, og de privilegier vi dermed kommer til at fastholde fremfor at afskaffe.

Derfor tror jeg også, at ministeren vil have forståelse for, at vi i mit parti ikke her ved førstebehandlingen kan gå med til et så højt adgangsniveau for en uddannelse, hvis beskæftigelsesmuligheder der hersker så megen tvivl om, som tilfældet er. Vi må i udvalget have afklaret denne uddannelses fremtidsmuligheder bedre, end jeg synes det er sket i lovforslaget. For mig er det helt afgørende, at ministeren vil give principielt tilsagn om, at vi med udgangspunkt i lovforslaget kan tage koordineringsproblemerne for de huslige og andre tilgrænsende uddannelser op som baggrund for en vurdering af, om det foreliggende forslag har fået den rigtige udformning.

Jeg skal så kun til sidst gøre yderligere en lille bemærkning, nemlig den at jeg med interesse har set, at ministeren i § 13 søger bemyndigelse til selv at fastsætte de nærmere bestemmelser om sammensætningen af og beføjelserne for de studerendes råd ved husholdningsseminarierne. Jeg forstår altså, at studentereksamen ikke her skal være adgangsbillet til at etablere sig som en selvbestemmende interesseorganisation.

Med disse bemærkninger skal jeg sige, at mit parti er villigt til et grundigt udvalgsarbejde.

Samuelson: Jeg synes, det er udmærket at der nu foreligger et lovforslag om uddannelsen af husholdningslærere. Men ligesom de to foregående ordførere kan jeg ikke være helt så begejstret som den socialdemokratiske ordfører. Noget af det, vi netop også har diskuteret i mit parti, er dette med adgangsbetingelserne hvor man altså nu vil sætte HF eller studentereksamen som krav. Jeg

tror ikke, det er rimeligt gang på gang at stramme adgangsbetingelserne for de videre uddannelser. Ganske vist står der, at tilsvarende uddannelser også kan bruges, men det vil i realiteten trods alt være sådan, at de fleste må over HF og studentereksamen.

En anden ting, som jeg til gengæld er glad for, det er, at man frafalder kravet om de 19 år. Jeg har aldrig nogen sinde kunnet begribe, hvorfor man skulle være 19 år, når man begyndte på en husholdningslæreruddannelse, mens man andre steder kunne begynde tidligere.

Så er der spørgsmålet om den praktiske uddannelse, hvor det tidligere har været sådan, at man skulle arbejde 1 år enten i huset eller på institutioner og derefter $\frac{1}{2}$ år på husholdningsskole. Jeg vil indrømme, at det måske ikke altid har været lige godt med det år i huset, for det kommer selvfølgelig an på, hvad det var for et hus, man kom i. Ganske vist har jeg indtryk af, at folk, som ønsker at uddanne sig til husholdningslærere, er særdeles eftertragtede som medhjælp i huset, men det skal selvfølgelig være et godt og et grundigt lærested, og det er måske lidt vanskeligt at administrere. Der er imidlertid mange institutioner, hvor man kunne få en praktisk erfaring, og for øvrigt kan man da godt starte uddannelsen på husholdningsskolerne, som ligger rundt omkring i landet. Det vil sikkert både være billigere og særdeles fornuftigt, når nu disse skoler ligger der i forvejen, om man tog fat på en blanding af teoretisk og praktisk uddannelse på disse institutioner.

Så kommer den egentlige uddannelse, som man foreslår sat op fra 3 til $3\frac{1}{2}$ år. Jeg vil nu meget gerne i udvalget se en lille smule om, hvad det egentlig er for krav, man vil stille inden for de forskellige fag. Jeg har indtryk af, at allerede tidligere har man haft kemi oppe på et overordentlig højt niveau, for slet ikke at tale om biokemi og andre fag. Det er jo et spørgsmål, om det er helt rimeligt at sætte fagene op på så høje niveauer, som det her er tilfældet.

Jeg mener, at uddannelsen som husholdningslærer er en særdeles udmærket uddannelse. Men jeg har et hjertesuk: mange af dem, der er uddannet som husholdningslærere, har tjent den danske folkeskole over-

ordentlig vel i en lang række år, og man har været meget ivrig for at få fat på dem — men på særdeles dårlige vilkår. Enten har de kunnet være ansat som vikarer, eller også har de kunnet blive timelærere. Men lige så snart der så kom en person med en læreruddannelse og et kort husholdningskursus, blev de smidt ud igen. Jeg mener simpelt hen, vi må have opklaret: ønsker vi at anvende husholdningslærere i den danske folkeskole? I så fald skal de have rimelige vilkår, og ellers skal vi simpelt hen meddele, at de ikke skal bruges i den danske folkeskole. Jeg mener, at deres uddannelse er særdeles fortrinligt egnet til den danske folkeskole. I det hele taget kunne folkeskolen godt have brug for, at der kom flere faglærere ind, end der er for øjeblikket, særlig da vi har den store lærermangel.

Der er altså en lang række problemer, som jeg mener vi må drøfte i folketingsudvalget, inden dette lovforslag kan blive færdigbehandlet. Vi vil meget gerne deltage i arbejdet, men har altså en vis skepsis over for lovforslaget, sådan som det foreligger nu.

Kristine Heltberg: Med det foreliggende lovforslag synes uddannelsen af husholdningslærere at være kommet ind i en ny æra. Alene dette, at man i modsætning til tidligere tider ikke opererer med begrebet husholdningslærerinde, vidner om, at vi dog, om end i sneglefart, har bevæget os en smule væk fra kønsrollefordelingen. Det er et pædagogisk fag, det her drejer sig om, og ikke et, om man så må sige, damefag.

I undervisningens tilrettelæggelse har man ønsket at gøre uddannelsen mere selvstændig — sådan vil jeg i hvert tilfælde fortolke kravet om et selvstændigt speciale ved studiets afslutning — og indstille den på de moderne vilkår. Det er ikke husmødrene, der i første række tænkes at nyde godt af de kommende husholdningslæreres indsigt, men først og fremmest de institutioner, der i stigende grad har overtaget husmoderens opgave. Her må man efter min mening med særlig interesse notere sig det, der både i bemærkningerne og i ministerens fremsættelse er sagt om lærernes funktion som forbrugervejledere i denne del af den pædago-

giske tjeneste, som må synes at være så overordentlig vigtig.

Det er tillige væsentligt, at de allerede opnåede krav, hvad angår standard inden for de naturlige discipliner, ikke svækkes. På den anden side forekommer det mig, at de samfundsaglige discipliner, der lægges øget vægt på, ganske sikkert vil være af betydning for de kommende lærere på husholdningskurser og -skoler både for voksne og unge.

Der kan efter min mening siges meget godt om lovforslaget, der forekommer mig at være gennemtænkt og grundigt gennemarbejdet. Man kan naturligvis diskutere, om undervisningens teoretiske side ikke kommer til at dominere i alt for overvældende grad over den praktiske. Men som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, synes man nu at være opmærksom på, at denne fare må undgås.

I og for sig noterer jeg med en vis tilfredshed, at den lidt tilfældige form for praksis ved 1 års arbejde i huset afskaffes. Det er efterhånden ikke til at finde hjem, hvor en sådan tvungen praktik ikke blot bliver til lidt tvungen husassistentgerning, men til i egentlig forstand praktik f. eks. under en kyndig landbohusmoders vejledning. Jeg vil se frem til, at der i udvalgsarbejdet bliver mulighed for at få de nødvendige oplysninger om, hvordan den praktiske side af studiet tænkes ordnet.

I og for sig betyder opgivelsen af denne forpraktik i realiteten, at den forudsete studieforlængelse med $\frac{1}{2}$ år ikke bliver studieforlængende, og det er noget, som jeg mener man må tillægge en vis vægt i disse tider.

Med hensyn til adgangsbegrænsningerne fortolker jeg det, der står i bemærkningerne om, at man har tænkt sig at administrere dem meget smidigt, sådan, at det ikke nødvendigvis er studentereksamen eller nødvendigvis HF, men også tilsvarende teoretiske forudsætninger inden for de relevante fag, der giver adgang til seminarierne.

Alt i alt må vi i mit parti stille os positivt til lovforslaget. Vi noterer os med en vis glæde, at det ikke skulle medføre nævneværdige udgiftsstigninger. Men der er en del spørgsmål, specielt vedrørende det, der allerede er blevet nævnt her flere gange, og som

forekommer mig at være det helt centrale, nemlig hvordan man har tænkt sig at integrere husholdningslæreruddannelsen i uddannelsessystemet som sådant. Der er nogle antydninger af, at man har været opmærksom på denne integrering, i det, der står om videreuddannelsen af uddannede husholdningslærere. Men det forekommer mig, at netop den tendens til fleksibilitet og integrering af de videregående uddannelser, som vi mærker som et væsentligt samfundskrav i disse tider, måske ikke er helt tilstrækkelig tilgodeset. Det forekommer mig, at der på dette punkt er en del at gøre i udvalgsarbejdet, hvortil vi altså kan tilsige en velvillig holdning.

Undervisningsministeren (*Knud Heinesen*): Jeg vil gerne takke ordførerne for en stort set positiv, men også kritisk behandling af det foreliggende lovforslag. Jeg vil sige indledningsvis, at der ikke er nogen af de punkter, som har været nævnt med en særlig kritik og en særlig skepsis, som vi ikke, i hvert fald for så vidt angår mig, kan få en helt fordomsfri drøftelse af under det udvalgsarbejde, som nu skal i gang.

Fru Tove Lindbo Larsen spurgte, om det ikke kunne være sådan, at spørgsmålet om fortsættelse efter første år blev behandlet i et fællesudvalg inden behandling i lærerrådet. Dertil vil jeg gerne sige, at det har jeg sådan set ikke noget imod, hvis de studerende ellers ønsker det. Det er jo sådan på de øvrige seminarieområder, at de gældende regler om bortvisning indebærer, at den pågældende elev, muligvis med en bisidder, **kan** møde for lærerrådet og gøre rede for sine synspunkter, og det er vel alt i alt betænkeligt at indføre en ordning, hvorigenem man tvinger den elev, der skal bortvises, til at involvere studiefællerne i de problemer, der ligger bag bortvisningen, hvis ikke den pågældende selv ønsker det. Men også det kan vi naturligvis se på i udvalgsarbejdet.

Endvidere rejste fru Tove Lindbo Larsen spørgsmålet om, hvorvidt det ville være hensigtsmæssigt, at ordet „ernæring“ blev medtaget i selve formålsparagraffen, § 1. Det er jo sådan, at ernæringslære er et basisfag i husholdningslæreruddannelsen, og det

er også tænkt som sådant i den nye uddannelse. Faget er følgelig nævnt blandt uddannelsens fag i § 5, stk. 1. Men ernærings-spørgsmål må opfattes som en naturlig del af begreberne husholdnings- og forbrugerspørgsmål, og jeg mener, at det ville medføre en noget misvisende begrænsning af disse begrebers indhold, hvis ernærings-spørgsmål nævntes sideordnet med dem. Men jeg forstod, at det, der var det væsentlige for fru Tove Lindbo Larsen, var at få understreget ernæringslærens betydning i uddannelsen, og det skulle vi nok være i stand til ved fælles hjælp at finde en formulering af i udvalgets betænkning.

Fru Gerda Møller beskæftigede sig meget med adgangsvejene til denne uddannelse, og det samme var tilfældet for fru Merete Bjørn Hanssen og også i nogen måde hr. Samuelsen. Det forstår jeg meget vel. Det har jeg også selv gjort, og derfor har jeg heller ikke kunnet acceptere et forslag om, at studentereksamen og HF skulle være de eneste adgangsveje til denne uddannelse. Det er vel den første lov, vi får — eller det første lovforslag, vi ser, jeg skal ikke foregribe begivenhedernes gang — hvor studentereksamen, HF og en faglig uddannelse er ligestillet som adgangsvej. Derfor forekommer nogle af de bemærkninger, der blev fremført om adgangsvejene mig en lille smule ejendommelige, ikke mindst fordi der derudover gives en generel bemyndigelse til at godkende optagelse også af andre ansøgere. Jeg kan forsikre for, at min holdning over for dette lovforslag under hele dets tilblivelseshistorie vil være den samme, når det gælder lovens administration, nemlig at disse bestemmelser om adgangsvejene skal blive administreret således, at det skaber nye uddannelseskløfter. Tværtimod kan jeg forsikre, at der skal foregå en yderst liberal administration på dette område, og det er altså også det, der er tilsigtet med bestemmelserne og bemærkningerne, der er knyttet hertil. Hvis vi i fællesskab under udvalgsarbejdet, i betænkningen eller i form af ændringsforslag kan finde frem til formuleringer, der understreger dette, skal det møde overordentlig stor hjælpssomhed fra min side.

Jeg vil gerne understrege i anledning af

nogle af fru Gerda Møllers bemærkninger, at uddannelsens varighed ikke i realiteten er forlænget; et halvt års forudgående husholdningsskoleophold er bortfaldet. Derfor er der heller ikke, som jeg synes fru Gerda Møller antog det i nogle bemærkninger, tale om merudgifter. Når der ikke er tale om nierudgifter, mener jeg, at de pædagogiske hensyn må spille en afgørende rolle med hensyn til vurderingen af, hvor lang uddannelsen skal være. Men jeg er åben også over for en drøftelse af, om der skal være 3 eller $3\frac{1}{2}$ års uddannelsestid. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, har undervisningsministeriets oprindelige standpunkt været, at man burde begrænse sig til 3 år, men vi har forstået på de høringer, vi har haft, at man mente, at uddannelsen dermed blev lagt i en uhensigtsmæssig spændetrøje.

Med hensyn til en række pædagogiske spørgsmål, som fru Gerda Møller rejste, og som andre ordførere også var inde på, skal jeg sige, at jeg med stor interesse vil søge disse spørgsmål yderligere belyst og drøftet under udvalgsarbejdet.

Til fre Merete Bjørn Hanssen skal jeg sige, at jeg, som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, ingen som helst planer har om oprettelse af statsseminarier. Til spørgsmålet om, hvad man byggede forhåbningerne om en større tilslutning til disse uddannelser på, skal jeg kun sige, at jeg har forstået, at det er et skøn i uddannelsessektoren, at den forbedrede uddannelse, som forslaget indebærer, vil øge behovet. Jeg vil også selv antage, at det stærkt stigende behov for forbrugeroplysning rundt omkring i samfundet og også på de forskellige uddannelsesområder vil øge behovet på dette felt.

Jeg forstod, at det var afgørende for fru Merete Bjørn Hanssen, om jeg ville bidrage til en belysning af, hvorvidt der måtte være et behov for koordinering med andre uddannelser ud over dem, der er tilgodeset i forslaget. Derfor skal jeg tilsige mit meget velvilje medarbejderskab i så henseende, og det er samtidig også et svar til et spørgsmål fra fru Kristine Heltberg.

Så havde fru Merete Bjørn Hanssen endelig et drilleri, som vel nok gik på en tidligere behandling af universitetsstyrelsesloven.

Dertil vil jeg gerne sige, at med hensyn til § 13, stk. 2, som det drejer sig om, har jeg aldrig ment, at der kunne være noget i vejen for, at det offentlige fastlagde råds sammensætning og beføjelser, heller ikke i universitetsstyrelsesloven. Derimod har jeg haft noget imod, at de studerende af statsmagten skulle have fastlagt deres valg- og repræsentationsregler. Dette drilleri bed altså ikke rigtig.

Hr. Samuelson bad om, at vi i udvalget fik lejlighed til at få belyst nøjere det faglige niveau, som tænkes krævet for de enkelte discipliner, og vi skal udfolde store anstrengelser for at tilfredsstille hr. Samuelson på dette punkt.

Så blev der endelig rejst spørgsmålet om anvendelsen i folkeskolen, og det vil jeg godt gøre nogle bemærkninger om, for jeg synes, det trænger til, at vi kigger lidt på det.

Det er jo sådan, at efter folkeskolelovens § 23 skal man for at kunne overtage undervisningen i folkeskolen have gennemført uddannelsen til lærer i folkeskolen. Herudover er det dog fastsat, at ved skoler, hvor tjenestemandsansatte lærere eller timelærere ikke kan påtage sig undervisningen i alle de fag, som undervisningsplanen omfatter, kan der med amtsrådets godkendelse ansættes faglærere med særlig uddannelse. På dette grundlag anvendes også folk med husholdningslærerindeuddannelse i ret betydeligt omfang til at give undervisning i folkeskolen, men altså som faglærere eller års vikarer eller gennem anden løsere ansættelsesform.

Bestemmelsen i § 1 i bekendtgørelsen af 28. oktober 1960 om husholdningsseminariernes formål, hvorefter dette er at udanne husholdningslærerinder og lærere bl. a. til undervisning til husgerning i folkeskolen, har derfor i relation i hvert fald til fastansættelse ikke haft tilstrækkelig baggrund i folkeskolelovens bestemmelser om uddannelsesmæssige krav for ansættelse i folkeskolen. Bestemmelsen har været mere generelt udformet, end der har været dækning for.

Men jeg vil gerne understrege, at der ikke med dette forslag sker nogen indskrænkning i den hidtidige praksis. Jeg ville også mene, at spørgsmålet om en eventuel ændring af

grundlaget for anvendelse af husholdningslærere til undervisning i husgerning i folkeskolen næppe bør søges løst isoleret i forbindelse med behandlingen af dette forslag, men vel så vidt muligt bør søges løst som led i løsningen af det generelle spørgsmål om mulighederne og vilkårene for anvendelse i folkeskolen af lærerkræfter, der ikke er uddannet efter loven om uddannelse af lærere til folkeskolen. Udviklingen går vel i retning af at tage anden arbejdskraft ind, men samtidig er der naturligvis også en udvikling i retning af en større fagintegration, som kan vanskeliggøre det.

Men også det kan der vel være mulighed for at se på under udvalgsarbejdet sammen med det sidste spørgsmål, som fru Kristine Heltberg nævnte, nemlig oplysninger om den praktiske side af uddannelsen ud over dem, der er indeholdt i bemærkningerne.

Tove Lindbo Larsen: Fru Gerda Møller nævnte, at al praktikken i forbindelse med uddannelse af husholdningslærere var ved at forsvinde med dette lovforslag. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det er ikke tilfældet; der er allerede nu adskillige timer på planen for uddannelse i praktik på seminarierne. Men når man har ønsket, at det skulle falde bort forud for seminarietiden, skyldes det, som det også er nævnt i bemærkningerne i lovforslaget, og som jeg selv nævnte, at man har forvaltet dette år særdeles forskelligt, sådan at når de studerende kom til seminariet, var niveauet særdeles forskelligt. Derfor havde man ingen nytte af dette år. Der til kommer også, at man med den udvikling, der er i vort samfund, har vanskeligheder ved at finde lærepladser, hvilket fru Gerda Møller selv nævnte.

Jeg har lyst til også at sige, at det behov for husholdningslærere, man kan forvente i fremtiden, sikkert ligger på et andet sted, end vi har set det i de sidste 20 år. Vi må forvente en ændring af samfundet og dermed også af opgaverne for husholdningslærere. Jeg lægger megen vægt på, at det bliver en stor del husholdningslærere, der vil blive beskæftiget med oplysningsarbejde, ikke mindst på forbrugerområdet, men også på det ernæringsmæssige område. Jeg vil også gerne understrege, at der i øjeblikket i

sundhedsvæsenet ligger et forslag til overvejelse om en klinisk diætassistentuddannelse. Det er en overbygning, der kræver, at man har indsigt på det ernæringsmæssige område, og det mener jeg at dette lovforslag tilgodeser.

Jeg vil endelig nævne, at man i husholdningslærernes faglige organisation har beskæftiget sig stærkt med det nuancerede område for beskæftigelsen. Man har haft møde med erhvervene, hvor de har udtrykt, at de lagde megen vægt på alsidigheden og på det pædagogiske i uddannelsen.

Jeg tror, vi nu får en bedre uddannelse af husholdningslærere, og jeg vil glæde mig til et positivt arbejde i udvalget.

Gerda Møller: Må jeg begynde med at sige til fru Tove Lindbo Larsen, at jeg netop nævnte i min ordførertale, at til trods for de forskellige niveauer på de forskellige husholdningsskoler, mener jeg alligevel, at det vil være praktisk fortsat at lægge noget af den praktiske uddannelse dér.

Når jeg kommer herop, var det egentlig for at udtrykke min tilfredshed over for undervisningsministeren med hensyn til hans indstilling over for den kritik af forslaget, som jeg selv kom med og over den fordomsfri måde, hvorpå ministeren har givet tilsagn om i udvalget at ville behandle de synspunkter, jeg og visse andre har fremført. Det kan så håbes, at vi når frem til eller nærmere til det resultat, som vi gerne vil have ud af denne uddannelse.

Jeg var også tilfreds med den fordomsfri indstilling, ministeren havde med hensyn til adgangskriteriet. Men det falder ligesom ikke rigtig i tråd med bemærkningerne, for man kan jo ikke, når man kigger på bemærkningerne, lade være at lægge mærke til, at det ikke alene er studentereksamen. Der står:

„Hvilke supplerende prøver og kurser det kan blive nødvendigt at stille krav om som tillæg til såvel disse uddannelser som til studentereksamen og højere forberedelseseksamen med visse fagkombinationer, vil først kunne angives detaljeret

Det vil altså sige, at i visse tilfælde er en studentereksamen ikke tilstrækkelig, så vidt

jeg kan læse af bemærkningerne. Det må gøre én betænkelig.

Merete Bjørn Hanssen: Jeg vil også gerne sige ministeren tak for den indstilling, der kom til udtryk i hans svartale på ordførertalerne. Men når ministeren nævner, at han havde opfattet det sådan, at det for mig var en fagørende forudsætning, at der blev kigget på koordineringsproblemet, vil jeg gerne lige have lov til at præcisere, at vi ikke bare skal kigge på det, men også helst have gjort noget ved det i forbindelse med lovforslaget.

Undervisningsministeren (*Knud Heinesen*): Til fru Merete Bjørn Hanssen skal jeg sige, at jeg øjensynlig ikke har udtrykt mig tilstrækkelig klart. Jeg forstår udmærket, at det ikke er nok at kigge på det.

Til fru Gerda Møllers bemærkning om de supplerende kurser kan jeg sige, at disse formuleringer hænger noget sammen med, at der er indføjet denne bestemmelse om, at også faglige uddannelser kan give anledning til denne uddannelse — og i øvrigt også andre uddannelser — og at andre adgangsveje kan komme på tale efter ministerens

nærmere bestemmelse. Da kan man jo bringe sig i den situation, at det kan være fornuftigt at etablere et suppleringskursus i forhold til disse uddannelser. Man må dog erkende, at også for studentereksamens vedkommende kan der være nogle faglige discipliner, som man mangler, og jeg synes, det ville være urigtigt at diskriminere imellem studentereksamen og faglige uddannelser ved at kræve, at det, der manglede, skulle suppleres for den, der havde den faglige uddannelse, mens den, der havde en studentereksamen, ikke skulle mødes med et tilsvarende krav om en supplerer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (*Hanne Budtz*). Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget for undervisning og uddannelse. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Undervisningsministeriet,
1. afd. j.nr. o9-o9-62/69

Den 1. maj 1972.

Ad forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere (F 190)

Spørgsmål 1:

En oversigt, der viser, hvor de nuværende husholdningslærere er beskæftiget, ønskes tilstillet udvalget.

Svar;

Undervisningsministeriet nåder ikke selv over materiale om samtlige nuværende husholdningslæreres beskæftigelse. Foreningen af danske husholdningslærere har imidlertid stillet de oplysninger, som foreningen har tilvejebragt herom, til rådighed.

Foreningen har godt 1.500 medlemmer, hvoraf ca. 200 er pensionister og studerende og godt 100 er ude af erhverv. De resterende er efter de for foreningen foreliggende oplysninger, der til dels er baseret på besvarelserne af årligt tilsendte spørgeskemaer, beskæftiget således:

	Heltids- arbejde	Deltids- arbejde
Undervisning af børn, unge og voksne	ca. 400	ca. 290
Konsulenter for organisationer, institutioner og erhvervsvirksomheder	ca. 230	} a . 40
Forsøgsarbejde, rengøringsinspektion, skribentvirksomhed m.m.	ca. 160	

Ifølge oplysning fra seminarierne er der siden 1923 dimitteret ca. 3.600 husholdningslærere. Det kan ikke oplyses, hvor mange af disse der endnu er i live og i erhvervsaktiv alder og ønsker arbejde inden for faget, men ministeriet har forstået, at foreningen ikke er bekendt med uønsket ledighed af betydning på landsbasis.

Det må imidlertid antages, at en del husholdningslærere ikke er medlemmer af foreningen, og ministeriet må derfor understrege, at den foran anførte opgørelse ikke giver grundlag for at drage slutninger med hensyn til beskæftigelsesforholdene for samtlige virkende husholdningslærere i erhvervsaktiv alder, der ønsker beskæftigelse i deres fag.

Fra seminarierne har ministeriet modtaget følgende oplysninger om beskæftigelsesforholdene for de i 1970 og 1971 dimitterede 172 husholdningslærere:

Undervisning af børn, unge og voksne	99
Konsulenter for organisationer, institutioner og erhvervsvirksomheder	24
Rengøringsinspektion m.m.	7
Andet arbejde, navnlig i udviklingslande	13
Under videreuddannelse	9
For tiden uden erhverv og uden ønske om erhverv	12
Uoplyst	<u>8</u>
I alt	<u>172</u>

dervisningsministeriet,
afd. j.nr. 09-09-62/69

Den 1. maj 1972.

Ad forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere (F 190)

Spørgsmål 2:

Antallet af husholdningsskoler ønskes ligeledes oplyst, herunder disses belægningsprocent, samt antallet af nedlagte husholdningsskoler inden for de seneste år.

Svar;

I henhold til lov af 4. juni 1970 om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler er der for tiden godkendt ialt 25 husholdningsskoler, heraf 20 skoler med egentlig husholdningsundervisning og 5 skoler med kurser i hjemmets syning. En fortegnelse over skolerne og deres kursusstilbud m.v. vedlægges i 25 eksemplarer.

Antallet af nedlagte husholdningsskoler inden for de seneste år fremgår af følgende oversigt over antallet af husholdningsskoler:

1966:	33
1967:	32
1968:	32
1969:	31
1970:	28
1971:	25
1972:	25

Årsagen til faldet i antallet af husholdningsskoler har hovedsagelig været, at små, ofte privatejede, skoler er ophørt, og at kombinerede skoleformer, f.eks. landbrugs- og husholdningsskoler, efter- og husholdningsskoler, syskole og håndarbejdsseminarium i flere tilfælde er overgået til kun at omfatte én skoleform.

Det gennemsnitlige antal årselever (summen af elever i de enkelte undervisningsuger i finansåret divideret med 40) ved de 25 eksisterende husholdningsskoler udgjorde i treårsperioden 1967-68 - 1969-70 35,1, i treårsperioden 1968-69 - 1970-71

33,8 og i finansåret 1971-72 38,0.

Stigningen i årselevtallet må ses på baggrund af de positive udslag ovennævnte lov af 4. juni 1970 har givet. Husholdningsskolerne fik ved denne lov mulighed for at tilbyde kurser for elever af begge køn og for at indføre nye kursustyper, nemlig korte kurser, om specielle emner, uddannelseskurser for f.eks. husholdningsteknikeruddannelse og køkkenlederuddannelse samt kurser, hvor prøveforberedende undervisning på teknisk forberedelseseksamensniveau og udvidet teknisk forberedelseseksamensniveau kombineres med undervisning i hjem-, familie- og forbrugerfag.

I princippet må de fleste husholdningsskoler betegnes som mindre skoler. Egentlig ledig kapacitet findes ikke, højst i en overgangsperiode for enkelte skoler. Med loven af 4. juni 1970 har skolerne i højere grad fået mulighed for at udnytte kapaciteten i tilfælde af svigtende elevtilgang til et kursus ved at tilbyde korte kurser for andre elevkategorier end dem, der søger de almindelige kurser af 3-10 måneders varighed. Skolernes kapacitet må iøvrigt være præget af stor fleksibilitet afhængig af, om der tilbydes kurser for 16-18 årige, der er villige til at bo på 2-mandsværelser, eller kurser for voksne, der ønsker eneværelser.

Undervisningsministeriet,
1. afd. j.nr. 09-09-62/69

Den 1. maj 1972.

Ad forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere (F 190)

Spørgsmål 3:

En definition af "erhvervsfaglige uddannelse" i forslaget § 4 ønskes.

Svar:

Med betegnelsen erhvervsfaglige uddannelser forstås i første række de erhvervsfaglige grunduddannelser, der er ved at blive planlagt inden for levnedsmiddelområdet i overensstemmelse med lovforslaget om erhvervsfaglige forsøgsuddannelser. Det er hensigten, at der tillige skal være adgang for andre, der har en faglig uddannelse, og som iøvrigt har de forudsætninger, som er nødvendige for at kunne følge uddannelsen til husholdningslærer.

Undervisningsministeriet,
1. afd. j.nr. 09-09-62/69

Den 1. maj 1972.

Ad forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere (F 190)

Spørgsmål 4:

Ligeledes ønskes specialet i forslagens § 5, stk. 1, nr. 6) forklaret.

Svar;

Specialet skal efter lovforslagets § 5, stk. 3 udarbejdes inden for uddannelsens 3. år. Det er tanken, at der skal afsættes en væsentlig tid hertil, dog næppe over ét semester. Den nærmere fastsættelse af de tidsmæssige rammer for udarbejdelsen af specialet bør afvente forslag fra det studieplansudvalg, der skal fremkomme med forslag til bekendtgørelse om uddannelsen.

Et væsentligt formål med at indføre udarbejdelsen af et speciale er at give de studerende mulighed for under uddannelsen at fordybe sig i en bestemt emnekreds, som sigter mod den studerendes fremtidige beskæftigelse. På den anden side har man ikke fundet det rigtigt at foreslå en så vidtgående specialisering under uddannelsen, at valget af speciale får konsekvenser for den uddannedes kompetance i forhold til husholdningslærernes forskellige arbejdsområder.

Udarbejdelsen af speciale har også tti.1 formål at opøve de studerende i metodikken ved tilrettelæggelse og gennemførelse af større selvstændige opgaver. Kendskabet hertil vil være af værdi, når de i deres fremtidige arbejde bliver stillet over for tilsvarende større opgaver, også selv om sådanne falder inden for andre faglige områder end det, der er behandlet i specialet.

Det må forventes, at specialet i mange tilfælde vil blive koordineret med den i lovforslagets § 5, stk. 1 nr. 5 omhandlede praktikantvirksomhed, således at denne sammen med litteraturstudier, interviews, studiebesøg og/eller laboratorieforsøg danner grundlag for i specialarbejdet at give en be-

dømmelse af det tilvejebragte erfaringsmateriale og fremkomme med forslag og ideer og en vurdering af emnet som helhed.

Specialet tænkes udarbejdet inden for de i bemærkningen til lovforslaget nævnte hovedbeskæftigelsesområder (undervisning, rådgivningsvirksomhed, forsøgs- og undersøgelsesarbejde). Inden for disse hovedområder vil de studerende med seminariets godkendelse af opgavens formulering og form kunne vælge, hvilket fagområde - ernæring, madlavning, bolig, hjem og familie, rengøring, vedligeholdelse, forbrugerstof - de vil behandle i specialarbejdet, og hvem det retter sig mod samt om de vil udføre det enkeltvis eller som gruppearbejde.

Der vil således være talrige muligheder for valg af speciale. Som konkrete eksempler kan man nævne rengøringsledelse og inspektion ved en større institution med omfattende rengøringsassistentstab, introduktion af undervisning i moderne ernæringsprincipper for unge, driften af et forbrugervejledningskontor i en provinsby, forsøgsmadlavning, kostberegning og opskriftsudarbejdelse for en patientgruppe på specialdiæt.

En form for koordination mellem speciale og frivillig undervisning efter lovforslagets § 5, stk. 2 vil også kunne tænkes.

Endvidere bør speciale kunne vælges med relation til efter- og videreuddannelsesmulighederne. Et udført speciale inden for forbrugerområdet skulle f.eks. efter fuldentt husholdningslæreruddannelse danne basis for fortsatte studier under den nordiske husholdningshøjskoles kommende forbrugerlinie; et udført speciale inden for diætvejledningsarbejde skulle på lignende vis danne basis til en videregående diæt- og kostkonsulentuddannelse.

Uddrag af folketingets undervisningsudvalgs skrivelse af 18.
april 1972 til undervisningsministeren ;

" 5.Bekendtgørelse nr. 4 af 8. januar 1970 om
faste råd og udvalg m.m.ved seminarierne ønskes tilstillet ud-
valget. "

Uddrag af undervisningsministerens skrivelse af 1. maj 1972 til
folketingets udvalg for undervisning og uddannelse ;

" Som svar på spørgsmålene nr. 5 og ... vedlæg-
ges endvidere ... 60 eksemplarer af ministeriets bekendtgørelse
nr. 4 af 8. januar 1970 om faste råd og udvalg ved seminarier-
ne_____ "

Bekendtgørelse om faste råd og udvalg m.m. ved seminarierne.

I henhold til lov nr. 235 af 8. juni 1966, jfr. navnlig §§ 14 og 15, om uddannelse af lærere til folkeskolen fastsættes følgende bestemmelser:

Kapitel I. Lærerrådet.

§ 1. Lærerrådet består af seminariets rektor, seminariets lærere (herunder aspiranter og timelærere med fast skema) og lederen (lederne) af seminariets faste øvelsesskoler).

Stk. 2. Lærerrådet fastsætter selv sin forretningsorden. Et eksemplar indsendes til direktoratet for folkeskolen og seminarierne.

Stk. 3. Det kan bestemmes i forretningsordenen, at lærerrådet nedsætter et forretningsudvalg på højst 5 medlemmer og eventuelt andre udvalg til forberedelse af lærerrådets arbejde.

§ 2. Lærerrådet vælger formand, næstformand og sekretær for hvert undervisningsår. Valgene foretages på et møde snarest efter undervisningsårets begyndelse. På samme møde vælges eventuelle faste udvalg og de lærere, som lærerrådet skal udpege som medlemmer af seminariets fællesudvalg, jfr. § 15.

§ 3. Lærerrådet holder møde, når formanden finder grundlag for det, eller når seminariets rektor eller de af lærerrådet udpegede medlemmer af fællesudvalget eller mindst $\frac{1}{5}$ af lærerrådets medlemmer skriftligt anmoder om møde med angivelse af det eller de emner, der ønskes drøftet.

Stk. 2. Formanden indkalder til lærerrådsmøde ved skriftlig meddelelse til hvert enkelt medlem af rådet. Indkaldelse sker med mindst 14 dages varsel. Formanden meddeler dagsorden eller foreløbig dagsorden sammen med indkaldelsen. Rådets

medlemmer kan stille skriftlige forslag til dagsordenen indtil 7 dage før mødet. Finder formanden anledning til at ændre dagsordenen, bekendtgøres ny dagsorden senest 5 dage før mødet.

Stk. 3. Til behandling af hastende sager kan indkaldelse ske med kortere varsel end 14 dage, dog mindst med ét døgn varsel.

§ 4. Medlemmerne har pligt til at deltage i lærerrådets møder. Eventuelt forfald skal meddeles formanden. Har et medlem ikke deltaget i et møde, skal han gøre sig bekendt med protokollatet af det pågældende møde.

Stk. 2. Rådet træffer vedtagelse ved stemmeflerhed blandt de tilstedeværende medlemmer. Vedtagelse vedrørende bestemte studerende kan dog kun træffes, når et flertal af de medlemmer, der underviser eller inden for de sidste 6 måneder har undervist de pågældende studerende i læreruddannelsens fag, er til stede. Hvert tilstedeværende medlem har én stemme.

Stk. 3. Vikarer, der på tidspunktet for mødet er knyttet til seminariet, deltager uden stemmeret i behandlingen af sager vedrørende studerende, som de underviser eller inden for de sidste 6 måneder har undervist i et af læreruddannelsens fag. Rådet eller formanden kan indbyde andre til at deltage i et møde uden stemmeret.

Stk. 4. Rådets forhandlinger er fortrolige. Eventuelle meddelelser og rådets udtalelser afgives af formanden på rådets vegne.

§ 5. Sekretæren fører en protokol. I protokollen angives forretningsordenen og medlemmernes antal for hvert undervisningsår. For hvert møde angives, hvem der har deltaget i mødet, dagsordenen, eventuelt hovedpunkter af forhandlingerne, rådets vedtagelser og efter kort diktat eventuelle mindretalsudtalelser. Er der holdt afstem-

ning, angives afstemningens emne og antallet af stemmer (ja, nej, stemmer ikke). Protokollatet for hvert møde oplæses og godkendes af rådet inden mødets slutning og underskrives af formanden og sekretæren. Mindretalsudtalelser underskrives af den eller dem, der har afgivet dem.

Stk. 2. Protokollens indhold er fortroligt. Formanden sørger for protokollens opbevaring på seminariet. Den skal efter anmodning forevises medlemmer af lærerrådet.

Stk. 3. Forelægges en sag, der har været behandlet i lærerrådet, for undervisningsministeriet, eller afgiver lærerrådet en udtalelse til brug for ministeriet, skal en udskrift af protokollen vedlægges sagen eller udtalelsen. Udskriften skal omfatte hele protokollatet om den pågældende sag, herunder eventuelle mindretalsudtalelser. Udskriften bekræftes af formanden.

Stk. 4. Fremsendelse af udtalelse og protokoludskrift til ministeriet sker gennem rektor. Genpart af rektors ledsagende bemærkninger afgives til lærerrådet.

§ 6. Lærerrådet afgiver udtalelse til rektor om:

- 1) oprettelse af nye stillinger ved seminariet;
- 2) de fag, hvormed ledige lærerstiller skal opslås;
- 3) opslag af særlige hverv ved seminariet (f. eks. inspektør, praktikleder, bibliotekar, tilsyn med samlinger);
- 4) optagelse af studerende, når der er flere ansøgere, end seminariet kan optage;
- 5) bortvisning af studerende, jfr. § 27;
- 6) fag- og timefordelingsplanen for hvert undervisningsår;
- 7) bevillingssønsker fra fagene;
- 8) byggeri, indretning og ændringer af lokaler.

Stk. 2. Planer vedrørende forsøgsundervisning behandles i lærerrådet, inden fællesudvalget afgiver udtalelse om dem, jfr. § 73 i bekendtgørelse om uddannelse af lærere til folkeskolen.

Stk. 3. Herudover behandler lærerrådet sager, som rektor forelægger det til udtalelse. Lærerrådet kan i øvrigt behandle sager af almen betydning for seminariet.

Stk. 4. Ønsker rektor eller de af lærerrådet udpegede medlemmer af fællesudvalget eller $\frac{1}{5}$ af lærerrådets medlemmer en sag drøftet i fællesudvalget, før lærerrådet tager stilling til den, indhentes der en udtalelse fra fællesudvalget, medmindre lærerrådets formand finder sagen uopsættelig. Om udtalelser fra fællesudvalget i øvrigt henvises til § 19, stk. 2.

Stk. 5. Er en sag, som lærerrådet skal udtale sig om efter stk. 1, uopsættelig, og kan lærerrådet ikke indkaldes på grund af ferie, afgør rektor den pågældende sag uden behandling i lærerrådet. Rektor foranlediger sagen optaget på dagsordenen for lærerrådets førstkommande møde, hvor han giver en redegørelse for sagen.

§ 7. Udgifter i forbindelse med lærerrådets arbejde afholdes af seminariet. Seminariets kontor bistår lærerrådet med skrivararbejde og postbesørgelse.

§ 8. For så vidt angår studerende, der uddanner sig efter lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen, behandler lærerrådet de i cirkulære nr. 95 af 6. juni 1956 om lærerråd ved seminarierne litra b, c, e, f og g nævnte spørgsmål.

Stk. 2. Udskillelse af uskikkede studerende kan foretages på det i loven af 1954 § 12, stk. 3 nævnte tidspunkt og desuden i forbindelse med den vurdering af samtlige studerende i en klasse, som foretages før oprykning i en højere klasse, indstilling til lærerprøven eller dimission. Rejses der på et andet tidspunkt spørgsmål om en studerendes adgang til at fortsætte uddannelsen på seminariet, er sagen en bortvisningssag, jfr. § 27.

Stk. 3. Før behandling i lærerrådet af spørgsmål om udskillelse efter loven af 1954 § 12, stk. 3, om oprykning i højere klasse, om indstilling til lærerprøven eller om dimission drøftes den enkelte klasse ved et møde, der indkaldes og ledes af rektor. I mødet deltager samtlige lærere, der underviser studerende i klassen på mødets tidspunkt. På mødet tages der stilling til, om man kan foreslå den enkelte studerende oprykket, henholdsvis indstillet til lærer-

prøven eller dimitteret, og der udarbejdes en indstilling herom til lærerrådet. Indstillingen vedtages ved almindeligt stemmeflertal blandt de lærere, der underviser den enkelte studerende, idet hver lærer skal afgive sin stemme for eller imod. Finder et flertal af lærerne, at en studerende ikke kan oprykkes, henholdsvis indstilles til lærerprøven eller dimitteres, angives det tillige, om den pågældende bør have tilladelse til at gå klassen om eller bør udskilles. Stilles der i indstillingen forslag om udskillelse, gør rektor den studerende bekendt med sagen og giver ham lejlighed til at fremkomme med en udtalelse inden 5 dage. Udtalelsen meddeles lærerrådet senest 2 dage. før spørgsmålet om udskillelse behandles i rådet. Lærerrådets afgørelse meddeles den studerende af rektor.

Kapitel II. De studerendes råd.

§ 9. Rådet består af mindst 1 medlem for hver påbegyndte 40 studerende i hver årgang studerende, valgt af og blandt de respektive årgange, samt af et antal medlemmer valgt af og blandt samtlige studerende på seminariet (de studerendes forsamling). Valg af medlemmer og suppleanter, jfr. stk. 3, foretages i august for hvert undervisningsår.

Stk. 2. Studerende, der afslutter deres uddannelse på den 3-årige og 4-årige linie efter loven af 1954, danner årgangstrin hver for sig.

Stk. 3. Rådets love og ændringer af disse vedtages på et møde i de studerendes forsamling. Lovene skal indeholde bestemmelse om

- 1) rådets størrelse, antallet af suppleanter for medlemmerne og fremgangsmåden ved valg af medlemmer og suppleanter;
- 2) valg af formand;
- 3) indkaldelse af de studerendes forsamling;
- 4) indkaldelse til møde i rådet, beslutningsdygtighed og protokol;
- 5) vedtagelse af årligt budget;
- 6) revision af rådets regnskab;
- 7) aflæggelse af årlig beretning og regnskab.

Det kan bestemmes i lovene, at rådet nedsætter et forretningsudvalg. Eksemplarer af

lovene og ændringer i disse afgives til rektor og indsendes til direktoratet for folkeskolen og seminarierne.

Stk. 4. Rådet fastsætter selv sin forretningsorden. Et eksemplar afgives til rektor.

§ 10. Rådet repræsenterer seminariets studerende over for seminariets rektor og har ret til at forhandle med denne om spørgsmål, der

- 1) i almindelighed berører de studerendes studievilkår og tilværelse på seminariet,
- 2) berører enkelte studerendes uddannelsesmæssige vilkår eller personlige forhold, hvis de pågældende studerende ønsker rådets bistand.

Stk. 2. Rådet yder bistand i sager om bortvisning efter bestemmelsen i § 27 og stiller forslag om emner for frilæsning og om fælles kulturelle arrangementer efter § 32 i bekendtgørelse om uddannelse af lærere til folkeskolen.

§ 11. Rådet kan varetage de studerendes interesser på andre områder end nævnt i § 10 og kan påtage sig kulturelle, idrætsmæssige og underholdningsmæssige opgaver og arrangementer for seminariets studerende.

§ 12. Rådet kan tilslutte sig en fællesorganisation af de studerendes råd ved seminarierne.

§ 13. Seminariet stiller kontorlokale og materiel til rådighed for rådet.

§ 14. Kan et spørgsmål ikke løses ved forhandling mellem rådet og seminariets rektor, kan rådet forlange sagen forelagt for undervisningsdirektøren. Ved forelæggelsen medsendes der redegørelse fra parterne.

Kapitel III. Fællesudvalget.

§ 15. Lærerrådet og de studerendes råd nedsætter et fællesudvalg på 10 medlemmer. Medlemmerne er:

- 1) 5 lærere udpeget af lærerrådet blandt dets medlemmer,
- 2) 5 studerende udpeget af de studerendes råd blandt seminariets studerende (herunder studerende, der uddanner sig efter loven af 1954).

Valgene foretages i august for hvert undervisningsår. Udvalget vælger formand, næstformand og sekretær. Seminariets rektor deltager i møderne.

Stk. 2. Fællesudvalget kan fastsætte en forretningsorden.

§ 16. Fællesudvalget holder ordinært møde mindst 1 gang om måneden i semesterene, dog kan formanden aflyse et møde, hvis han og næstformanden finder, at der ikke foreligger tilstrækkeligt stof til behandling. Fællesudvalget holder i øvrigt møde, når formanden finder det nødvendigt, eller når seminariets rektor eller 3 af fællesudvalgets medlemmer skriftligt anmoder om møde med angivelse af det eller de emner, der ønskes drøftet.

Stk. 2. Fællesudvalgets ordinære møder aftales for en periode ad gangen eller fra møde til møde. Aflysning sker ved opslag eller ved skriftlig meddelelse til medlemmerne og rektor. Formanden indkalder til andre møder ved skriftlig meddelelse til medlemmerne og rektor og med normalt 5 dages varsel.

Stk. 3. Formanden fastsætter en dagsorden for hvert møde, der meddeles medlemmerne og rektor senest 2 dage før mødet. Udvalgets medlemmer og rektor kan stille forslag til dagsordenen senest 3 dage før mødet. Eventuelt materiale udsendes så vidt muligt før mødet.

§ 17. Medlemmerne og rektor har pligt til at deltage i fællesudvalgets møder. Eventuelt forfald skal meddeles formanden. Har et medlem eller rektor ikke deltaget i et møde, skal han gøre sig bekendt med protokollatet for det pågældende møde.

Stk. 2. Møderne ledes af formanden eller i hans forfald af næstformanden.

Stk. 3. I tilfælde af uenighed træffes fællesudvalgets vedtagelser ved stemmeflerhed blandt de tilstedeværende medlemmer. Medlemmernes stilling til de spørgsmål, der behandles, kan ikke bindes med direktiver fra lærerrådet, henholdsvis de studerendes råd.

Stk. 4. Ønsker samtlige tilstedeværende medlemmer, der er udpeget af lærerrådet, henholdsvis de studerendes råd, en sag drøftet i det pågældende råd, inden de tager

stilling til den, udsættes fællesudvalgets stillingtagen, til sådan drøftelse har fundet sted, dog ikke ud over en måned og ikke, hvis fællesudvalgets formand finder sagen uopsættelig.

Stk. 5. Fællesudvalget eller formanden kan efter aftale med næstformanden indbyde andre til at deltage i udvalgets møder uden stemmeret. Behandler fællesudvalget faglige spørgsmål eller spørgsmål, der vedrører grupper på seminariet, som ikke kan anses for repræsenteret gennem fællesudvalgets medlemmer, tager udvalget eller formanden på dets vegne stilling til, om der bør indhentes særlig redegørelse, og om sagkyndige eller repræsentanter for de pågældende grupper bør indkaldes til mødet.

Stk. 6. Udtalelser fra fællesudvalget afgives af formanden på udvalgets vegne. Der gives på seminariet løbende orientering om udvalgets arbejde, medmindre sådan orientering efter sagens natur i det enkelte tilfælde bør undlades. Udvalget fastsætter selv formen for og omfanget af orienteringen.

§ 18. Der føres protokol over fællesudvalgets møder. I protokollen angives medlemmerne for hvert undervisningsår og en eventuel forretningsorden. For hvert møde angives, hvem der har deltaget, dagsorden, eventuelt hovedpunkter af forhandlingerne, eventuelle forskellige standpunkter i udvalget og udvalgets vedtagelser, herunder resultatet af eventuelle afstemninger. Protokollatet oplæses og godkendes inden mødets slutning, eller genpart udsendes til medlemmerne til godkendelse på det følgende ordinære møde.

Stk. 2. Forelægges en sag, der har været behandlet i fællesudvalget, for undervisningsministeriet, eller afgiver fællesudvalget en udtalelse til brug for ministeriet, skal en genpart af protokollatet om den pågældende sag vedlægges sagen eller udtalelsen.

Stk. 3. Fremsendelse af udtalelse og genpart af protokollat til ministeriet sker gennem rektor. Genpart af rektors ledsagende bemærkninger afgives til fællesudvalget.

§ 19. Fællesudvalget afgiver udtalelse til rektor om:

- 1) undervisningsspørgsmål i overensstemmelse med bestemmelserne i bekendtgørelse om uddannelse af lærere til folkeskolen;
- 2) biblioteks og faglokalers åbningstider, om tilsynsordning og eventuelle regler om brugen af disse lokaler, jfr. § 29;
- 3) eventuelle retningslinier for anvendelse af seminariets lokaler til andre formål end undervisning og læreres og studerendes faglige arbejde, jfr. § 28;
- 4) bevillingsønsker.

Stk. 2. Fællesudvalget afgiver udtalelse til lærerrådet om

- 1) oprettelse af nye stillinger ved seminariet;
- 2) opslag af særlige hverv ved seminariet (f. eks. inspektør, praktikleder, bibliotekar, tilsyn med samlinger);
- 3) principperne for optagelse af studerende, når der er flere ansøgere, end seminariet kan optage.

Stk. 3. Mindst 2 gange årligt drøfter fællesudvalget spørgsmål vedrørende seminariets økonomi på grundlag af en redegørelse herom fra rektor.

Stk. 4. Fællesudvalget kan på eget initiativ eller efter forslag fra andre på seminariet behandle ethvert almindeligt spørgsmål vedrørende undervisningen eller seminariet i øvrigt, som ikke udelukkende berører lærernes eller udelukkende de studerendes interesser. Konkrete tilfælde af uenighed mellem de studerende og rektor eller lærere behandles af fællesudvalget, hvis en af parterne ønsker det. Fællesudvalget afgiver udtalelse, når seminariets rektor eller faste råd eller udvalg på seminariet anmoder om det. I øvrigt afgør udvalget selv, om det vil behandle et spørgsmål, der er rejst over for det.

Stk. 5. Fællesudvalget kan ikke behandle spørgsmål om faglig vurdering af bestemte studerende eller om bestemte læreres undervisning eller tjenstlige forhold.

Stk. 6. Er en sag, som fællesudvalget skal udtale sig om efter stk. 1 eller 2, uopsættelig, og kan fællesudvalget ikke indkaldes på grund af ferie, afgør rektor, henholdsvis behandler lærerrådet, den pågældende sag uden behandling i fællesudvalget. Rektor foranlediger sagen optaget på dagsordenen

for fællesudvalgets førstkommande ordinære møde, hvor han giver en redegørelse for sagen.

§ 20. Udgifter i forbindelse med fællesudvalgets arbejde afholdes af seminariet. Seminariets kontor bistår fællesudvalget med skrivearbejde og postbesørgelse.

Kapitel IV. Det pædagogiske fagudvalg.

§ 21. Fagudvalget består af

- 1) samtlige lærere ved seminariet, der i et af fagene pædagogik, psykologi og undervisningslære eller i et af de pædagogiske specialer har ansvaret for planlægningen og koordineringen af undervisningen for et hold studerende, jfr. herved § 11, stk. 3 i bekendtgørelse om uddannelse af lærere til folkeskolen;
- 2) praktiklederen, hvis seminariet har praktikleder;
- 3) lederen (lederne) af den (de) faste øvelsesskole(r);
- 4) en studerende for hver årgang studerende valgt af og blandt de respektive årgange. Bestemmelsen i § 9, stk. 2 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Valg af de i stk. 1, nr. 4 nævnte medlemmer foretages i august for hvert undervisningsår.

Stk. 3. Fagudvalget kan fastsætte en forretningsorden. Valg af formand og eventuelle andre valg foretages for hvert undervisningsår.

Stk. 4. Formanden indkalder til fagudvalgets møder. Udvalget holder mindst 2 møder pr. semester. Medlemmerne har pligt til at deltage i møderne.

§ 22. Fagudvalget drøfter planlægningen og den løbende tilrettelæggelse af undervisningen på seminariet i de i § 21, stk. 1, nr. 1 nævnte fag med henblik på en koordinering af disse, jfr. også § 16, stk. 2 i bekendtgørelse om uddannelse af lærere til folkeskolen. Fagudvalget afgiver udtalelse om spørgsmål vedrørende de pågældende fag, når seminariets rektor eller faste råd eller udvalg på seminariet anmoder derom, og kan på eget initiativ rette henvendelse til disse eller til enkelte lærere eller faglige grupper på seminariet.

Stk. 2. Fagudvalget eller dets formand kan indbyde andre til at deltage i fagudvalgets møder.

§ 23. Udgifterne i forbindelse med fagudvalgets arbejde afholdes af seminariet. Seminariets kontor bistår fagudvalget med skrivearbejde og postbesørgelse.

Kapitel V. Praktikudvalget.

§ 24. Praktikudvalget består af

- 1) seminariets rektor,
- 2) praktiklederen, hvis seminariet har praktikleder,
- 3) lederen (lederne) af den (de) faste øvelsesskole(r),
- 4) en skoleleder valgt af og blandt lederne af seminariets supplerende øvelsesskoler,
- 5) en lærer i praktisk skolegerning ved den (de) faste øvelsesskole(r), valgt af øvelsesskolens lærerråd,
- 6) en lærer valgt af og blandt lærerne i praktisk skolegerning ved de supplerende øvelsesskoler,
- 7) en lærer i undervisningslære valgt af seminariets lærere i faget,
- 8) en lærer i hvert af de pædagogiske specialer valgt af seminariets lærere i de respektive specialer,
- 9) to — for studerende, der uddannes efter loven af 1954, én — studerende for hver årgang studerende, der undervises i praktisk skolegerning, valgt af og blandt de respektive årgange. Bestemmelsen i § 9, stk. 2 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Kun lærere, der har ansvaret for planlægningen og koordineringen af undervisningen for et hold studerende i undervisningslære henholdsvis et pædagogisk speciale, kan vælges efter stk. 1, nr. 7 og 8.

Stk. 3. Valg af medlemmer foretages i august for hvert undervisningsår.

Stk. 4. Praktikudvalget kan fastsætte en forretningsorden. Valg af formand og eventuelle andre valg foretages for hvert undervisningsår.

Stk. 5. Formanden indkalder til praktikudvalgets møder. Udvalget holder mindst 2 møder pr. semester. Medlemmerne har pligt til at deltage i møderne.

§ 25. Praktikudvalget drøfter undervisningsmæssige og administrative spørgsmål vedrørende praktisk skolegerning med henblik på en koordinering af de fag, der indgår i praktikundervisningen, og behandler principperne for den praktiske tilrettelæggelse af praktikundervisningen, jfr. også § 16, stk. 2 i bekendtgørelse om uddannelse af lærere til folkeskolen. Praktikudvalget udtaler sig om spørgsmål vedrørende praktisk skolegerning, når seminariets rektor eller faste råd eller udvalg på seminariet anmoder derom, og kan på eget initiativ rette henvendelse til disse eller til enkelte lærere eller faglige grupper på seminariet.

Stk. 2. Praktikudvalget eller dets formand kan indbyde andre til at deltage i udvalgets møder. Lærere i praktisk skolegerning og lærere i seminariets øvrige fag indkaldes, når de emner, der drøftes, giver anledning dertil.

§ 26. Udgifterne ved praktikudvalgets arbejde afholdes af seminariet. Seminariets kontor bistår praktikudvalget med skrivearbejde og postbesørgelse.

Kapitel VI. Bortvisning af studerende.

§ 27. Afgørelse om bortvisning af en studerende træffes af undervisningsministeren efter indstilling fra seminariets rektor. Inden indstilling sker, behandles sagen i lærerrådet.

Stk. 2. Sager om bortvisning behandles sådan:

Rektor meddeler skriftligt den studerende og lærerrådet, at spørgsmålet om bortvisning vil blive rejst, og redegør for sagens grundlag. Samtidig underretter rektor den studerende om hans rettigheder efter stk. 3. Den studerende har ret til inden 5 dage at fremkomme med en skriftlig redegørelse. En eventuel redegørelse fra den studerende udsendes til medlemmerne af lærerrådet senest 2 dage, før sagen behandles i rådet. Den studerende har ret til mundtligt at uddybe sin redegørelse og drøfte sagen med lærerrådet, inden rådet tager stilling til sin udtalelse. Lærerrådet afgiver sin udtalelse til rektor og en genpart til den studerende. Gør rektor indstilling til undervisningsdirektøren om bortvisning, skal indstillingen ledsages af lærerrådets

udtalelse, protokollatet af mødet og en eventuel skriftlig redegørelse fra den studerende med eventuelle supplerende bemærkninger. Genpart af indstillingen gives den studerende.

Stk. 3. Den studerende har ret til at lade sig bistå af de studerendes råd ved udfærdigelsen af sin skriftlige redegørelse og til som bisidder at møde med eller til at lade sig repræsentere af et medlem af de studerendes råd ved drøftelsen af sagen med lærerrådet. Har den studerende benyttet sig af denne ret, gives der de studerendes råd genpart af lærerrådets udtalelse og rektors indstilling.

Stk. 4. En studerende kan kun i ganske særlige tilfælde udelukkes fra undervisningen eller seminariet, medens bortvisningssagen behandles. Sådan udelukkelse skal straks indberettes til undervisningsdirektøren.

Kapitel VII. Andre bestemmelser.

§ 28. Seminariet stiller i videst muligt omfang lokaler til rådighed for seminariets lærere og/eller studerende til faglige, kulturelle eller underholdningsmæssige formål, herunder eventuelle fester. Rektor afgør, i hvilket omfang og eventuelt på hvilke betingelser lokaler kan afses til sådanne formål, jfr. herved § 19, stk. 1, nr. 3.

§ 29. Seminariets bibliotek og faglokaler skal være åbne for de studerende — bortset fra timer, hvor der undervises i lokalerne — til brug ved deres selvstændige arbejde med fagene.

Stk. 2. Rektor sørger for tilsyn med lokalerne i åbningstiden i det omfang, han finder nødvendigt, og kan fastsætte regler for lokalernes brug, jfr. herved § 19, stk. 1, nr. 2.

Kapitel VIII. Ikrafttræden m. m.

§ 30. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. februar 1970.

Stk. 2. Cirkulærene nr. 94 og 95 af 6. juni 1956 om henholdsvis elevråd og lærerråd ved seminarierne ophæves.

Stk. 3. De nuværende lærerråd, der ikke har valgt næstformand og sekretær, vælger snarest sådanne for resten af undervisningsåret 1969-70. Første valg af de studerendes råd efter bekendtgørelsen kan udsættes til august 1970, hvis de nuværende råd repræsenterer alle studerende eller suppleres således, at de repræsenterer alle studerende, og hvis de fungerer, indtil nye råd er valgt. Fællesudvalg, pædagogisk fagudvalg og praktikudvalg for resten af undervisningsåret 1969-70 nedsættes snarest muligt.

Undervisningsministeriet, den 8. januar 1970.

Helge Larsen.

/ J. Munck-Hansen.

Undervisningsministeriet,
1. afd. j.nr. 09-09-62/69

Den 1. maj 1972.

Ad forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere (F 190)

Spørgsmål 6;

Under henvisning til den herskende uenighed om værdien af karaktergivning ønskes oplyst, om "karaktergivning" i forslagens § 8, stk. 1, nr. 5) kan erstattes med et andet ord?

Svar;

I de tilsvarende bestemmelser i lovene om uddannelse af lærere til folkeskolen og af børnehave- og fritidspædagoger og i øvrigt også i lov om gymnasieskoler og lov om højere forbedelseseksamen står der "karaktergivning".

Der er under lovforslagets tilblivelse ikke fra nogen side fremsat ønske om ændring af ordet "karaktergivning" i § 8, stk. 1, nr. 5.

I stedet for "karaktergivning" kunne man anvende ordet "bedømmelse", der nok er noget videre, selv om parallellen til andre uddannelser taler for at benytte samme udtryk i bestemmelser om samme spørgsmål i love om beslægtede pædagoguddannelser.

Efter lovforslaget skal der foretages standpunktsbedømmelse ved udgangen af uddannelsens første år og afholdes afsluttende prøver i de fag, der henhører under § 5, stk. 1, nr. 1-3, samt bedømmelse af den enkelte studerendes specialearbejde. Bedømmelserne må minimalt gå ud på, om standpunkt, prøvepræstation eller specialearbejde er acceptabelt eller ej. Hvis man begrænser sig hertil, må det anses for tvivlsomt, om afgørelsen kan betegnes som karaktergivning.

Uddrag af folketingets undervisningsudvalgs skrivelse af 18. april 1972 til undervisningsministeren :

¹¹ 7. En redegørelse om Nordisk Husholdningshøjskole ønskes."

Uddrag af undervisningsministerens skrivelse af 1. maj 1972 til folketingets udvalg for undervisning og uddannelse :

" Som svar på spørgsmålene ... og 7 vedlægges endvidere ... og 60 eksemplarer af en redegørelse om Nordisk Husholdningshøjskole og af denne institutions statutter."

NORDISK HUSHOLDNINGSHØJSKOLE

adr.: Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21,
1220 København K.

april 1972.

Redegørelse vedrørende Nordisk Husholdningshøjskole (NHH).

Baggrund:

Tanken om en fællesnordisk videreuddannelse på husholdningsområdet på akademisk niveau daterer sig helt tilbage til 1930erne. Man var da kommet til den erkendelse, at udviklingen inden for teknikken og de videnskabsgrene, der har betydning for menneskets materielle velfærd, havde skabt et behov for at udbrede kendskabet til de videnskabelige resultater på en sådan måde, at disses praktiske anvendelse blev sikret bedst muligt.

Husmødre og andre, som arbejder på de huslige områder, kunne få deres husholdningsuddannelse på husholdningsskoler samt ungdoms- og aftenskoler m.v. Lærerne ved denne undervisning kunne få deres uddannelse på husholdningsseminarierne, men disse seminariers lærere havde i de nordiske lande ingen mulighed for inden for deres eget land at søge en for dem organiseret højere uddannelse. Endvidere var det opfattelsen, at en videregående uddannelse ville kunne anvendes på en lang række andre områder inden for undervisning, forskning, industri og oplysningsvirksomhed.

Efter krigen tog man tanken op igen, og i 1956 fremkom et udvalg, sammensat af husholdningskyndige repræsentanter fra de nordiske lande, med en betænkning, der indstillede oprettelse af en fællesnordisk husholdningshøjskole som en selvstændig institution med bygning i et af de nordiske lande. Betænkningen blev lagt til grund for en indstilling afgivet i 1959 af en komité, nedsat efter vedtagelse på et nordisk undervisningsministermøde. Komiteen kunne ikke tiltræde forslaget om etablering af en selvstændig institution i et af landene, men foreslog i stedet, at der blev oprettet en immateriel højskole, hvor de enkelte studieretninger knyttedes til en højere uddannelsesinstitution. Efter yderligere drøftelser kunne man i overensstemmelse med komiteens indstilling på et ministermøde i Reykjavik den 2. juli 1963 vedtage vedlagte statutter for højskolen, som er gældende endnu i dag..

Formål:

Ifølge statutterne har NHH til formål at fremme og organisere undervisning og forskning i husholdningsfag i Norden på videnskabelig basis på samme niveau som undervisningen ved universiteter og højere læreanstalter i øvrigt.

Organisation og drift:

NHH er som nævnt en immateriel højskole. Undervisningen under højskolens regie er som af komiteen foreslået lagt ud til bestående højere uddannelsesinstitutioner i de nordiske lande, således at udgifterne hertil afholdes af det land, hvori vedkommende institution ligger.

Højskolen ledes af en styrelse, bestående af 2 repræsentanter for Danmark, Finland, Norge og Sverige samt 1 repræsentant for Island. De nuværende danske medlemmer af styrelsen er professor, dr. med. F. Schönheyder, Aarhus Universitet, og seminarierektor G. Nedergaard, Ankerhus Husholdningsseminarium, Sorø. Efter overenskomst mellem landenes undervisningsministre vælges herudover en formand af regeringen i et af landene. Formandskabet var i perioden 1963/65 tillagt Norge og i perioden 1965/71 Sverige. Fra 1. juli 1971 varetages formandskabet af Danmark, foreløbig indtil 1. juli 1974, for hvilket tidsrum kontorchef Kjeld Gleerup, undervisningsministeriet, er udpeget som formand.

Udgifterne til styrelsen, for tiden 96.000 sv.kr. årlig, afholdes med lige store andele af Danmark, Finland, Norge og Sverige, idet Island i overensstemmelse med fast praksis i det nordiske samarbejde ikke bidrager.

Undervisning:

Idet der, for så vidt angår detaljer henvises til vedlagte af højskolens styrelse udgivne introduktionspjece, kan det oplyses, at undervisningen, der er fri bortset fra udgifter til litteratur og studenterorganisationer, for tiden foregår på 2 linier af hver 2g års varighed i henholdsvis Göteborg og Oslo. Herudover drives en begrænset kursusvirksomhed under højskolens regie.

Textillinien ved Chalmers tekniska Högskola i Göteborg, der startede i 1963, omfatter undervisning i matematik, fysik, kemi, (textil)mekanik, nationaløkonomi samt visse andre fag med relation til tekstiler og konfektion. Der afsluttes med et eksamensarbejde. Endvidere skal den studerende under studiet have haft 2 måneders industripraktik. Der tages højst 8 studerende ind hvert år. Siden oprettelsen og indtil september 1971 er optaget 42 studerende ved linien, 11 har gennemført studierne og heraf har 9 modtaget diplom som NHH-kandidat. 11 har måttet afbryde studiet, mens de resterende 20 fortsat følger undervisningen.

Ernæringslinien startede i 1966 ved universitetet i Oslo og omfatter undervisning i hovedfagene kemi, biokemi, fysiologi og ernæringslære. Endvidere undervises bl.a. i anatomi, statistik og mikrobiologi. Der optages højst 16 studerende om året. Af de siden oprettelsen optagne 82 studerende, har 52 gennemført studiet, heraf 12 med diplom. 8 har måttet afbryde studiet, som for tiden følges af 22 studerende.

Konsumentøkonomisk linie er oprettet ved Handelshøjskolen i København i 1970. Da der hverken i efteråret 1970 eller i 1971 meldte sig tilstrækkelig mange ansøgere (mindst 5), som opfyldte adgangsbetingelserne, måtte undervisningen imidlertid aflyses. Man vil gøre endnu et forsøg på at få linien i gang i efteråret 1972. Hvis dette ikke lykkes, vil styrelsen, der har den opfattelse, at der er behov for uddannelse i konsumentøkonomi, tage stilling til, hvorledes denne uddannelse så kan etableres. Linien omfatter undervisning i erhvervs- og nationaløkonomi, samfundsbeskrivelse, civil- og handelsret, konsument- og husholdningsøkonomi samt sociologi, socialpolitik, matematik, bogføring og statistik. Efter de vedtagne læseplaner skal 2/3 af fagene samlæses med de HA-studerende. 1/3 er rene konsumentøkonomi fag. Der er ikke fastsat begrænsninger i antallet af optagne elever.

Dietetikerkursus er gennemført ved Sahlgrenska Sjukhuset i Göteborg i 1969 og 1971 med henholdsvis 6 og 12 studerende ved hjælp af midler fra Nordisk Kulturfond. Da yderligere støtte herfra ikke kan forventes, har styrelsen ansøgt det svenske undervisningsministerium om bevilling til en permanent kursusvirksomhed. En sådan bevilling har imidlertid ikke kunnet

tilvejebringes til drift af kurset i 1972, og dette vil herefter blive gennemført for midler, der af rammebevillingen under den nordiske kulturaftale efter anmodning velvilligt er stillet til rådighed af det nordiske ministerråd.

Kurset er tænkt som en direkte fortsættelse af uddannelsen på NHHs ernæringslinie for de dimittender, som vil specialisere sig i diætspørgsmål på højt niveau. Der fordres derfor normalt eksamen som NHH-kandidat og mindst 2 måneders praktik i sygehuskøkken. Undervisningen omfatter sygdomslære med patologi, diætetik og praktisk virksomhed.. Af de i alt 18 udekseminererede er 11 forudgående uddannet ved ernæringslinien, mens de resterende 7 har tilsvarende forkundskaber gennem uddannelse fra andre akademiske institutioner.

.Fra efteråret 1972 påregner man ved universitetet i Helsingfors at igangsætte kurser i kommunikationslære, familiekundskab og konsumentøkonomi.

Styrelsen har endvidere over for den svenske regering fremsat forslag om oprettelse af en arbejds- og tekniklinie ved Chalmers tekniske Högskola i Göteborg.

Adgangsbetingelser og eksamen.

Linieundervisningens akademiske niveau nødvendiggør, at man normalt må kræve, at de studerende har (matematisk) studentereksamen og husholdningslæreruddannelse eller tilsvarende uddannelse. Styrelsen kan efter samråd med den institution, hvortil uddannelsen er knyttet, dispensere fra optagelsesreglerne.

De studerende, der opfylder begge adgangsbetingelser, eller som med en husholdningslæreruddannelse er optaget med dispensation fra kravet om studentereksamen (evt. efter at have fulgt visse kurser), modtager efter eksamen fra en af linierne diplom som nordisk husholdningskandidat. De studerende, som "kun" har studentereksamen, kan få bevis for, at de har gennemgået uddannelsen ved NHH. Hvis de efterfølgende gennemgår husholdningslæreruddannelsen, vil de kunne få NHHs diplom.

Kandidaternes anvendelse.

Uddannelsen tager i første række sigte på at kvalificere kandidaterne til at bestride undervisningsstillinger ved husholdningsseminarier og andre læreruddannelsesinstitutioner i Norden. Herudover vil kandidaterne kunne finde anvendelse ved forsknings- og ernæringsinstitutter på konsumentvareområdet inden for det offentlige samt på laboratorier og som konsulenter inden for industrien og større erhvervsvirksomheder. Endvidere er forbrugeroplysningsvirksomhed gennem presse, radio og TV et område, hvor NHH-kandidaten kan gøre god fyldest.

Udksaminerede dietetikere vil kunne bestride centralt ledende stillinger ved siden af lægen, når det gælder diætspørgsmål, ligesom de kan fungere som ledere eller lærere i forbindelse med uddannelse af diætassistenter o.a. sygehuspersonale.

For at udbrede kendskabet til NHHs virksomhed og stimulere interessen blandt potentielle arbejdsgivere for NHH-kandidatens kunnen, har styrelsen drevet en vidtstrakt oplysningsvirksomhed ved annoncering, udgivelse af introduktionspjece m.v.

NHHs fremtidige virke.

På grundlag af de indvundne erfaringer, herunder den interesse, der har vist sig at være hos studenter, som ikke har gennemgået uddannelsen på et husholdningsseminarium, har styrelsen taget spørgsmålet om en udvidelse af rekrutteringsgrundlaget og hermed også adgangsbetingelserne og diplomtildeling op til overvejelse.

Der er enighed om, at de allerede igangværende linier har en sådan betydning for samfundshusholdningen, at det vil være uheldigt, om man ikke kunne tilbyde disse uddannelser til en videre kreds under forudsætning af, at ansøgerne dog stiller med sådanne forkundskaber, at de er i stand til at gennemgå undervisningen på akademisk niveau.

Det er naturligt, at undervisningsvirksomheden kommer til at indgå som led i det samarbejde på undervisningsområdet, som er fastsat ved aftalen om nordisk kulturelt samarbejde, der er trådt i kraft 1. januar 1972. Ifølge kulturaftalens artikel 3 skal de nordiske lande øge mulighederne for, at studerende og andre hjemmehørende i et nordisk land kan uddanne sig og aflægge eksaminer ved de øvrige nordiske landes uddannelsesinstitutioner og indrette fælles uddannelser eller fælles uddannelsesinstitutioner, særligt inden for de mest avancerede og specialiserede uddannelsesretninger. Endvidere skal man etablere gensidig anerkendelse af eksaminer, deleksaminer og andre præstationsbeskrivelser samt søge at samordne den offentligt anordnede uddannelse, som tager sigte på at give kompetence til udøvelse af bestemte erhverv, således at den giver samme kompetence i alle aftalesluttende stater.

Det er styrelsens hensigt i løbet af indeværende år at tilendebringe sine overvejelser vedrørende højskolens fremtidige virke og fremsende en redegørelse for resultaterne heraf til det nordiske ministerråd, således at dette kan tage stilling til KHHS status inden for rammerne af det nordiske kulturelle samarbejde, herunder uddannelsens sigte.

STATUTTER
for

NORDISK HUSHOLDSSHØGSKOLE

Vedtatt på nordisk undervisningsministermøte
2. juli 1963.

Godkända för Sveriges del genom Kungl. brev 28/6 1963.

1. Nordisk husholdshøgskole er opprettet av Danmark, Finland Island, Norge og Sverige i fellesskap, med det formål å fremme og organisere undervisning og forskning i husstellfag i Norden på vitenskapelig basis på samme nivå som undervisningen ved universiteter og høyskoler ellers.
2. Skolen ledes av et styre bestående av to representanter for hvert av landene Danmark, Finland, Norge og Sverige samt en representant for Island.

Representantene blir oppnevnt av vedkommende myndighet i hvert enkelt land.

Formannen oppnevnes særskilt ved overenskomst mellom landenes undervisningsministre av vedkommende myndighet i formannens domicil-land.

Medlemmenes funksjonstid bør være tre år.

3. Undervisningen deles i linjer og foregår ved av Styret godkjente institusjoner, knyttet til nordiske universiteter og høyskoler.

Følgende linjer og institusjoner er i første omgang forutsatt:

- a. ernæringslinje ved Universitetet i Oslo
- b. økonomilinje ved Aarhus Universitet
- c. tekstillinje ved Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

Styret kan godkjenne ytterligere linjer ved dertil egnede institusjoner med samtykke av vedkommende myndighet i hvert enkelt land.

Styret kan likeledes godkjenne undervisning på de opprettede linjer ved andre institusjoner under forutsetning av at undervisningsplanen svarer til den allerede godkjente.

Styret skal få seg forelagt og godkjenne undervisningsplanene og eksamensordningene for de forskjellige linjer.

Styret utpeker i samråd med vedkommende universitet eller høyskole en leder for de respektive linjer.

4. Som studerende ved Høgskolen kan på like linje opptas søkere fra de fem land, så fremt de oppfyller kravene til forkunnskaper.

5. For å bli opptatt ved Høgskolen skal søkerne normalt ha studenteksamen (examen artium) og husstellaererutdannelse eller tilsvarende utdannelse.

Styret kan etter samråd med vedkommende undervisningsanstalt etablere særregler for opptakelse ved de respektive linjer. For øvrig kan Styret - likeledes i samråd med vedkommende undervisningsanstalt - i særlige tilfelle dispensere fra opptakelsesreglene.

6. Skulle en begrensning av tilgangen vise seg nødvendig, kan Styret, etter innstilling fra og i samarbeid med vedkommende undervisningsanstalt, avgjøre rekkefølgen av søkerne.
7. På grunnlag av bevis fra undervisningsanstaltene(e) for gjennomgåtte kurs og beståtte prøver tildeler Styret kandidatene diplom som Nordisk Husholaskandidat.
8. Styret holder møte så ofte som nødvendig etter innkalling fra formannen, dog minst to ganger pr. år.

Fire styremedlemmer kan begjære møte avholdt.

Styret er beslutningsdyktig når minst seks medlemmer er til stede og alle de land hvor det er, eller i første omgang forutsettes å bli, opprettet utdanningslinjer, er representert.

Styret kan, om det finner det hensiktsmessig, nedsette arbeidsutvalg til å ivareta begrensede oppgaver.

9. Styret kan engasjere den sekretaerhjelp og sakkyndige bistand som det finner påkrevet.
10. Utgiftene ved undervisningen bæres av det land hvor vedkommende institusjon ligger.
11. Styrets utgifter fordeles likelig mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige.
12. Styrets budsjettår er 1. juli - 3. juni.

Budsjett for styrets utgifter fremlegges av Styret seinest 1. mars i det foregående år for Regjeringen i det land som har oppnevnt formannen. Den Regjering som har mottatt budsjettet, meddeler - etter å ha innhentet uttalelse fra de øvrige deltagende lands regjeringer - godkjenning av budsjettet.

13. Innen utgangen av mars hvert år avgir Styret regnskap for foregående budsjettår, revidert av revisor godkjent av vedkommende myndighet i det land som har oppnevnt formannen. Regnskap og revisjonsberetning innsendes til samtlige undervisningsministerier.

- m. Godtgjørelse for formannen fastsettes av vedkommende myndighet i det land hvor han er oppnevnt. Godtgjørelse til Styret og dets eksperter skjer etter det gunstigste nordiske regulativ før komitearbeid.
- 15. Endringer i disse statutter kan foreslås av Styret når minst åtte medlemmer er enige. Endringer må, for å bli gjeldende, godkjennes av vedkommende myndighet i hvert enkelt land.
- 16. Disse statutter trer i kraft den 1. juli 1963, fra hvilket tidspunkt institusjonen anses for opprettet.

Undervisningsministeriet,
1. afd. j.nr. 09-09-62/69

Den 1. maj 1972.

Ad forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere (F 190)

Spørgsmål 8;

Hvorledes koordineres dette område med beslægtede uddannelser? Som eksempel på beslægtede områder kan nævnes uddannelse til:

husholdningstekniker
køkkenleder
økonoma
kost- og diætkonsulent
familievejleder
kok
bager og konditor
smørebrødsjomfru
skolekøkkenlærer
levnedsmiddeltekni­ker
kimiingeniør (med speciale næringsmidler)
cand.brom.

Svar:

Koordineringen mellem husholdningslæreruddannelsen og beslægtede uddannelser varetages generelt af de forskellige råd og *nævn*, der arbejder med uddannelserne. Opgaven vil i øvrigt sammen med andre koordineringsopgaver blive henlagt under det fælles uddannelsesplanlægningsråd, som påtænkes nedsat.

De i spørgsmålet nævnte beslægtede uddannelser ligger på meget forskellige niveauer.

Uddannelsen til husholdningstekniker, køkkenleder, økonoma, kok, bager og konditor, smørebrødsjomfru samt levnedsmiddeltekni­ker tænkes fremtidig koordineret på den måde, at de, der ønsker at uddanne sig inden for disse arbejdsområder begynder med basisuddannelsen inden for de erhvervsfaglige grunduddannelser, levnedsmiddelområdet (indtil for nylig kaldet nærings- og nydelsesmiddelområdet). Uddannelser, der bygger på denne

basisuddannelse, er endnu ikke tilrettelagt, men skitser behandles i udvalg.

Det må påregnes, at husholdningslærere vil være blandt de lærerkategorier, der skal anvendes til at undervise på kurserne i disse uddannelser. På den anden side vil der efter bestemmelserne i lovforslagets § 4, stk. 1 blive mulighed for, at de, der har gennemført nogle af disse uddannelser og har suppleret dem med kursus eller prøver i nærmere fastsat omfang, kan optages på husholdningsseminarierne.

Forholdet mellem kost- og diætkonsulentuddannelsen og husholdningslæreruddannelsen vil formentlig blive, at man skal have uddannelse enten som husholdningslærer eller som hospitalsøkonoma for at kunne påbegynde en kost- og diætkonsulentuddannelse. Tilrettelæggelsen af denne uddannelse behandles for tiden i et udvalg under indenrigsministeriet. De nuværende kost- og diætkonsulenter er enten husholdningslærere eller økonomaer, der i de fleste tilfælde har gennemgået specialkurser, der er arrangeret af deres egne organisationer.

Skolekøkkenlæreruddannelsen består i en uddannelse i ernæring og husholdning som det ene af mindst 2 højst 3 liniefag i uddannelsen til lærer i folkeskolen. Koordineringsmulighederne er begrænsede på grund af de to uddannelsers noget forskellige sigter. En væsentlig del af folkeskoleseminariernes lærere i husholdnings- og ernæringsfag er imidlertid husholdningslærere, og skolekøkkenlærere og husholdningslærere har fælles efter- og videreuddannelsesmuligheder ved specialkursus i husholdning ved Aarhus universitet, på den nordiske husholdningshøjskole og ved Danmarks Lærerhøjskoles cand.pæd.-studium i ernæring.

Med hensyn til koordineringen mellem husholdningslæreruddannelsen og andre uddannelser på samme eller højere niveau (kemiingeniør med speciale næringsmidler, cand.brom.) bemærkes, at det meget vel kan tænkes, at uddannelser i fag, der helt eller delvis indgår på samme niveau i sådanne uddannelser vil kunne organiseres som fælles uddannelse under uddannelsens forløb eller i form af en basisuddannelse, inden de

studerende går i gang med uddannelsen i fag eller dele af fag, der er specielle for hver enkelt af uddannelserne. Efter bestemmelsen i lovforslagets § 2, stk. 1, 2. pkt. vil der for husholdningslæreruddannelsens vedkommende være mulighed herfor.

Efter ministeriets opfattelse er der derimod endnu ikke grundlag for at fastsætte nærmere bestemmelser om, i hvilket omfang dele af uddannelsen til husholdningslærer i givet fald kan være fælles for denne og andre uddannelser, og man må derfor finde det rigtigst, at der uanset sådanne kommende muligheder nu tages stilling til det fremsatte forslag om nye lovregler om husholdningslæreruddannelsen som helhed, som der må anses fortsat at være behov for.

UNDERVISNINGSMINISTERIET

DEPARTEMENTET

Frederiksholms Kanal 21 . 1220 København K

MI (0154) • 5282

afd. j. nr.
(bedes anført ved henvendelse)

Dato 3. maj 1972.

•

Folketingets udvalg for
undervisning og uddannelse.

•

I skrivelse af 26. april 1972 (F190 - bilag 4) har udvalget anmodet om svar på følgende spørgsmål vedrørende forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere.

Spørgsmål 9:

Ministerens kommentarer udbedes til vedlagte skrivelse af 20. april 1972 fra fhv. forstander Folmer Dam (udvalgets bilag 3).

I denne anledning skal jeg herved meddele følgende:

Svar:

Fhv. forstander Folmer Dams skrivelse drejer sig om følgende 5 spørgsmål:

1. Praktisk foruddannelse.
2. Optagelsesbetingelser.
3. Mødepligt.
4. Tilrettelæggelsen af afsluttende prøver.
5. Seminariebestyrelsernes repræsentation i et eventuelt kontaktudvalg.

Med hensyn til disse spørgsmål bemærkes følgende:

Ad 1. Der kan ikke være tvivl om, at husholdningslærere, der uddannes efter den i lovforslaget foreslåede ordning, skal være i besiddelse også af praktisk færdighed i husholdnings- og forbruger-spørgsmål. Uddannelsen må sigte imod at kvalificere husholdningslærere til at give praktisk og teoretisk undervisning og overse og administrere økonomiske, ernæringsmæssige, hygiejniske, tekniske og samarbejds-mæssige aspekter inden for fagområdet. Som grundlag her-

for må de have ikke blot teoretisk viden, men også indsigt i rationel og hensigtsmæssig udførelse af arbejdsprocesser.

I den arbejdsgruppe, der har forberedt lovudkastet, har man overvejet, hvordan en forbedring og rationalisering af uddannelsen kan fremmes. En af de veje, arbejdsgruppen har fundet egnet hertil, er en integration mellem praktiske øvelser og teoretisk stof, der giver fordele såvel i pædagogisk henseende som med hensyn til udnyttelsen af studietiden. Disse fordele kan ikke opnås ved at give en væsentlig del af undervisningen i praktiske fag før optagelsen på seminariet eller som en separat undervisning inden for studietiden.

Ad 2. De synspunkter, fhv. forstander Folmer Dam anfører angående optagelsesbetingelser, er imødekommet i lovforslagets § 4, jfr. særligt stk. 2.

Ad 3. Med hensyn til spørgsmålet om mødepligt, jfr. lovforslagets § 6, stk. 4, hvorefter de studerende har mødepligt til den undervisning, der tilrettelægges i henhold til § 5, stk. 1, nr. 4 (d.v.s. obligatoriske supplerende emner), er man ganske enig i, at udførelsen af de øvelser, som indgår i uddannelsen, er nødvendig.

Man kan i øvrigt oplyse, at bestemmelsen i forslaget § 6, stk. 4 har sin baggrund i de regler, der er fastsat for folkeskolelæreruddannelsesområdet i bekendtgørelse af 19. juni 1969. De i denne bekendtgørelse fastsatte regler om mødepligt er udslag af den principielle opfattelse, at der - ligesom ved f.eks. universiteterne - ikke bør være mødepligt på noget område, hvor de studerendes uddannelse kan kontrolleres på anden vis, således ikke i eksamensfag, men kun til obligatoriske kurser og praktik. Med hensyn til praktiske øvelser, der indgår i uddannelsen, men som ikke kan indgå under den kontrol, der udøves ved eksamen, har man på folkeskolelæreruddannelsesområdet truffet den ordning, at deltagelse i eksamen er betinget af, at sådanne øvelser m.v. er udført.

Spørgsmålet om mødepligt til undervisningen har i den senere tid givet anledning til overvejelser på forskellige uddannelsesområder. Der er ikke på andre områder fastsat lovbestemmelser herom, men på nogle områder findes der administrativt fastsatte bestemmel-

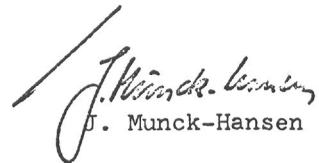
ser. Reglerne om mødepligt på husholdningslæreruddannelsesområdet bør svare til de regler, der til enhver tid gælder for andre uddannelser på tilsvarende niveau. Det vil derfor næppe være hensigtsmæssigt, at der i selve loven om denne uddannelse gives en bestemmelse om mødepligt. Bestemmelsen i § 6, stk. 4 foreslås i stedet affattet således: "Undervisningsministeren fastsætter, i hvilket omfang de studerende har pligt til at deltage i undervisningen."

Ad 4. Med hensyn til det af fhv. forstander Folmer Dam fremførte ønske om, at det præciseres, at de afsluttende prøver i praktiske fag skal være praktisk/skriftlige eller praktisk/mundtlige, skal man henvise til bemærkningen til lovforslagets § 7. De nærmere regler om spørgsmålet tænkes fastsat i uddannelsesbekendtgørelsen.

Ad 5» Fhv. forstander Folmer Dams ønske om, at de selvejende husholdningsseminariers bestyrelser bliver repræsenteret i det i bemærkningen til lovforslaget under punkt 3 e omtalte kontaktudvalg mellem studerende, lærere, rektorer og ministerium, må formentlig ses i sammenhæng med den ligeledes i bemærkningen omtalte nedlæggelse af undervisningsministeriets husholdningsudvalg. Efter ministeriets opfattelse giver de opgaver, der er tiltænkt dette kontaktudvalg ikke tilstrækkelig anledning til at give bestyrelserne permanent repræsentation i udvalget.

Nærværende skrivelse fremsendes i 60 eksemplarer.

Knud Heinesen

J. Munck-Hansen

UNDERVISNINGSMINISTERIET
DEPARTEMENTET

Frederiksholms Kanal 21 . 1220 København K
M1 (0154) *5282

Dato

12

.

ma

j

1972.

1. afd. j. nr. 09-09-62/69
(begrundet ved henvendelser om denne sag)

Folketingets udvalg for
undervisning og uddannelse.

I skrivelse af 9. d.m. har udvalget i forbindelse med forslaget til lov om uddannelse af husholdningslærere (F 190) stillet følgende spørgsmål:

Spørgsmål nr. 10. En kort redegørelse for nyordningen af agronomstudiet ved landbohøjskolen ønskes.

I denne anledning skal man som svar oplyse følgende:

Efter den nyordning for den landbrugsvidenskabelige kandidatksamen på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, som for nylig er godkendt med virkning fra 1. september i år, vil uddannelsen fortsat være en 4-årig højere uddannelse med et fagligt indhold sammensat af de grundvidenskabelige fag: matematiske, fysiske, kemiske og biologiske samt de traditionelle landbrugsvidenskabelige fag: plantefag, husdyrfag, levnedsmiddelfag, tekniske fag og økonomiske fag. Desuden kan der efter nærmere angivelse i direktivet for uddannelsen indgå fag fra andre uddannelser på landbohøjskolen og fra andre højere uddannelsesinstitutioner.

Foruden ved de nævnte 4 år (8 semestre) karakteriseres uddannelsens omfang ved, at hver kandidat skal have opnået fra 80 - 90 points, hvor 1 point svarer til 1/10 af en studerendes arbejdsindsats i et semester.

Den enkelte studerende kan frit sammensætte sin uddannelses faglige indhold inden for den ovenfor nævnte kreds af fag. Det frie tilvalg begrænses dog noget af bestemmelser om bundne forudsætninger, således at der f.eks. kræves gennemført bestemte ma-

tematiske kurser for senere i studiet at kunne følge visse økonomiske kurser.

Af den samlede pointsum kan højst 15 points erhverves ved landbrugspraksis, fagskole eller volontørtjeneste. Landbrugspraksis forud for studiets påbegyndelse kan medregnes med 1 point for hver 2 måneder, dog højst 6 points, landbrugspraksis (volontørtjeneste) under studiet på et af landbohøjskolen godkendt lærested med 1 point for hver måned, dog højst 10 points, og ophold på en fagskole af mindst 6 måneders varighed med 6 points.

Kandidater, der afslutter uddannelsen uden praksis eller fagskole, afslutter uddannelsen med 80 points.

Det vil af den enkelte kandidats eksamensbevis fremgå, hvilke fag han har valgt, og hvilke pointtal der er erhvervet ved de forskellige studieaktiviteter.

Samtidig med den nye faglige eksamensordning er der sket en ændring af adgangsbetingelserne til den landbrugsvidenskabelige kandidatuddannelse, således at der ikke længere stilles krav om forudgående praktik ved landbruget eller om ophold på landbrugs-skole.

Nærværende skrivelse fremsendes i 60 eksemplarer.

Knud Heinesen

J. Münck-Hansen

FOLKETINGET 1971-72

Betænkning

over forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere.

(Afgivet af udvalget for undervisning og uddannelse den 18. maj 1972).

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder og har desuden stillet spørgsmål til undervisningsministeren, der har besvaret dem skriftligt. Et af udvalgets spørgsmål er tillige med ministerens besvarelse optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget har modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Ankerhus Husholdningsseminarium,
fhv. seminarieførstander Folmer Dam,
De samvirkende danske Husholdningsforeninger,

De samvirkende danske Husmandsforeninger — Husholdningsudvalget,

De studerendes Råd ved Suhr's Seminarium,

Foreningen af danske Husholdningslærere,

Foreningen af Husholdningsskoler,

Jysk Husholdningsforening og
Suhr's Seminarium.

Endvidere har udvalget haft 2 samråd med undervisningsministeren.

Under samrådene drøftedes bl. a. den i lovforslaget indeholdte uddannelseslængde på 3½ år. Man enedes med ministeren om, at elever, der har gennemgået en praktisk eller praktisk/teoretisk foruddannelse, f. eks. et ophold af mindst fem måneders varighed på en husholdningsskole, kan få studietiden nedbragt til 3 år ved fritagelse for studieelementer, der normalt kræver ½ års arbejdsindsats.

Endvidere drøftedes de foreslåede optagelsesbetingelser. I stedet for som i forslagens § 4, stk. 1, at nævne bestemte eksaminer finder udvalget, at optagelsen bør betinges af, at ansøgerne har kundskaber på et nærmere fastsat niveau i bestemte fag efter ministerens nærmere bestemmelse. Mini-

steren har imødekommet dette synspunkt og har med henblik på gennemførelsen af en sådan ordning stillet ændringsforslag nr. 1, hvorefter der i stedet for forslagens § 4, stk. 1 og 2, indsættes en bestemmelse om, at betingelserne for at blive optaget på et husholdningsseminarium fastsættes af undervisningsministeren. Ministeren har nærmere oplyst, at de krav, der må stilles, som hovedregel må være forkundskaber i matematik, naturlære (fysik og kemi) og biologi på højere forberedelseseksamens niveau med visse alternative muligheder som følge af, at de fleste af disse fag kan læses på to forskellige niveauer til højere forberedelseseksamen. Herudover vil et vist kendskab til fremmedsprog være af betydning som forudsætning for læsning af faglitteratur på et eller flere fremmedsprog. På grundlag af det således oplyste har udvalget tiltrådt ændringsforslaget.

Udvalget har endvidere drøftet reglerne om mødepligt. Ifølge lovforslagets § 6, stk. 4, har de studerende mødepligt til den undervisning, der tilrettelægges i henhold til § 5, stk. 1, nr. 4, i obligatoriske supplerende emner. Under hensyn til, at reglerne om mødepligt på husholdningslæreruddannelsesområdet bør svare til de regler, der til enhver tid gælder for andre uddannelser på tilsvarende niveau, og at der ikke på disse områder findes lovbestemmelser herom, men alene administrativt fastsatte bestemmelser, har undervisningsministeren ved nedenstående ændringsforslag nr. 3 tilvejebragt en sådan overensstemmelse. Ændringsforslaget er tiltrådt af udvalget.

Under drøftelserne af spørgsmålet om husholdningslæreres og andre faglæreres ansættelse i folkeskolen oplyste ministeren,

at han ville søge dette spørgsmål løst i forbindelse med den kommende revision af folkeskoleloven. Om dette spørgsmål henvises i øvrigt til ministerens skriftlige besvarelse herom, der er optrykt som bilag til betænkningen.

Der er i udvalget rejst spørgsmål om, hvorvidt den nye husholdningslæreruddannelse vil kunne give adgang til cand. brom.-studiet ved Landbohøjskolen. Ministeren har herom oplyst, at det må antages, at der ikke vil være noget til hinder herfor, men at et spørgsmål af denne art i overensstemmelse med sædvane må tages op over for vedkommende højere læreanstalt.

Endelig drøftede udvalget med ministeren spørgsmålet om koordinering af uddannelsen med andre beslægtede uddannelser. Ministeren ville medvirke til den stærkest mulige koordinering. Han oplyste, at det er i nøje overensstemmelse med ministeriets hensigt løbende at fremme en sådan, jfr. også bestemmelsen i lovforslagets § 2, stk. 1, 2. pkt.

Herefter indstiller *udvalget* lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag.

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 4.

1) *Stk. 1* affattes således:

„Betingelserne for at blive optaget på et husholdningsseminarium fastsættes af undervisningsministeren.”

2) *Stk. 2* udgår.

Til § 6.

3) *Stk. 4*. affattes således:

„*Stk. 4*. Undervisningsministeren fastsætter, i hvilket omfang de studerende har pligt til at deltage i undervisningen.”

Søgaard,
formand.

Erik Andersen (fr.borg amt).

Tove Lindbo Larsen.

Bent Sørensen.

Knud **Nielsen**.

Erling Olsen.

Berlui Pedersen.

Maigaard,
næstformand.

Kristine Heltberg.

Knud Bro.

Gerda Møller.

Ellen Strange Petersen.

Robert Christensen.

Holger Hansen.

Merete Bjørn Haussen.

Samuelson.

Ole Vig Jensen

Bilag.

UNDERVISNINGSMINISTERIET

Departementet

den 17. maj 1972.

Spørgsmål:

„Hvilke overvejelser gør ministeren sig med hensyn til husholdningslæreres og andre faglæreres ansættelsesforhold i folkeskolen?“

Svar:

Efter *folkeskolelovens* § 23 skal man for at kunne overtage undervisning i folkeskolen have gennemført uddannelsen til lærer i folkeskolen eller have gennemgået anden af undervisningsministeren i denne henseende godkendt læreruddannelse, der er af tilsvarende varighed og omfatter eller er suppleret med en prøve efter nærmere af ministeren fastsatte regler. Herudover er der i lovens § 24 bestemmelser dels om ansættelse af de efter tidligere love uddannede forskolelærere og småbørnslærere og dels om ansættelse af sådanne lærere samt børnehave- og fritidspædagoger til at forestå det daglige arbejde i børnehaveklasser.

I folkeskolelovens § 23, stk. 3 er det endvidere fastsat, at der ved skoler, hvor de

tjenestemandsansatte lærere eller timelærere ikke kan påtage sig undervisningen i alle de fag, undervisningsplanen omfatter, med amtsrådets godkendelse kan ansættes faglærere med anden uddannelse. I henhold til denne bestemmelse varetages en del af undervisningen i husgerning i folkeskolen af husholdningslærere. Regler om ansættelsesvilkårene for bl. a. faglærere fastsættes i henhold til folkeskolelovens § 25 af undervisningsministeren.

Som jeg allerede har givet udtryk for under samrådet, er jeg positivt stemt over for de fra mange sider fremsatte ønsker om en forbedring af mulighederne for at anvende husholdningslærere — og også andre med en særlig uddannelse — som lærere i folkeskolen, når de har de fornødne faglige og pædagogiske kvalifikationer, og for at forbedre deres ansættelsesvilkår. Jeg er derfor indstillet på at søge dette spørgsmål løst i forbindelse med den forestående behandling af et forslag til ny lov om folkeskolen.

Knud Heinesen.

J. Munck-Hansen.

Fortryk

Folketingets forhandlinger. (380)

²³/₅ 72: 2. beh. af f. t. 1. om uddannelse af husholdningslærere.

Anden behandling af forslag til lov om uddannelse af husholdningslærere.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 190) findes i tidenden sp. 4728, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 0000).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Tove Lindbo Larsen: Lovforslaget har været til grundig udvalgsbehandling, og ministeren har stillet 3 ændringsforslag, der går dels på optagelsesbetingelserne, dels på mødepligten på seminarierne. Hvad angår optagelsesbetingelserne, ændres de fra eksamenskrav til niveau, hvilket jeg finder er en god demokratisk ting. Niveaulet vil naturligvis henvise til de teoretiske hovedfag: kemi, fysik og biologi, som er af væsentlig betydning for yderligere tilegnelse af stof på disse områder. Uddannelsen vil stadig være baseret på kundskaber af såvel praktisk som teoretisk karakter og af pædagogisk karakter.

Jeg vil gerne understrege, som jeg gjorde det ved første behandling, at uddannelsen vil give muligheder for et bredt arbejdsfelt for de færdiguddannede ikke mindst efter den nye lovs gennemførelse. Jeg tænker her både på det ernæringsmæssige område, det husholdningstekniske og det forbrugeroplysende arbejde, hvilket vi må vente os en del af i fremtiden. Hertil kommer det rent pæ-

dagogiske, det undervisende for voksne, for unge og for børn, og jeg henviser her til ministerens medfølgende bemærkninger om folkeskolelovens kommende revision vedrørende faglæreres anvendelse og ansættelsesforhold.

Paragraffen om mødepligt vil det være naturligt at udforme i lighed med mødepligten for andre uddannelser.

Sluttelig vil jeg gerne give udtryk for tilfredshed med, at husholdningslærere hermed får en selvstændig lov. Jeg tror, at mange kan forstå betydningen heraf.

Med disse ord skal jeg på socialdemokratiets vegne anbefale at stemme for lovforslagets vedtagelse.

Gerda Møller: Selv om vi ikke gennem udvalgsarbejdet nåede frem til den formyelse af husholdningslæreruddannelsen, som det konservative folkeparti kunne have ønsket sig, nemlig en basisuddannelse fælles for de beslægtede områder, således som vi var inde på under førstebehandlingen, med elementer, der kan lægges oven på, så den enkelte til enhver tid kan sammenstykke sin uddannelse efter sit behov, så mener jeg alligevel, at der er grund til at takke undervisningsministeren for en fordomsfri drøftelse i udvalget af de rejste spørgsmål og for de indrømmelser, ministeren har givet.

Når vi i mit parti er mere tilfreds med lovforslaget nu end ved førstebehandlingen, skyldes det ministerens indrømmelse på to efter vor mening væsentlige områder, først og fremmest den, at optagelsen på et seminarium ikke længere skal være betinget af bestemte eksaminer, men af, at ansøgerne har kundskaber på et nærmere fastsat niveau, som hovedregel HF, i bestemte fag efter ministerens nærmere bestemmelse. Vi

lægger vægt på, at man herigennem nu vil kunne tilbyde uddannelsen som husholdningslærer til en videre kreds, altså også ældre, der har været ude af undervisningssystemet, når de blot stiller med de nødvendige forkundskaber, hvor de så end har erhvervet dem. Vi har også med tilfredshed noteret os ministerens bemærkning i skrivelse til udvalget af 10. maj om, at der, således som betingelserne nu er udformet, vil være gode muligheder for, at en del HF-elever med tilvalgsfag uden bestemt sigte vil kunne opfylde optagelsesbetingelserne, og at der heller ikke bliver tale om nogen blindgyde, hvis man skifter uddannelsesønske, da man altid kan få en HF-eksamen i stedet ved at aflægge prøver i de manglende fag.

Den anden væsentlige indrømmelse er bestemmelsen om, at elever, der har gennemgået en praktisk eller praktisk-teoretisk uddannelse, f. eks. et ophold af mindst 5 måneders varighed på en husholdningsskole, vil kunne få studietiden nedbragt til 3 år ved fritagelse for studieelementer, der normalt kræver $\frac{1}{2}$ års arbejdsindsats. Det er vi i det konservative folkeparti vældig tilfreds med.

Jeg vil også gerne udtrykke tilfredshed med, at ministeren vil søge spørgsmålet om husholdningslæreres og andre faglæreres ansættelse i folkeskolen løst i forbindelse med den kommende revision af folkeskoleloven.

Endelig med hensyn til kortlægningen af husholdningslæreruddannelsen og koordineringen med uddannelser inden for beslægtede områder på samme eller højere niveau er der vel kun at sige tak for svaret på spørgsmål 8 om hele dette problem. Jeg forstår af svaret, at ministeren er velvilligt indstillet med hensyn til på et senere tidspunkt at få uddannelsen i fag, der helt eller delvis indgår på samme niveau i sådanne uddannelser, organiseret som en fællesuddannelse under uddannelsens forløb eller i form af den basisuddannelse, som jeg tidligere har været inde på.

Til allersidst vil jeg sige, at vi, efter at vi har afgivet betænkningen, har fået en henvendelse fra Forbrugerrådet, som er inde på flere af de problemer, vi selv har haft til behandling i udvalget, men det vil

vel nok være rigtigt, at vi får et udvalgs-møde mellem anden og tredje behandling, så vi kan få lejlighed til at gennemgå skrivelserne.

Med disse ord vil jeg anbefale at stemme for lovforslagets overgang til tredje behandling og for de af ministeren stillede ændringsforslag.

Merete Bjørn Haussen: Det væsentligste, der er opnået under udvalgsarbejdet med dette lovforslag, er ændringen af § 4 om optagelsesbetingelserne. Jeg finder, at det ikke alene er betydningsfuldt, at vi nu for denne uddannelses vedkommende når frem til at fastsætte kundskaber i de studierelevante fag fremfor bestemte eksaminer som adgangsbetegnelse. Det er også betydningsfuldt, at ministeren har til hensigt at gå videre ad denne vej på seminarieområdet, og det er en hensigt, som jeg går ud fra vil blive stærkere indkredset i kommende møder i undervisningsudvalget.

Under udvalgsarbejdet, som jeg også synes har været meget positivt og gerne vil takke ministeren for, er det ikke lykkedes generelt at få uddannelsestidens længde fastlagt til 3 år i stedet for lovforslagets $3\frac{1}{2}$ år, men det er et fremskridt, at det fortsat vil være af værdi at møde til denne uddannelse med praktiske forkundskaber, således at uddannelsen kan gennemføres på 3 år af de studerende, der måtte have et ophold på husholdningsskole af mindst 5 måneders varighed bag sig. Den bestemmelse har jo navnlig betydning for studerende, der søger ind i denne uddannelse ikke lige fra skolebænken, men på et senere tidspunkt.

Dernæst tillægger vi det i venstre overordentlig betydning, at ministeren har til hensigt ved den kommende revision af folkeskoleloven at søge problemerne omkring husholdningslærernes beskæftigelsesmuligheder i folkeskolen løst, jeg forstår ikke isoleret for denne gruppe af faglærere, men mere generelt, således at f. eks. også den opfordring, der i denne samling er kommet fra tinget om de konservatorieuddannede musikpædagogers arbejde i folkeskolen, naturligt kommer med ind i billedet. Jeg tror ikke, der er nogen, der har illusioner om, at det bliver et let løfte for ministeren

at indfri, men han har altså et enigt folketings bag sig i sine bestræbelser. Der er så meget mere grund til at ønske ministeren held med disse bestræbelser, som netop spørgsmålet om husholdningslærernes fremtidige beskæftigelsesmuligheder lå bag flere af de kritiske bemærkninger, som jeg på mit partis vegne kom med ved første behandling af lovforslaget.

Efter betænkningens afgivelse er der som allerede nævnt af fru Gerda Møller fra Forbrugerrådet kommet en henvendelse til udvalget, som peger på nogle af de samme forhold. Selv om jeg går ud fra, at Forbrugerrådets henvendelse medfører et udvalgsarbejde mellem anden og tredje behandling, vil jeg gerne her bede ministeren, hvis det er ham muligt, give tilsagn om at bringe beskæftigelsesstatistikken omkring denne uddannelse i orden. Det ligger jo sådan, at vi i dag kun råder over en ikke særlig fyldestgørende statistik over ca. halvdelen af de hidtil uddannede husholdningslæreres beskæftigelsesforhold. Ikke mindst for de stærkt kvindedominerede fag er der i disse år et betydeligt behov for at følge beskæftigelsesudviklingen, fordi den er med til at vise, at det ikke er nok at skabe den lige adgang for kvinderne til uddannelserne; man må også sætte ind på at skabe de lige vilkår både til at gennemføre og til at bruge uddannelserne.

Forbrugerrådet berører i henvendelsen også det koordinerings- og integrations-spørgsmål, som var et hovedpunkt for mig ved første behandling. Jeg er tilfreds med de oplysninger, der er fremgået af udvalgsarbejdet om den integration, der nu sker af de erhvervsfaglige uddannelser på levnedsmiddelområdet, men nok noget mindre tilfreds med de herskende tilstande, for så vidt angår beslægtede uddannelser, der ligger på samme niveau, som denne uddannelse nu bliver anbragt på. Jeg vil gerne have bekræftet af ministeren, at de koordineringsbestræbelser, som ministeriet har til hensigt at udfolde, venter man at se konkrete resultater af, inden loven træder i kraft den 1. august 1974. Der er her tale om et så tilpas langt tidsrum, at der må være mulighed for at nå resultater, inden loven skal have virkning.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne anbefale de stillede ændringsforslag og lovforslaget.

Samuelson: Da vi havde dette lovforslag til første behandling, var jeg meget betænkelig ved det, og jeg var bange for, at vi ikke kunne nå til enighed om det. Derfor synes jeg, det er meget glædeligt, at udvalgsarbejdet har fået det forløb, det har fået, og jeg vil også gerne takke undervisningsministeren for den imødekommenhed, han har vist over for de tanker, udvalget har gjort sig.

Jeg skal ikke her forlænge debatten, men bare pege på de tre væsentlige ting: for det første at det bliver muligt at nøjes med en 3-årig uddannelsestid, hvis man har haft 1½ år på en husholdningsskole. For det andet at ministeren har lovet at tage husholdningslærernes ansættelsesforhold i folkeskolen op ved lærerlovsrevisionen til næste år. Jeg mener, at vi derved kan nå til ikke alene at spekulere på husholdningslærernes ansættelsesforhold i folkeskolen, men også på en lang række andre faglæreres. Endelig vil jeg mene, at da det er den første af en række uddannelser, som vi vel kommer til at beskæftige os med, er det godt og sundt, at vi er nået til enighed og har fået lagt et vist niveau for disse uddannelser. Jeg mener, at der er nogle retningslinjer, der kan pege videre frem, og det vil jeg gerne takke ministeren for, samtidig med at jeg vil anbefale at stemme for ændringsforslagene.

Kristine Heltberg: Jeg skal ikke forlænge behandlingen her ved at gentage de mange smukke ting, der er blevet sagt om den foreliggende uddannelse, sådan som den er planlagt. Så vidt jeg kan se, er det, selv om jeg måske ikke er begejstret for alle ændringsforslagene, alt i alt en udmærket uddannelse. Det er givetvis et plus, at man i stedet for at fastsætte nogle formelle krav sætter nogle reelle kriterier op som adgangsgivende, og det er sikkert også meget vigtigt, at man lægger så stor vægt på løsningen af problemet om husholdningslæreres og andres placering i folkeskolen. Der er ændringsforslag, som måske ikke er nogen egentlig forbedring af lovforslaget, men alt i

alt må man sige, at lovforslaget er at anbefale.

Poul Dam: Jeg tvivler ikke om, at udvalget har gjort et fortrinligt arbejde — det gør udvalg her i folketinget normalt — men lovforslaget skal jo vedtages ikke alene af de 17 medlemmer af udvalget, men også af de 162 øvrige medlemmer af folketinget. Og som et af disse menige medlemmer vil jeg gerne spørge, hvad meningen egentlig er? I betænkningen står der:

„Under hensyn til, at reglerne om mødepligt på husholdningslæreruddannelsesområdet bør svare til de regler, der til enhver tid gælder for andre uddannelser på tilsvarende niveau, og at der ikke på disse områder findes lovbestemmelser herom, men alene administrativt fastsatte bestemmelser, har undervisningsministeren ved nedenstående ændringsforslag nr. 3 tilvejebragt en sådan overensstemmelse.”

Og ændringsforslaget lyder:

„Undervisningsministeren fastsætter, i hvilket omfang de studerende har pligt til at deltage i undervisningen.”

Mit første spørgsmål er: hvorledes er der herved tilvejebragt en overensstemmelse? Når undervisningsministeren fastsætter omfanget i denne lov uden at knytte det til en anden lov, er der jo ikke dermed automatisk skabt en overensstemmelse. Vi kan naturligvis håbe på, at ministerens ene hånd ved, hvad den anden hånd gør, således at overensstemmelsen kommer til veje, men der er ingen overensstemmelse tilvejebragt herigennem.

Det kunne være, hvad det være ville. Vi tror på ministerens sunde fornuft ud fra de udmærkede Sprichwörter, der står på frisen ude i vandrehallen. Men der er en helt anden sag, som nok kræver nogle bemærkninger. Det er spørgsmålet: hvordan er erfaringerne egentlig med den ophævelse af mødepligten, som gennemførtes for nogle år siden på en række uddannelsesområder? Jeg indrømmer, at der er meget, der taler for at folk, der gennemgår en uddannelse, bør gennemgå den af lyst, og de bør gå til de enkelte timer, fordi de føler sig motiveret til det, fordi de regner med at få noget ud af

det. Men har vi egentlig nogle erfaringer for, hvilket resultat det giver? Ved vi noget om, hvorvidt denne frihed, denne fritagelse for mødepligt, som findes på folkeskoleseminarier og på en række andre områder, har givet en bedre uddannelse, eller har vi ikke nogen mistanke om, at den bringer hele vort uddannelsessystem i fare? Jeg taler ikke for at gennemføre gammeldags mødepligt, men for, at man overvejer disse problemer noget grundigere, end det synes at være sket ved formuleringen af denne vel letsindige betænkning.

Undervisningsministeren (*Knud Heinsen*): Jeg vil gerne takke udvalget for et både grundigt og fordomsfrit arbejde med dette lovforslag og for udvalgets bidrag til den opnåede enighed. Dernæst vil jeg gerne knytte nogle bemærkninger til den foreslåede ændring af § 4 om optagelsesbetingelserne, som ordførerne også har kommenteret.

Lovforslagets bestemmelser tilsigtede for det første, at uddannelsen kunne tilrettelægges med udgangspunkt i et rimeligt alment forkundskabsniveau, og for det andet, at adgangsvejen blev så bred som mulig, idet erhvervsfaglige uddannelser blev ligestillet med gymnasiale uddannelser, noget man ikke er forvænt med i lovgivningen, ligesom lovforslaget indeholder en bemyndigelse til i det hele taget at optage andre ansøgere, der har de nødvendige forkundskaber. Jeg finder, at begge disse formål er tilgodeset i det i betænkningen indeholdte ændringsforslag, som jeg derfor ikke har haft nogen som helst betænkelighed ved at stille, idet jeg tværtimod mener, at den foreslåede model gående ud på, at optagelsen alene bør betinges af, at ansøgerne har forkundskaber på et nærmere fastsat niveau i bestemte fag, bør danne udgangspunkt for overvejelser om en fremtidig ændring af optagelsesbetingelserne også på andre uddannelsesområder, og jeg er meget tilfreds med fru Merete Bjørn Hanssens understregning af, at hun er villig til at gå videre ad den vej, hvad jeg også har forstået, at de øvrige medlemmer af udvalget er.

Med hensyn til uddannelsens foreslåede varighed skal jeg minde om — og her hen vi-

ser jeg til lovforslagets bemærkninger til § 6 — at begrundelsen for en forlængelse af selve seminarieuddannelsen fra 3 år til 3½ år er, at kravene om forudgående husholdningsskoleophold og forpraktik af ca. 1½ års varighed bortfalder. Jeg finder det fortsat rimeligt, at dette krav, som i vid udstrækning repræsenterer en uddannelsesmæssig blindgyde, ikke fastholdes. På den anden side er det lige så rimeligt, som foreslået i udvalgsbetænkningen, at elever, der faktisk har gennemgået en praktisk eller praktisk-teoretisk uddannelse af en vis varighed, kan få studietiden nedbragt til dens hidtidige varighed ved fritagelse for studieelementer, som normalt kræver et halvt års arbejde.

Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 4 er de forkundskaber, der erhverves på husholdningsskoler og i forpraktik, meget varierede, hvilket umiddelbart taler for en individuel afkortning af studietiden på seminariet, men jeg er tilfreds med, at de praktiske former for denne afkortning ikke er fastlåst i udvalgsbetænkningen. Der er jo inden lovens ikrafttræden god tid til at finde ud af, hvordan denne afkortning mest hensigtsmæssigt kan gennemføres.

Udvalgsbetænkningens indstillinger vedrørende mødepligten havde jeg egentlig ikke tænkt mig at sige så meget om, før hr. Poul Dam tog ordet. Hr. Poul Dam fremhævede, at der ikke med formuleringen i udvalgsbetænkningen var tilvejebragt nogen overensstemmelse med andre love. Det er klart, at det i givet fald er en meget formel overensstemmelse, der er tilvejebragt i forhold til anden lovgivning, men jeg forstod, at det, som optog hr. Poul Dam mest, var at få tilvejebragt en reel overensstemmelse, og jeg kan forsikre hr. Poul Dam, at denne bestemmelse vil blive administreret sådan, at der bliver tilvejebragt en ensartethed på dette område. Det er netop på grund af, at finansudvalget har rejst dette spørgsmål og har bedt om en undersøgelse af mødepligtens virkninger, at vi har givet denne mere åbne formulering og stillet et ændringsforslag, som giver mulighed for at indrette mødepligten, på den måde, som resultatet af denne undersøgelse måtte pege på som rimelig.

Hr. Poul Dam spørger dernæst, hvilke erfaringer vi overhovedet har med mødepligten, og der har vi spurgt os lidt for på seminarieområdet i fortsættelse af drøftelserne i finansudvalget. Erfaringerne synes at være meget brogede. De hænger nok i stor udstrækning sammen med, om der er tale om små eller store uddannelsessteder, og der er sikkert også andre forhold, der differentierer resultatet. Her har vi altså at gøre med forholdsvis små uddannelsessteder, og det varer ikke længe, før vi vender tilbage til finansudvalget med et projekt til en undersøgelse af hele dette spørgsmål. Jeg håber, at vi herigennem kan få det forhold, som hr. Poul Dam med god grund var inde på, belyst tilfredsstillende.

Med hensyn til husholdningslæreres og andre faglæreres ansættelse i folkeskolen skal jeg henholde mig til udvalgsbetænkningens indstilling og ikke gøre særlige bemærkninger herom ud over at takke både fru Merete Bjørn Hanssen og hr. Samuelson for den, skal vi sige opbakning, der lå i disse udtalelser, før disse utvivlsomt meget besværlige forhandlinger, der forestår på dette område. Jeg er meget tilfreds med, at det så klart blev tilkendegivet, hvad den politiske linje i denne sag er.

Så nævnte fru Gerda Møller, at dette lovforslag ikke helt indeholdt den fornyelse, som hun havde håbet på. Dertil vil jeg gerne sige, at denne uddannelse er bygget op som en basisuddannelse med moduler i overbygningen i form af specialet, og selve denne opbygning letter de koordineringsmuligheder, som fru Gerda Møller efterlyste. Det er også samtidig en kommentar til de synspunkter, der er indeholdt i Forbrugerrådets skrivelse. Som nævnt i betænkningen er det min bestemte hensigt med støtte fra det planlægningsråd for alle uddannelser, som vi som sagt agter at nedsætte her i sommer, at sikre den størst mulige koordinering af beslægtede uddannelser, hvilket lovforslaget også indeholder en bemyndigelse til, for så vidt angår denne uddannelse. Jeg er taknemmelig for udvalgets bemærkninger herom, som vil kunne støtte ministeriets koordineringsbestrebelse. Det er klart, som fremhævet af fru Merete Bjørn Hanssen, at vi må bestræbe os på at se resultater af

denne koordineringsvirksomhed inden lovens ikrafttræden i 1974.

De særlige spørgsmål om husholdningslæreruddannelsen som adgangsberettigelse til cand. brom.-studiet vil snarest blive forhandlet med landbohøjskolen ud fra ønsket om en positiv løsning. Dernæst opfordrede fru Merete Bjørn Hanssen mig til at sørge for, at der blev tilvejebragt en ordentlig beskæftigelsesstatistik på dette område, og det skal jeg give tilsagn om at medvirke til.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1-3, ændringsforslag nr. 1 og 2, § 4, således ændret, § 5, ændringsforslag nr. 3, § 6, således ændret, og §§ 7-19 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (*Morten Lange*): Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

²⁵/₅ 72: 3. beh. af f. t. 1. om uddannelse af husholdningslærere.

Den næste sag på dagsordenen var:
rr, T 1 7
Tredjebehandling af forslag til lov om ud-
dannelse af husholdningslærere.

(Anden behandling af lovforslaget (nr.
 190) findes i tidenden sp. 0000).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Søgaard: Der er afholdt ét møde i udvalget mellem anden og tredje behandling, og

jeg skal på hele udvalgets vegne indstille, at man vedtager lovforslaget, således som det forelig r e fter anden behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 156 stemmer.

Anden næstformand (*Hanne Budtz*):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

*Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 12. juni 1973.***Bekendtgørelse om optagelse på husholdningsseminarierne.**

I henhold til lov or. 292 af 7. juni 1972 om uddannelse af husholdningslærere § 4, stk. 1, fastsættes:

§ 1. Optagelse på et husholdningsseminarium er betinget af kundskaber i følgende fag:

1. Matematik
2. Kemi
3. **Fysik**
4. Biologi
5. Engelsk

Stk. 2. I de i stk. 1 nævnte fag skal kundskaber kunne dokumenteres på følgende eller højere niveau:

1. Matematik:
Højere forberedelseseksamen, fællesfagsniveau.
2. Kemi:
Højere forberedelseseksamen, tilvalgsfagsniveau.
3. og 4. Fysik og biologi:
Enten højere forberedelseseksamen, fysik på tilvalgsfagsniveau + biologi på fællesfagsniveau eller biologi på tilvalgsfagsniveau + forkursus i fysik.
5. Engelsk:
Højere forberedelseseksamen, andet fremmedsprog på fællesfagsniveau.

Stk. 3. Direktoratet for folkeskolen og seminarierne fastsætter, hvilke uddannelser

der i de enkelte fag opfylder de stillede krav.

§ 2. Ansøgere, der ikke i alle de i § 1 nævnte fag har de krævede kundskaber, vil kunne optages, såfremt de i øvrigt har erhvervet kundskaber og færdigheder, som skønnes at sætte dem i stand til at gennemføre uddannelsen.

Stk. 2. Dispensation fra optagelsesbetingelserne i medfør af stk. 1 kan gøres betinget af, at ansøgeren inden påbegyndelse af uddannelsen består en prøve i et eller flere af de i § 1 nævnte fag på det der angivne niveau.

§ 3. Seminarirektoren afgør, om en ansøger opfylder optagelsesbetingelserne efter § 1. I tvivlstilfælde forelægges sagen for direktoratet.

Stk. 2. Direktoratet træffer afgørelse om dispensation i medfør af § 2. Direktoratet kan dog overlade til seminarirektoren at træffe sådanne afgørelser på grundlag af retningslinier fastsat af direktoratet.

§ 4. Ansøgning om optagelse på et husholdningsseminarium sendes til seminarirektoren for det seminarium, hvor optagelse ønskes.

§ 5. Bekendtgørelsen kommer første gang til anvendelse ved optagelsen på husholdningsseminarierne i 1974.

Undervisningsministeriet, den 12. juni 1973.

Knud Heinesen.

J. Munck-Hansen.

December 1973

Direktiver og retningslinier for de under studieplansudvalget vedrørende husholdningslæreruddannelsen nedsatte underudvalg (fagudvalg),

Studieplansudvalgets arbejde skal munde ud i en betænkning om tilrettelæggelsen af husholdningslæreruddannelsen på grundlag af loven af 1972. Denne betænkning skal afgives til undervisningsministeriet, som efter stillingtagen til den udfærdiger en bekendtgørelse om uddannelsen.

Arbejdet med studieplaner m.v. for læreruddannelsen efter loven af 1966 og for uddannelsen af børnehave- og fritidspædagoger i henhold til loven af 1969 er foregået på tilsvarende måde. I begge tilfælde udfærdigede studieplansudvalgene for de respektive uddannelser betænkninger med bistand af fagudvalg. Betænkningerne (henholdsvis nr. 527/1969 og 574/1970) indeholder begge forslag til uddannelsesbekendtgørelser med bemærkninger til de enkelte paragraffer i bekendtgørelsesforslaget. Et eksemplar af en af betænkningerne vil senere blive sendt til medlemmerne af fagudvalgene.

Bekendtgørelsesforslagene kan deles i to hovedafsnit. Det første er almindelige bestemmelser om uddannelsen, undervisningens rammer, selve undervisningen, indstilling til eksamen, uddannelsens afslutning (eksamensbestemmelser) og bevis for den afsluttede uddannelse. Det andet hovedafsnit er bestemmelserne om de enkelte fag, emner m.v., der indgår i uddannelsen.

Med hensyn til det første hovedafsnit i bekendtgørelsen om husholdningslæreruddannelsen, vil studieplansudvalget selv udarbejde forslag til bestemmelser med bemærkninger, medens det bliver fagudvalgenes opgave at udarbejde forslag til paragraffer om de fag, emner m.v., som falder inden for vedkommende fagudvalgs område, samt at udarbejde forslag til en undervisningsvejledning for studiet, jævnfør side 4, sidste afsnit.

Grundlaget for fagudvalgenes arbejde er først og fremmest lov nr. 292 af 7. juni 1972 om uddannelse af husholdningslærere. Her til kommer motiverne til denne lov: bemærkningerne til undervis-

ningsministeriets lovforslag, folketihgets forhandlinger om lovforslaget, undervisningsministerens svar på de spørgsmål, som folketingets undervisningsudvalg under sit arbejde med lovforslaget rettede til ham og folketingsudvalgets betænkning over lovforslaget.

Med hensyn til de studerendes forkundskabsniveau, må fagudvalgene tage udgangspunkt i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 12. juni 1973 om optagelse på husholdningsseminarierne suppleret med direktoratet for folkeskolen og seminariernes skrivelse til seminarierektorerne for husholdningsseminarierne af 19. september 1973.

De timetal, som er afsat til de enkelte fag og faggrupper, fremgår af vedlagte skema III.

Det gennemsnitlige ugentlige timetal må i henhold til de vedlagte skemaer I og IV ikke overstige 22 timer. Dette tal er resultatet af studieplansudvalgets overvejelser med hensyn til forholdet mellem egentlig undervisning og de studerendes - enkeltvis eller gruppevis - selvstændige arbejde med stoffet. Udvalget er af den opfattelse, at de studerendes selvstændige arbejde med stoffet på samme måde som i de fleste andre videregående uddannelser må betragtes som tyngdepunktet i studiet, hvor den tilbudte undervisning fremtræder som en hjælp for tilegnelsen. Heraf følger, at den egentlige undervisning ikke bør overstige halvdelen af den ugentlige arbejdsindsats, som man med rimelighed kan forlange af de studerende, og som studieplansudvalget sætter til mindst 45 ugentlige timer. For så vidt angår faggruppens samlede timetal er angivelsen på skema III bindende for fagudvalgene, medens fordelingen af timer på de enkelte fag vil kunne korrigeres efter forslag fra fagudvalgene. Det bemærkes i den forbindelse, at de i skema II - IV omtalte disponible lektioner ikke tænkes inddraget i fagudvalgenes arbejde. Studieplansudvalget har den opfattelse, at den nærmere fastlæggelse af anvendelsen af disse lektioner bør overlades til husholdningsseminarierne.

Forholdet mellem praktiske øvelser og teoretisk undervisning må behandles af fagudvalgene, som enten kan stille forslag om forholdet i udkastene til bestemmelserne om fagene eller henskyde spørgsmålet til undervisningsvejledningen. Dog er antallet af uger til pædagogisk praktik bindende. Placeringen af de tre hovedfaggrupper i uddannelsesforløbet og de tidsrum, over hvilke undervisningen i disse strækker sig, fremgår af vedlagte skema IV, hvis angivelser

herom ligeledes er bindende for fagudvalgene.

Som det blandt andet fremgår af folketingets forhandlinger om lovforslaget og udvalgets kommissorium, må fagudvalgene i videst mulig udstrækning ved'udformingen af bestemmelser om de enkelte fag tage hensyn til koordineringen med beslægtede uddannelser. Studieplansudvalgets synspunkter vedrørende koordineringsproblemerne fremgår af "Skitseforslag med bemærkninger" af oktober 1973.

For så vidt angår undervisningen i henhold til lovens § 5» stk. 1, nr. 4 (supplerende emner) finder studieplansudvalget nu - i modsætning til den opfattelse, der kom til udtryk i "Skitseforslag med bemærkninger" - at forslag til bestemmelser om formål og indhold bør udformes af fagudvalgene med emnerne fordelt således på de enkelte fagudvalg:

1. Dansk, skriftlig og mundtlig fremførelse: Fagudvalg 1
2. AV-midler: Fagudvalg 1
3. Statistik og edb-orientering: Fagudvalg 2 og 3
4. Erhvervs- og uddannelsesorientering: Fagudvalg 2

Undervisningen i de under 1 og 3 ovennævnte emner henlægges til den skemalagte undervisning, medens de under 2 og 4 nævnte henlægges til studieugerne.

Med hensyn til disponible uger og introduktionsuger nævnt i skema I har studieplansudvalget den opfattelse, at den nærmere tilrettelæggelse bør overlades til husholdningsseminarierne.

For så vidt angår forslag til bestemmelser om undervisning m.v. i de fag og emner (kemi, fysiologi, statistik og edb-orientering), som i henhold til ovenstående skal behandles af mere end et fagudvalg, forestiller studieplansudvalget sig, at en samlet bearbejdelse kan ske ved, at de pågældende fagudvalg nedsætter et fælles underudvalg.

Ved udformningen af forslag til bestemmelser om fag og emner bedes fagudvalgene i alle tilfælde benytte følgende opstilling:

1. Formål
2. Indhold
3. Prøver (kun for så vidt angår uddannelsens fag i henhold til lovens § 5, stk. 1, nr. 1 - 3 og 6, jfr. § 6, stk. 3 og § 8, stk. 1, nr. 3)
4. Karaktergivning (som under 3)

I øvrigt indeholder "Skitseforslag med bemærkninger" studieplansudvalgets vejledende synspunkter vedrørende disse punkter.

Fagudvalgenes arbejde vil blive koordineret derved, at der i alle tvivlsspørgsmål kan rettes henvendelse til studieplansudvalget, som i det omfang, det findes nødvendigt, vil indkalde fagudvalgenes formænd til fælles drøftelser med studieplansudvalget.

Af kommissoriet for studieplansudvalget fremgår, at dette i videst muligt omfang ved sit arbejde skal tage økonomiske hensyn, hvorved sigtes til såvel de udgifter, som selve studieplansarbejdet medfører, som de udgifter, der bliver følgen af studieplansudvalgets forslag til uddannelsesbekendtgørelse. Fagudvalgene kan kun efter forudgående kontakt med studieplansudvalget og efter bekræftelse fra dette foretage udgiftskrævende dispositioner.

Af hensyn til den videre behandling af fagudvalgenes forslag er det meget ønskeligt, om disse kunne foreligge inden udgangen af februar måned 1974. I denne forbindelse skal studieplansudvalget pege på, at det enkelte fagudvalg - hvor det findes hensigtsmæssigt - efter aftale med studieplansudvalget indenfor sin medlemskreds vil kunne nedsætte mindre underudvalg til at arbejde med særlige spørgsmål, således at antallet af møder i det samlede fagudvalg kan begrænses til 3 - 5 møder.

Med hensyn til den anden hovedopgave, som påhviler fagudvalgene, at udarbejde en undervisningsvejledning for studiet, skal denne opgave først løses, når udvalgene har afgivet forslag til bestemmelser i uddannelsesbekendtgørelsen. Retningslinier for arbejdet med undervisningsvejledningen vil blive meddelt fagudvalgene senere.

Fagudvalg l s bemærkninger til de udarbej-
dede bestemmelser for de pædagogiske fag.

Udvalget foreslår, at faggruppen nævnt under §5, stk. 1, 1) (Lov om uddannelse af husholdningslærere, lov nr. 292 af 7. juni 1972) betragtes som en integreret helhed, for hvilken følgende formål stipuleres:

Formålet er, at den studerende erhverver sig forudsætninger for og øvelse i en begrundet vurdering af teoretiske og praktiske anliggender, der vedrører husholdningslærerens undervisnings- og oplysningsarbejde samt erhverver sig pædagogisk/psykologisk baggrund for forståelse af menneskers handlinger.

Endvidere skal den studerende være i stand til at afpasse sin virksomhed efter skiftende betingelser med hensyn til klientel, formål med stillede opgaver og arbejdsområde.

På baggrund af pædagogisk/psykologiske og faglige overvejelser skal den studerende selvstændigt kunne planlægge, tilrettelægge og gennemføre husholdningslærerens opgaver vedrørende undervisning, vejledning og rådgivning.

Baggrunden for dette forslag henter udvalget såvel i erfaringer fra l rerseminarier som fra ministerens bemærkninger til nærværende lovtekst.

Forslaget f r konsekvenser for de nærmere bestemmelser for de afsluttende prøver. Udvalget foreslår, at der ikke holdes selvstændig prøve i "pædagogisk praktik", men her alene på praktikgrundlaget gives udtalelsen bestået/ikke bestået. De  vrige pædagogiske fag eksamineres under et, hvilket muligvis forudsætter en bredere fortolkning af bemærkningerne til §6, stk. 3: Prøven afholdes ved afslutning af undervisningen i de enkelte fag. Da disse pædagogiske fag afsluttes samtidigt for samtlige integrerede discipliner, finder udvalget, at fortolkningen kan forsvares, også da den beskyttelse af den studerende, som bemærkningen kan tilsigte, er tilgodeset.

Prøven tænkes afholdt på grundlag af en af den studerende udarbejdet synopsis (kortfattet sammendrag af den opgave, som den studerende har fået godkendt som eksamensgrundlag), hvorefter den

studerende på de pædagogiske fags vidensgrundlag argumenterer for synspunkter, vurderer påstande og formulerer overvejelser over sin videns anvendelsesaspekter og i det hele dokumenterer at opfylde fagenes formålsbestemmelse.

Udvalget er gjort bekendt med de problemer, der kan rejse sig i forbindelse med tilrettelæggelse af læseplaner og fordeling af undervisningsopgaver på institutionens lærerkræfter, når de pædagogiske fag ikke holdes adskilt, men i forlængelse af de anførte synspunkter, foreslår udvalget problemet løst ved at temadele det faglige stof på lærerkræfterne, snarere end at lade lærerne repræsentere de implicerede pædagogiske discipliner.

Heraf følger, af fagenes indhold må beskrives ikke som del-emner af faglige discipliner, men som tværfaglige emner -temaer, der med den medindflydelse på egen uddannelse, som de studerende i overensstemmelse med moderne pædagogiske principper bør have, kan bearbejdes ud fra forskellige synsvinkler. Udvalget udtrykker det som sin opfattelse, at det såvel for den studerende som for det erhverv, som uddannelsen sigter imod, er mindre væsentligt at tilstræbe eksaminerbar parat viden end at oparbejde en engagerende og metodeudviklende arbejdsform, som et redskab overfor skiftende arbejdsbetingelser. Det antages, at temadelt undervisning bedre imødekommer dette mål, hvorfor de anførte eksempler på indholdsbeskrivelse af denne del af uddannelsen, skal ses i lyset heraf.

Temaerne tænkes behandlet under hensyn til nogle anførte synsvinkler, og forudsætningerne herfor erhverves gennem studium af et eller flere af de angivne emneområder.

Eksempler på temadelt undervisning i den pædagogisk/psykologiske faggruppe i husholdningslæreruddannelsen:

<u>Emneområde</u>	<u>Temaer</u>	<u>Synsvinkler</u>
Pædagogiske teorier		hensyn til:
	A. Selvvirksomhed	
Undervisningsprincipper	som mål for pædagogisk påvirkning	1. Samfundets ressourcer
Målovervejelser		2. Individet
	B. Ændring af vaner	
Stofudvælgelse		3. Handicaps

Planlægning		4.Materielle muligheder
Gruppepsykologi	C.Etablering af arbejdsfællesskab	5.Normer:politiske,etiske og religiøse tradition
Motivation		
Behovslæren	D.Det pædagogiske miljø	
Pædagogisk empirisk forskning	E.Etc...	6.Sociale gruppers indre konsistens
Læreprocessteorier		7.Magtstrukturer
Kreativitetsforskning		
Etc		8.Etc...

For at tydeliggøre intentionerne bag udvalgets forslag til indhold i de pædagogiske fag skal der i det følgende gøres nærmere rede for den undervisningspraksis, som temavalget kan give anledning til.

På emnesiden, "Emneområder", er anført de fagligt teoretiske vidensaspekter, som den studerende kan tilegne sig ved studium af den pædagogisk/psykologiske litteratur.

Under "Synsvinkler" er anført sådanne hensyn, som skiftende livsvilkår og arbejdsbetingelser kan give anledning til at overveje, når den faglige viden skal appliceres på aktuelle opgaver, som husholdningslæreren skal kunne løse.

De temaer, som man under uddannelsen vælger at beskæftige sig med, tænkes udpeget blandt de problemer, som erhvervsudøveren kan blive stillet over for.

Grundsynspunktet er dette, at viden - i en eller anden objektiv forstand - kun er entydig i sin faglige kontekst, men uden synderlig værdi, hvor den tænkes lagt til grund for beslutninger og valg på det praktiske livs situationer. Her vil netop kravet om afvejning og nuancering af synspunkter gøre den studerendes vidensbasis til en efter forholdene formbar størrelse. Dette sidste kan naturligvis ikke tages til indtægt for at suspendere

kendsgerninger eller letfærdig omgang med videnskabelige fund, men det støtter sig på en konstatering af, at filosofiske, etiske, moralske, politiske, religiøse og sædvanebetingede værdier ofte må veje tungere end nok så videnskabelige "sandheder", når den studerende skal erkende menneskets grundlag for handlinger.

Eksempel.

Emneområder: 1. Perception/motivation.
2. Gruppepsykologi.
3. Pædagogiske teorier.
4. Læreproces-teorier.

Tema: "Ændring af vaner".

Synsvinkel: hensyn til samfundets ressourcer.

Temabehandlingen vil herefter forme sig forskelligt, alt efter hvilket emneområde, den studerende vælger som sit studiegrundlag. Såvel det valgte studieemne som den særlige synsvinkel, der er gjort centrale for opgaven, vil afgøre hvilke problemkomplekser, der aktualiseres. Det er således mere problemløsningsprocessen, der bør udgøre den studerendes tilegnelsesoplevelser end det er de resultater, som man i de givne sammenhænge kan komme frem til. Derfor vil det også være mindre væsentligt, hvilke kombinationer af emner og synsvinkler, der lægges ned over det udpegede tema.

Ad 1. Perception/motivation.

De studerende får her lejlighed til at konsultere den righoldige litteratur om perceptionsfænomener, de får anledning til at erkende, hvorledes forskellige motivationsteorier bliver til betinget af de respektive forskeres tilknytning til psykologiske skoler og forankring i forskellige videnskabssyn. Og med henblik på erkendelse af de pædagogiske/psykologiske implikationer vedrørende: ændring af vaner, vil de studerende kunne komme til forståelse af individets samfunds-betingede handlefrihed.

Ad 2. Gruppepsykologi.

Hvis den studerende udvider sit emnegrundlag for tema-

behandlingen -fx med gruppepsykologi- vil dette tilføre en anden dimension i spørgsmålet om, hvad man vil opfatte som samfundets ressourcer -medborgerens eller medarbejderens virkelighed gør sig i denne forbindelse stærkere gældende. Mens "ændring af vaner" under 1 kunne ses som en enkel korrespondance imellem individets handlepotentiale og de materielle omgivelseres indgrebsmuligheder, så vil det her omhandlede emnegrundlag tilføre synspunkter om mellemmenneskelige relationer, der nuancerer afvejningen af forholdet mellem individ og samfund.

Ad 3. Pædagogiske teorier.

Den studerende kan vælge alene dette som emnegrundlaget for sin temabehandling, men der vil naturligvis være tale om et valg -ønsker man at afgrænse emne- eller temarækken til fordel for en dyberegående behandling, eller foretrækker man en alsidig orientering i de flest mulige områder?-. Med pædagogiske teorier som baggrund for nærværende temaopgave, falder det rimeligt for den studerende at tilegne sig viden om og indsigt i forskellige teorier, deres baggrund i menneskesyn, ideologi og miljø. Man vil her efter kunne gå ind i overvejelser over hensigtsmæssigheden af, at undervisning -in casu ændring af vaner- under forskellige forhold afvejes over for individets ret til medbestemmelse om egen uddannelse på den ene side og på den anden side samfundets demokratiske beslutninger -herunder også om fordeling af fællesgoderne.

Ad 4. Læreprocessteorier.

Atter her vil den studerende kunne tilbydes en meget omfattende litteratur og vejledning og derigennem nå til indsigt i læreprocessens psykologi og om, hvad der determinerer vores adfærdsendringer. Man vil i denne sammenhæng blive opmærksom på, hvorledes forskernes forskellige forudsætninger har været afgørende for deres teoridannelser. Emnet vil foreligge på en måde, om forskeren er behaviorist og udvikler sin forskning på grundlag af dyreforsøg, eller om han indtager en eksistentiel filosofisk holdning til sit forskningsemne. Under forskellige samfundsmæssige betingelser -eller vilkår for husholdningslærere at løse sine opgaver under- kan temabehandlingen føre til erkendelse af, at teorierne alle i en eller anden forstand kan være "sande" og frugtbare som udgangspunkt for rådgivning og vejledning om ændring af vaner.

Vi må antage, at **den** studerendes erhvervssituation ofte vil bestå i at rådgive og vejlede. Og denne opgave kan kun løses for så vidt, den studerende gennem sin uddannelse har lært at administrere sin pædagogisk/psykologiske indsigt og sin faglige viden på de præmisser, som den rådsøgende ønsker tilgodeset. Først da vil man kunne tale om kompetent og kvalificeret erhvervsudøvelse.

Selv om de anførte eksempler kunne være mere illustrerende må de dog tjene som forsøg på at vise den nære forbindelse, som udvalget finder det afgørende, at der består mellem uddannelsen og dens erhvervssigte.